

Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030. **Aktualizacja**

Lubenia, 2026

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	5
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	6
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	6
Podstawa prawna	6
Metodyka opracowania strategii	8
2. Wnioski z diagnozy	9
Sfera społeczna	9
Sfera gospodarcza	10
Sfera przestrzenna	11
Sfera klimatyczno-środowiskowa	12
3. Analiza SWOT	13
II Założenia planistyczne	16
4. Wizja i misja rozwoju	16
5. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym	17
6. Schemat ilustrujący założenia planistyczne	18
7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	19
8. Wymiar interwencji strategicznej	24
OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy	24
9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	30
10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	43
III Wdrażanie	50
11. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	50
12. Rezultaty planowanych działań	53
13. Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi	56
14. Finansowanie strategii	59
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej	60
1. Diagnoza Gminy Lubenia	60
1.1 Położenie i podział administracyjny	60
2. Część społeczna	62
2.1 Struktura demograficzna	62
2.2 Oświata	64
2.3 Pomoc społeczna	68
2.4 Kultura	72
2.5 Turystyka	77
3 Sfera gospodarcza	79

3.1 Przedsiębiorczość i rynek pracy.....	79
3.2 Stan finansów	84
4. Sfera przestrzenna.....	87
4.1 Drogi i komunikacja	87
4.2 Zasoby mieszkaniowe	88
4.3 Infrastruktura	89
5 Sfera klimatyczno-środowiskowa	93
5.1 Warunki naturalne.....	93
Załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego	98

Wstęp

Strategia rozwoju gminy to dokument strategiczny zawierający wieloletnie cele i kierunki działania jednostek samorządu terytorialnego. Zmieniające się dokumenty prawne kształtujące politykę rozwoju wymuszają potrzebę ciągłego weryfikowania krajowych, regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych, dlatego też w 2026 r. dokument został poddany aktualizacji.

Niniejsza aktualizacja wynika przede wszystkim z konieczności dostosowania strategii do aktualnie obowiązujących dokumentów i przepisów, w szczególności w zakresie planowania przestrzennego. Strategia po aktualizacji zawiera wszystkie obowiązkowe elementy, które wskazane są w ustawie o samorządzie gminnym oraz została zaktualizowana o najnowsze dane statystyczne, z 2024 r., które obrazują aktualną sytuację społeczno-gospodarczą w gminie Lubenia i zmiany w ostatnich latach.

Nowelizacja ustaw i wprowadzana w Polsce reforma systemu planowania przestrzennego, wpływają również na zapisy niniejszej strategii. Dokument w wyniku aktualizacji w 2026 r. został uszczegółowiony i poszerzony w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania polityki przestrzennej.

Podczas tworzenia strategii brano pod uwagę przeobrażenia zachodzące w sferze gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej, mające wpływ na rozwój zarówno Gminy Lubenia, jak i całego powiatu rzeszowskiego, Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz województwa podkarpackiego.

Potrzeba opracowania oraz późniejszej aktualizacji strategii rozwoju wynika z wielu przesłanek. Najważniejszą z nich jest rozwój regionu oraz zmiany w uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych i przestrzennych gminy Lubenia i jej otoczenia- pogarszająca się demografia, rozwój nowych technologii, rozbudowa głównych osi transportowych, skutki ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego oraz rosnący deficyt finansów publicznych.

Polityka regionalna stawia na zintegrowane i wieloaspektowe podejście do rozwoju terytorialnego, z nastawieniem na rezultaty zaplanowanych celów. Zgodnie z przepisami, w strategii skupiono się na czterech wymiarach: społecznym, gospodarczym, klimatyczno-środowiskowym i przestrzennym, w ramach których zdefiniowano cele strategiczne.

W Strategii rozwoju wskazana jest wizja i misja gminy oraz strategiczne kierunki rozwoju. Stanowi ona podstawowy instrument długofalowego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego. Pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych oraz społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych. Dzięki Strategii możliwe jest określenie możliwości i ograniczeń w zakresie realizowanych i planowanych zadań. Pozwala również na efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, do których należą środowisko przyrodnicze, zasoby ludzkie, infrastruktura oraz środki finansowe.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawę sporządzenia niniejszego dokumentu stanowi Uchwała Nr XXVIII/151/2026 Rady Gminy Lubenia z dnia 1 czerwca 2026 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Niniejszy dokument stanowi wersję zaktualizowaną, uwzględniającą założenia poprzedniego dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Lubenia na lata 2017-2027” przyjętej Uchwałą Nr XLII/208/2017 Rady Gminy Lubenia z dnia 5 września 2017 r. (z późn. zm.). Aktualizacja wynika z konieczności dostosowania zapisów Strategii do aktualnych wymogów formalno-prawnych oraz potrzeb realizacyjnych.

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w tym;
 - strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - system powiązań przyrodniczych,
 - główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

- zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
- kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
- zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
- zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa wraz z zakresem planowanych działań;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Powyższe obligatoryjne elementy dokumentu wpisują się w strukturę przygotowanej strategii, która uwzględnia obok kwestii gospodarczych oraz społecznych również komponenty przestrzenne, będące nowością w ramach dotychczas obowiązujących przepisów prawa. Zgodnie z Art. 10f. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument został opracowany zgodnie z zaleceniami zawartymi w poradniku: *Strategia rozwoju krok po kroku – podręcznik dla gmin* oraz z obowiązującymi (w tym przejściowymi) przepisami prawa, w tym również ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Art. 6. ust. 2. przywołanej ustawy wskazuje, że projekt strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Zakres konsultacji wskazuje podjęta uchwała Rady Gminy Lubenia, która określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii, w tym tryb konsultacji. Ponadto zgodnie z art. 10f. ust. 2. ustawy o samorządzie gminnym, projekt strategii przedkładać jest zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu

uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

W 2026 r. dokonano aktualizacji Strategii, po uprzedniej weryfikacji aktualnej sytuacji i zmian, które zaszły od momentu jej uchwalenia w 2017 r. oraz późniejszej aktualizacji. Uaktualniono zapisy w dokumencie, w szczególności w zakresie wniosków z diagnozy oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacji i ustaleń w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminie.

Metodyka opracowania strategii

Aktualizacja dokumentu polegała głównie na analizie danych zastanych, czyli szczegółowym zaznajomieniu się z dostępnymi dokumentami diagnostycznymi i planistycznymi w wymiarze lokalnym i regionalnym, w tym między innymi ogólnodostępnymi opracowaniami oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Analizie poddano również zbiory danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, w celu uzupełnienia diagnozy i przedstawiania aktualnej sytuacji i procesów zachodzących w gminie. W trakcie procesu aktualizacji dokumentu przeprowadzono także spotkania o charakterze konsultacyjnym z udziałem przedstawicieli władz samorządowych. Miały one na celu zebranie dokładnych informacji na temat aktualnej kondycji gminy, widocznych potrzeb i potencjałów. Ponadto treści przedstawione w strategii zaprezentowano za pomocą obowiązkowego elementu dokumentu, jakim jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Istotnym elementem aktualizacji dokumentu była również konieczność dostosowania jego zapisów do zmieniających się uwarunkowań prawnych oraz nowych przepisów regulujących planowanie i zarządzanie rozwojem na poziomie lokalnym i regionalnym. Wprowadzane zmiany wynikały także z aktualizacji obowiązujących aktów prawa krajowego i unijnego, a także z potrzeby uwzględnienia nowych wytycznych i standardów dotyczących polityk publicznych. Jednocześnie uwzględniono zmieniające się warunki, które wpływają na kierunki rozwoju gminy oraz konieczność bieżącej weryfikacji założeń strategicznych.

Należy podkreślić, że niniejsza aktualizacja stanowi kontynuację kluczowych założeń i celów określonych we wcześniejszej wersji strategii, zachowując spójność przyjętej wizji rozwoju oraz zasadniczych kierunków interwencji. Wprowadzone modyfikacje mają charakter dostosowawczy i aktualizacyjny, wynikający z konieczności uwzględnienia nowych uwarunkowań, nie zaś zmiany strategicznego kierunku rozwoju gminy. Dzięki temu zapewniona została ciągłość realizowanej polityki rozwoju przy jednoczesnym zwiększeniu jej adekwatności wobec aktualnych wyzwań i potrzeb lokalnej społeczności.

2. Wnioski z diagnozy

Sfera społeczna

- Niekorzystne trendy demograficzne – mimo stabilnej liczby mieszkańców obserwuje się postępujące starzenie się społeczeństwa, spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz bardzo wysoki ujemny przyrost naturalny.
W dłuższej perspektywie może to prowadzić do ograniczenia zasobów pracy oraz wzrostu zapotrzebowania na usługi społeczne i zdrowotne.
- Potrzeba zwiększania atrakcyjności osiedleńczej gminy – dodatnie saldo migracji częściowo łagodzi niekorzystne procesy demograficzne, jednak konieczne jest dalsze tworzenie warunków sprzyjających osiedlaniu się nowych mieszkańców oraz rozwojowi lokalnego rynku pracy.
- Atrakcyjna i dobrze funkcjonująca oświata – gmina zapewnia wysoki poziom wychowania przedszkolnego oraz edukacji szkolnej, co potwierdzają bardzo dobre wyniki egzaminów ósmoklasisty oraz wysoki poziom skolaryzacji.
- Rosnące koszty funkcjonowania systemu edukacji – dynamiczny wzrost wydatków na oświatę oraz kosztów kształcenia jednego ucznia wymaga racjonalnego planowania sieci placówek oraz dalszego pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury i wyposażenia szkół.
- Potrzeba dalszego rozwoju oferty edukacyjnej – wskazane jest rozszerzanie zajęć rozwijających kompetencje kluczowe uczniów, w szczególności z zakresu języków obcych, kompetencji cyfrowych, sportu oraz wsparcia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Niewystarczająca dostępność opieki nad dziećmi do lat 3 – pomimo uruchomienia nowych miejsc opieki poziom objęcia dzieci opieką żłobkową pozostaje niższy niż w powiecie rzeszowskim i województwie, co wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju tej infrastruktury.
- Relatywnie dobra sytuacja w zakresie pomocy społecznej – liczba beneficjentów pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców jest niższa niż w powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim, jednak okresowy wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy wskazuje na konieczność dalszego monitorowania sytuacji społecznej oraz dostosowywania działań pomocowych do zmieniających się potrzeb mieszkańców.
- Rosnące potrzeby osób starszych i niesamodzielnych – proces starzenia się społeczeństwa zwiększa zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, opiekę wytchnieniową, usługi asystenckie oraz wsparcie środowiskowe umożliwiające jak najdłuższe funkcjonowanie mieszkańców w miejscu zamieszkania. Zasadne jest rozszerzenie zasobu mieszkaniowego gminy poprzez

utworzenie co najmniej jednego mieszkania socjalnego, a w dalszej perspektywie także mieszkań wspomaganych, ponieważ obecnie gmina nie dysponuje lokalami socjalnymi, komunalnymi ani wspomaganyymi.

- Rozwinięta oferta kulturalna i społeczna – działalność Gminnego Ośrodka Kultury, Biblioteki Publicznej oraz licznych zespołów i organizacji społecznych sprzyja integracji mieszkańców, wzmacnia więzi społeczne oraz przyczynia się do zachowania i promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego.
- Potrzeba większej aktywizacji mieszkańców poprzez kulturę – mimo szerokiej oferty widoczna jest potrzeba zwiększenia uczestnictwa młodzieży, dorosłych i seniorów w życiu kulturalnym oraz rozwijania nowoczesnych form edukacji, animacji i integracji społecznej.
- Znaczący potencjał turystyczny i rekreacyjny – walory przyrodnicze, bogate dziedzictwo kulturowe, infrastruktura turystyczna oraz organizowane wydarzenia stanowią ważny potencjał wspierający rozwój społeczny, gospodarczy i promocję gminy.

Sfera gospodarcza

- Rosnący poziom przedsiębiorczości – systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych wskazuje na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, jednak dominacja mikroprzedsiębiorstw świadczy o niewielkiej skali działalności i ograniczonym potencjale ekspansji firm.
- Struktura gospodarki oparta na budownictwie i handlu – w gospodarce gminy wyraźnie dominują sektory budownictwa oraz handlu, co wskazuje na relatywnie niską dywersyfikację lokalnej gospodarki i ograniczony udział branż wysokich technologii oraz usług zaawansowanych.
- Niższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców niż w regionie – wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest niższy niż w powiecie i województwie, mimo jego wzrostu w ostatnich latach, co może wskazywać na nadal niewykorzystany potencjał przedsiębiorczy mieszkańców.
- Stabilna, lecz ograniczona struktura rynku pracy – liczba pracujących pozostaje stabilna, a poziom zatrudnienia jest zbliżony do średniej powiatowej, co świadczy o względnej równowadze rynku pracy, ale bez wyraźnej dynamiki rozwojowej.
- Niepokojący wzrost bezrobocia w ostatnim okresie – mimo wcześniejszego spadku liczby osób bezrobotnych, w 2025 r. odnotowano ich istotny wzrost, co może świadczyć o pogorszeniu

koniunktury lokalnego rynku pracy lub niedopasowaniu kompetencji mieszkańców do potrzeb pracodawców.

- Problem bezrobocia długotrwałego i strukturalnego – wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych oraz rosnąca liczba bezrobotnych w grupach wiekowych do 30 lat i powyżej 50 lat wskazują na utrwalone trudności w aktywizacji części mieszkańców.
- Rosnące dochody gminy przy jeszcze szybszym wzroście wydatków – choć dochody systematycznie rosną, szybsze tempo wzrostu wydatków prowadzi do pogorszenia wyniku budżetowego i wystąpienia deficytu w ostatnich latach. Problemem pozostaje także wysoka zależność od subwencji i dotacji, co ogranicza samodzielność finansową samorządu.

Sfera przestrzenna

- Dobra dostępność transportowa – przez obszar w pobliżu północno-zachodniej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 19, stanowiąca element międzynarodowego szlaku Via Carpatia, która docelowo zostanie przekształcona w drogę ekspresową S19. Dodatkowo w sąsiedztwie gminy przebiega linia kolejowa nr 106 relacji Rzeszów – Jasło, a najbliższe przystanki kolejowe zlokalizowane są w Gminie Czudec oraz Gminie Boguchwała, co zapewnia mieszkańcom dostęp do podstawowych połączeń komunikacyjnych.
- Rosnące znaczenie funkcji podmiejskiej („sypialnia Rzeszowa”) – położenie w sąsiedztwie Rzeszowa generuje silny popyt na zabudowę mieszkaniową, szczególnie w miejscowości Siedliska, co wpływa na presję urbanizacyjną.
- Ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego zabudowy mieszkaniowej – duży udział gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych oraz ograniczenia planistyczne powodują niedobór terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową w najbardziej atrakcyjnych lokalizacjach. Utrzymujący się wysoki napływ wniosków o decyzje o warunkach zabudowy wskazuje na stały popyt na nowe tereny budowlane mimo ograniczeń przestrzennych.
- Konieczność równoważenia rozwoju przestrzennego – presja inwestycyjna i ograniczenia środowiskowe (grunty wysokiej klasy bonitacyjnej) wymagają racjonalnego planowania przestrzennego i ochrony ładu przestrzennego.
- Systematyczny rozwój infrastruktury technicznej – w ostatnich latach odnotowano poprawę wyposażenia mieszkań i budynków w wodociąg, kanalizację oraz gaz, co świadczy o stopniowej poprawie jakości życia mieszkańców. Problemem jest nadal niewystarczający poziom skanalizowania i zwodociągowania względem regionu – mimo dynamicznego wzrostu, odsetek

mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej pozostaje niższy niż średnie powiatowe i wojewódzkie.

- Dobra efektywność systemu gospodarki odpadami – wysoki poziom selektywnej zbiórki odpadów (powyżej średniej regionalnej) świadczy o wysokiej świadomości ekologicznej mieszkańców i sprawnym systemie gospodarowania odpadami.

Sfera klimatyczno-środowiskowa

- Atrakcyjne warunki przyrodniczo-krajobrazowe – gmina położona jest na Pogórzu Dynowsko–Strzyżowskim, charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, dolinami rzek oraz atrakcyjnymi widokami, co sprzyja rozwojowi funkcji mieszkaniowej i turystycznej.
- Występowanie cennych zasobów przyrodniczych i surowcowych – na terenie gminy znajdują się m.in. wody siarczanowe, solanki oraz złoża surowców (gips, piaskowce, kruszywa), co stanowi potencjał dla rozwoju funkcji uzdrowiskowych, rekreacyjnych oraz części działalności gospodarczej opartej o zasoby lokalne.
- Duży udział obszarów chronionych ograniczający rozwój przestrzenny – znaczna część gminy objęta jest formami ochrony przyrody (m.in. obszary chronionego krajobrazu i Natura 2000), co z jednej strony chroni środowisko, ale z drugiej istotnie ogranicza możliwość lokalizacji nowych inwestycji, szczególnie mieszkaniowych i infrastrukturalnych.
- Zagrożenia klimatyczne – gmina narażona jest na ryzyko powodzi (zwłaszcza w dolinie rzeki Wisłok) oraz okresowe susze o różnym nasileniu, co wskazuje na rosnącą niestabilność warunków hydrologicznych i konieczność adaptacji do zmian klimatu. Istniejące warunki hydrologiczne oraz rosnące ryzyko suszy i lokalnych podtopień wskazują na potrzebę inwestycji w błękitno-zieloną infrastrukturę.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najczęściej spotykanych metod diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Jest to narzędzie, które umożliwia analizę zasobów i otoczenia gminy, pozwala także na rozpoznanie priorytetów jej rozwoju. To narzędzie, dzięki któremu możliwa jest analiza oraz rozpoznanie silnych i słabych stron (Strengths i Weaknesses), a także istniejących potencjalnych szans i zagrożeń (Opportunities i Threats) płynących z otoczenia zewnętrznego:

S	mocne strony	wewnętrzne pozytywne cechy – atuty i walory gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją w otoczeniu
W	słabe strony	wewnętrzne negatywne zjawiska ograniczające możliwości rozwoju gminy
O	szanse	zewnętrzne pozytywne zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju,
T	zagrożenia	zewnętrzne negatywne czynniki, które mogą stanowić bariery i utrudnienia dla rozwoju.

Tabela 1 Analiza SWOT dla gminy Lubenia.

S	Mocne strony	Słabe strony	W
	• Bliskość Rzeszowa, stolicy województwa, centrum aktywności życiowej i zawodowej dla znacznej części mieszkańców, • Przynależność do Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i realizacja mechanizmu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, • Środowisko naturalne - specyficzny mikroklimat, zasoby wód leczniczych, wysoka lesistość gminy (27,6%), położenie na terenie Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, • Dobre dostępność komunikacyjna – bliskość drogi krajowej nr 19 i planowanej drogi szybkiego ruchu nr 19, będącej elementem międzynarodowego szlaku Via Carpatia łączącego Europę Południową i Północną,	• Niedostateczny poziom rozwoju systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie gminy - w 2024 r. 82,0% budynków było podłączonych do wodociągu, a 68,8% do kanalizacji. Rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna stanowi podstawę do przyciągnięcia nowych inwestorów na teren gminy, • Niska atrakcyjność lokalnego rynku pracy oraz brak większych zakładów usługowych i produkcyjnych na terenie gminy, • Trudne warunki dla rozwoju rolnictwa – około 70% powierzchni gminy to tereny góryste, • Niedostateczna w opinii mieszkańców dostępność usług medycznych, • Starzenie się społeczności lokalnej – odsetek osób w wieku 65 lat i więcej stopniowo rośnie. W 2024 r. wynosił 18,7% - o 0,7 pp. więcej niż w 2020 r. Według prognozy na 2035 r. liczba osób w wieku	

- Przynależność do lokalnych zrzeszeń, takich jak: Lokalna Grupa Działania „Trygon –Rozwój i Innowacja”, które wspiera rozwój lokalny oraz Celowy Związek Gmin „Eko-Logiczni”, umożliwiające podjęcie efektywnych działań w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi,
- Rosnąca atrakcyjność osiedleńcza, o której świadczy dodatnie saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wynoszące 5,9 w 2024 r.,
- Spadek liczby bezrobotnych - w 2025 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 189, zatem zmalała o 29,2% w stosunku do 2020 r.,
- Zmniejszająca się skala ubóstwa o czym świadczy spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – o 20,9% w latach 2020-2025 do poziomu 155 rodzin.
- poprodukcyjnym będzie stanowić około 24,3% ludności gminy,
- Ujemny przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 ludności – w 2024 r. wartość wskaźnika wyniosła -9,6,
- Niski wskaźnik liczby stowarzyszeń, fundacji i organizacji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców – w 2024 r. wskaźnik miał wartość 2,3 i nie uległ znaczącej zmianie w porównaniu do 2020 r.,
- Brak miejsca integracji młodzieży,
- Brak perspektyw zawodowych, w szczególności dla ludzi młodych i wykształconych,
- Niezadowalający standard infrastruktury drogowej - niepełne oświetlenie dróg, brak wystarczającej ilości chodników,
- Niewykorzystany potencjał przyrodniczy - słabo rozwinięta baza turystyczna, rekreacyjna i rehabilitacyjna,
- Brak rozwiniętej infrastruktury handlowo-usługowej,
- Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu,
- Słabo rozwinięta infrastruktura gazowa – tylko 57,3% mieszkań ma dostęp do gazu sieciowego,
- Zaśmiecona i zanieczyszczona rzeka Lubenka.

O

Szanse

- Współpraca w ramach MOF Rzeszowa i możliwość pozyskania funduszy na inwestycje w gminie,
- Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie projektów oraz inwestycji w gminie, głównie środków z Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021 -2027,
- Przyciąganie inwestorów i związany z tym rozwój lokalnego rynku pracy,
- Szansa rozwoju gospodarczego wynikająca z bliskiego położenia planowanej drogi S19 (szlak Via Carpatia),

Zagrożenia

- Starzenie się społeczności lokalnej - dalszy wzrost liczby osób w wieku 65 i więcej,
- Trudności w pozyskiwaniu inwestorów i związany z tym brak nowych miejsc pracy,
- Niestabilna sytuacja gospodarcza w Polsce związana z pandemią COVID-19 i trudności w przewidzeniu jej skutków i konsekwencji,
- Marginalizacja społeczeństwa wsi,
- Nasilające się zagrożenia klimatyczne, szczególnie te związane z suszą – gmina została zaklasyfikowana do obszaru zagrożonego suszą,
- Położenie na obszarze Natura 2000 i związane z tym obostrzenia w realizacji inwestycji.

T

- Dalsze zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej, pozwalające skutecznie przyciągać nowych mieszkańców, wynikające m.in. z rozwoju gospodarczego,
- Budowa domu seniora – rozwój oferty senioralnej wykorzystującej walory przyrodniczo-uzdrowiskowe,
- Rzeką Lubenka o dużym potencjale bytowania ryb łososiowatych – szansa na rozwój turystyki wędkarskiej,
- Możliwość wykorzystania wód mineralnych do celów leczniczych,
- Rozwój plantacji malin, ziemniaka, aronii i organizacja rynku zbytu,
- Podtrzymywanie tradycji pszczelarskich, promocja wyrobów, w tym miodów pitnych.

Źródło: opracowanie własne.

II Założenia planistyczne

4. Wizja i misja rozwoju

Misja i wizja rozwoju gminy Lubenia, to nieobowiązkowe elementy strategii rozwoju, jednakże kierunkują one całość interwencji i wskazują jasno, jakie efekty i rezultaty samorząd chce osiągnąć poprzez wdrażanie zaplanowanych działań. Zmieniające się uwarunkowania rozwoju, w tym intensywna suburbanizacja Rzeszowa i przynależność gminy do Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, wpływają na rozwój gminy Lubenia. W związku z tym w wyniku prowadzonej w 2026 r. aktualizacji, dokonano weryfikacji i modyfikacji zapisów misji i wizji, tak aby dostosowane były do wyzwań z którymi mierzyć się będzie w najbliższych latach gmina Lubenia.

Wizja Gminy Lubenia

W roku 2030 Gmina Lubenia wykorzystuje swoją bliską lokalizację względem stolicy województwa podkarpackiego oraz głównych szlaków komunikacyjnych. Nastąpił intensywny rozwój kulturalny- rozbudowano Gminną Bibliotekę Publiczną w Lubeni, która pełni także funkcję Centrum Promocji Dziedzictwa Kulturowego. Zwiększony został dostęp do usług społecznych i zdrowotnych. Wybudowano nowe odcinki wodociągu. Przebudowano drogi, dzięki czemu skróceniu uległ czas dojazdu do pracy. Rozbudowano tereny inwestycyjne, co spowodowało wzrost miejsc pracy na terenie Gminy. Polepszyło się skomunikowanie Gminy z innymi ośrodkami poprzez zwiększenie liczby kursów oraz przedłużenie linii MPK do Gminy. Walory turystyczne w szerszym zakresie są włączone w obieg gospodarczy. Wysoka jakość infrastruktury i dostępność usług czynią gminę miejscem atrakcyjnym do życia i przyciągającym nowych mieszkańców.

Misja Gminy Lubenia

Misją Gminy Lubeni jest wsparcie rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego. Celem Gminy jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, możliwości kształcenia, zdobycia satysfakcjonującej pracy oraz stworzenie bogatej oferty spędzania wolnego czasu, a tym samym atrakcyjnych warunków do zamieszkania. Turystom odwiedzającym Gminę Lubenia proponuje usługi turystyczne i rekreacyjne bazujące na bogactwie lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego.

5. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym

Na podstawie analizy SWOT, badań eksperckich oraz zgodnie z ustaloną wizją i misją Gminy, określono cele główne przewidziane do realizacji w perspektywie krótko- i długoterminowej uzupełnione w dalszej kolejności o kierunki działań. W wyniku prowadzonej w 2026 r. aktualizacji oraz w odniesieniu do znowelizowanych przepisów, dokonano weryfikacji zakresu i wyodrębnienia celu strategicznego w wymiarze klimatyczno-środowiskowym. Zidentyfikowane cele strategiczne przedstawiono poniżej.

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1.

Wzmocnienie potencjału gospodarczego Gminy Lubenia

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 2.

Ograniczenie niekorzystnych skutków procesów demograficznych w oparciu o dobry system usług publicznych

Sfera przestrzenna

Cel strategiczny 3.

Podniesienie standardów infrastruktury technicznej i jakości przestrzeni

Sfera klimatyczno-środowiskowa

Cel strategiczny 4.

Ochrona zasobów środowiska naturalnego

6. Schemat ilustrujący założenia planistyczne

7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Sfera
społeczna

Cel strategiczny 1.

Wzmocnienie potencjału gospodarczego Gminy Lubenia

Kierunek działania 1. Rozwój turystyki i rekreacji na terenie Gminy Lubenia

- Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych
- Realizacja imprez budujących markę Gminy Lubenia
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, tworzenie produktów turystycznych na bazie lokalnego dziedzictwa ze szczególnym uwzględnieniem:
 - kopalni gipsu (zwana przez miejscową ludność „gipsiarnią”)
 - źródeł wód mineralnych żelazistych i siarczanych na terenie przysiółka Horodna (dawnego uzdrowiska)
- Prowadzenie promocji turystycznej
- Podjęcie działań mających na celu wpis mostu chłopskiego w Sołonce do rejestru zabytków
- Tworzenie punktów widokowych i infrastruktury towarzyszącej
- Rozwijanie turystyki zdrowotnej i weekendowej

Kierunek działania 2. Rozwój przedsiębiorczości

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
- Rozbudowa i rozwój terenów inwestycyjnych
- Zabezpieczenie terenów pod inwestycje
- Utworzenie terenów inwestycyjnych, wybudowanie strefy aktywności gospodarczej
- Prowadzenie trwałego dialogu z podmiotami gospodarczymi
- Promocja gospodarcza i pozyskiwanie inwestorów
- Promocja terenów inwestycyjnych, przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej
- Współpraca na rzecz rozwoju gospodarczego gminy
- Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia
- Wspieranie i promocja aktywności zawodowej (również osób starszych)
- Wspieranie inicjatyw związanych z ekonomią społeczną i solidarną
- Prowadzenie aktywnej polityki planistycznej w zakresie tworzenia i aktualizacji MPZP w kontekście wzmocnienia funkcji gospodarczych
- Wykorzystanie potencjału placu targowego i rozwój funkcji handlowych na terenie Gminy o oddziaływaniu ponadlokalnym
- Modernizacja placu targowego Gminy Lubenia

Kierunek działania 3. Promocja regionu w oparciu o naturalne, ekologiczne produkty

- Zwiększenie ilości terenów zagospodarowanych rolniczo
- Utworzenie placu sprzedaży bezpośredniej na terenie Gminy
- Organizacja targów produktów lokalnych i cyklicznych imprez tematycznych: kiermaszów, targów promujących produkty lokalne
- Promocja zdrowej żywności w szkołach – zachęcanie do zdrowego gotowania w ramach zajęć lekcyjnych

Sfera
gospodarcza

Cel strategiczny 2.

Ograniczenie niekorzystnych skutków procesów demograficznych w oparciu o dobry system usług publicznych

Kierunek działania 4. Rozwijanie oferty w ramach kluczowych usług publicznych

Przeciwdziałanie problemom społecznym

- Prowadzenie polityki prorodzinnej
- Podejmowania działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej
- Pomoc Gminy w szukaniu pracy przez osoby bezrobotne
- Działania aktywizujące osoby bezrobotne
- Wspieranie rewitalizacji społecznej
- Prowadzenie spójnej polityki mieszkaniowej i rozbudowa zasobu mieszkaniowego

Rozwój oświaty na terenie Gminy Lubenia

- Rozwijanie opieki żłobkowej oraz wychowania przedszkolnego
- Modernizacje i remonty obiektów oświatowych na terenie gminy, w tym modernizacja źródeł ciepła, zagospodarowania terenu wokół oraz dostosowanie do funkcjonujących standardów
- Podniesienie poziomu edukacji
- Organizacja szkoleń zawodowych, kursów
- Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy

- Zatrudnienie większej ilości lekarzy obsługujących mieszkańców gminy
- Prowadzenie programów profilaktycznych i zdrowotnych

Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami

- Stworzenie spójnej polityki senioralnej
- Podniesienie poziomu życia osób z niepełnosprawnościami i starszych poprzez niwelowanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy
- Rozwój wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnościami i starszych
- Powstawanie środowiskowych form terapii
- Utworzenie świetlicy środowiskowej dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami i starszych
- Zwiększenie dostępności gminy w wymiarze komunikacyjnym, usługowym oraz architektonicznym

Ograniczanie wykluczenia transportowego

- Poprawa jakości komunikacji publicznej poprzez zwiększenie liczby kursów i utworzenie nowych
- Współpraca ze Związkiem Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa
- Działania na rzecz zwiększenia dostępności komunikacyjnej

Kontynuacja działań z ramach wdrażania procesu rewitalizacji

- Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubenia
- Wykorzystanie pustostanów gminnych na potrzeby lokali socjalnych

Wysoki poziom bezpieczeństwa

- Budowa monitoringu wizyjnego na terenie gminy w tym w szczególności na skrzyżowaniach, w budynkach użyteczności publicznej i w obrębie przestrzeni publicznych
- Wzmacnianie potencjału organizacyjnego i rozwój jednostek OSP
- Utrzymywanie i rozwijanie systemów ostrzegania i informowania mieszkańców o zagrożeniach
- Cyberbezpieczeństwo na terenie Gminy Lubenia

Kierunek działania 5. Rozwijanie oferty sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej i czasu wolnego

Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

- Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów sportowych, rekreacyjnych oraz sportowo-rekreacyjnych
- Stworzenie i rozbudowa oferty sportowej, rekreacyjnej i rekreacyjno-sportowej na terenie Gminy
- Stworzenie infrastruktury dla zagospodarowania wolnego czasu młodzieży
- Wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży

Rozwój oferty kulturalnej i zasobów instytucji kultury

- Budowa, remonty i modernizacja obiektów instytucji kultury
- Budowa kompleksu Gminne Centrum Kultury
- Budowa remiz OSP na terenie Gminy Lubenia
- Budowa Biblioteki Publicznej w Lubeni
- Integracja instytucji kultury
- Wzmocnienie techniczne i wyposażenie podmiotów zajmujących się sferą kultury
- Organizacja wydarzeń kulturalnych oraz rozrywkowych na terenie Gminy

Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego

- Wzmocnienie zasobów technicznych i wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych
- Wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych
- Wspieranie lokalnych klubów sportowych
- Pogłębianie procesów konsultacyjnych przy wykorzystaniu nowoczesnych technik partycypacyjnych

Sfera
przestrzenna

Cel strategiczny 3. Podniesienie standardów infrastruktury technicznej

Kierunek działania 6. Rozwijanie infrastruktury publicznej

- Przebudowa, budowa, remont, rozbudowa i modernizacja dróg, ciągów pieszo-jezdných, chodników, ścieżek / tras rowerowych na terenie całej Gminy Lubenia
- Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych
- Współpraca z pozostałymi zarządcami dróg w zakresie poprawy ich standardów
- Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do domów mieszkańców Gminy
- Budowa chodników przy drogach gminnych
- Budowa, przebudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie całej Gminy

Kierunek działania 7. Integracja Gminy Lubenia poprzez wdrażanie przedsięwzięć zintegrowanych w ramach ZIT ROF

- Aktywna współpraca w działaniach podejmowanych przez Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Prowadzenie działań z zakresu rozwijania i integracji systemu transportu publicznego w ROF wraz z budową sieci tras i ścieżek rowerowych
- Działania na rzecz opracowania Strategii rozwoju przestrzennego ROF
- Prowadzenie działań na rzecz utworzenia produktów turystycznych
- Wdrażanie działań z zakresu ochrony środowiska i współpraca w tym zakresie
- Wdrażanie przedsięwzięć zintegrowanych w ramach perspektywy 2021-2027, zawartych w Strategii ZIT ROF do 2030 roku w szczególności:
 - Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
 - Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF

Kierunek działania 8. Racjonalne planowanie przestrzenne

- Estetyzacja przestrzeni publicznych
- Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych
- Kompleksowe planowanie przestrzenne i aktualizacja zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Uchwalanie i wdrażanie planu ogólnego
- Modernizacja techniczna i rewitalizacja społeczna obszarów zdegradowanych na terenie Gminy

Cel strategiczny 4. Ochrona zasobów środowiska naturalnego

Kierunek działania 9. Zachowanie wysokich walorów ekologicznych oraz przyrodniczo-krajobrazowych Gminy Lubenia

Ochrona środowiska i jego zasobów

- Przywrócenie wysokiej jakości wód rzeki Lubenki
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko
- Ograniczenie wystąpień nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (awarii sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)
- Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci
- Promowanie i rozwijanie inicjatyw związanych z recyklingiem
- Działania na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców
- Organizacja systemu odbioru odpadów azbestowych
- Budowa budek dla języków na terenie Gminy
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej
- Modernizacja systemu oczyszczania ścieków
- Działania na rzecz rozwoju systemu gospodarki wodno-ściekowej m.in. poprzez rozbudowę stacji uzdatniania wody i ujęcia wody, budowę pompowni, zbiorników wyrównawczych i zasilania energetycznego

Działania mitygacyjne i adaptacyjne do zachodzących zmian klimatu

- Organizacja szkoleń w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Budowa instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej
- Wsparcie dla realizacji projektów parasolowych w tym obejmujących OZE i skierowanych dla mieszkańców gminy (m.in. poprzez koordynację i promocję działań)
- Pomoc gminy w pozyskaniu dofinansowania na instalacje na budynkach mieszkalnych
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej
- Likwidacja niskiej emisji poprzez montaż instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych
- Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem mikroinstalacji OZE
- Termomodernizacja budynków Szkół Gminy Lubenia oraz UG
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury

8. Wymiar interwencji strategicznej

OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720 z późn. zm.), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. ust. 3. pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm.).

Zgodnie z powyższym zapisem prezentowany dokument powinien odnosić się do obszarów strategicznej interwencji (OSI), określonych w strategii rozwoju województwa. Najprościej ujmując, OSI to określone obszary, na których zidentyfikowano bariery rozwojowe lub zasoby i potencjały istotne dla danego regionu. Wśród OSI krajowych wyróżnionych w strategii wojewódzkiej znajdują się miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz Wschodnia Polska. **Gmina Lubenia z uwagi na położenie w województwie podkarpackim wpisuje się w OSI Wschodnia Polska, wskazanym na poziomie krajowym.**

Poza OSI krajowymi w dokumencie wskazano OSI regionalne takie jak:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,
- 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju,
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Gmina Lubenia wpisuje się w trzy kategorie regionalnych OSI, wyszczególnionych w strategii województwa podkarpackiego, są nimi:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

W poniższej tabeli przedstawiono priorytety, które dotyczą gminy Lubenia wraz z przyporządkowanymi im celami.

Tabela 2 Priorytety wyszczególnione w strategii wojewódzkiej, w które wpisuje się gmina Lubenia

Obszar strategicznej interwencji	Kierunek interwencji
7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,	7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie 7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu

Obszar strategicznej interwencji	Kierunek interwencji
7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,	7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF 7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF) 7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF 7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego
7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.	7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej 7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich 7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym 7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

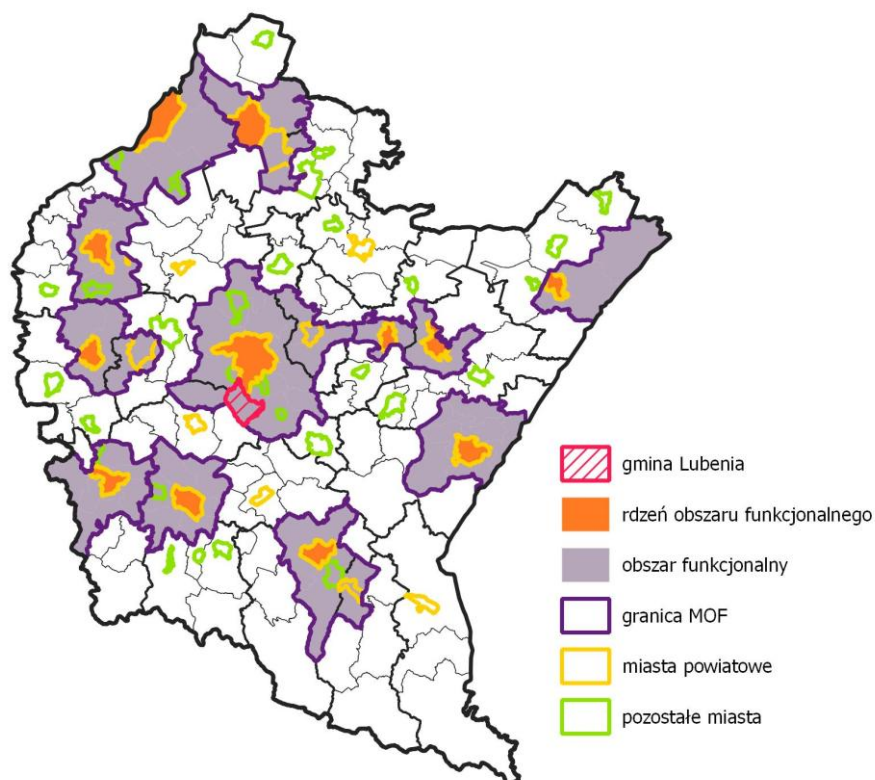
Źródło: Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Rysunek 1 Obszar strategicznej interwencji na poziomie krajowym - OSI Wschodnia Polska, z uwzględnieniem położenia gminy Lubenia

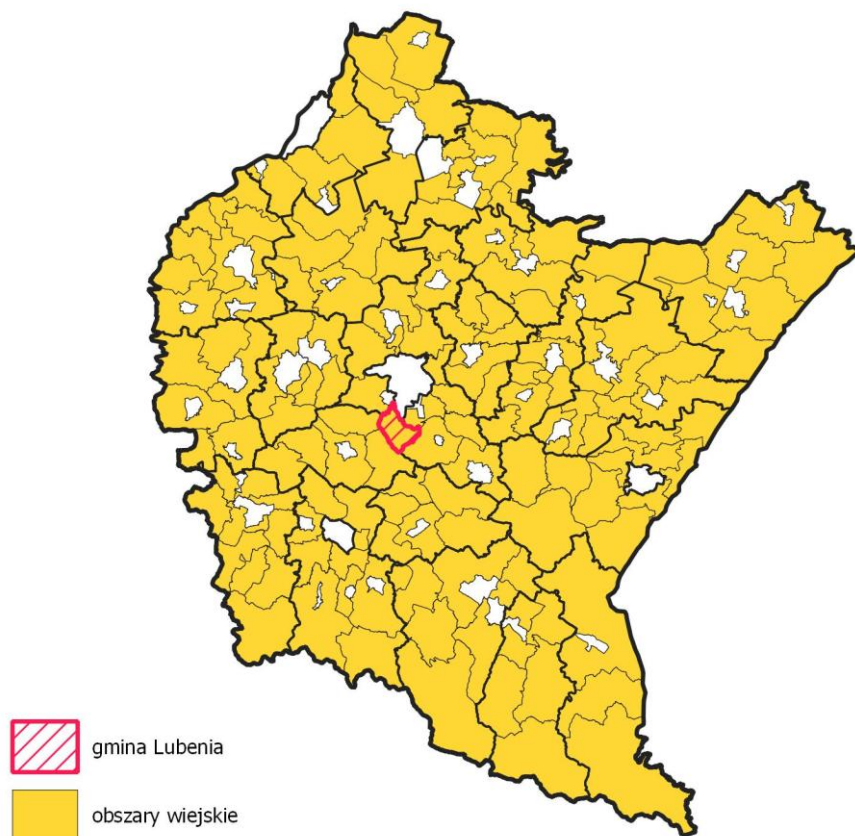
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Rysunek 2 Miejskie Obszary Funkcjonalne wskazane w Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, z uwzględnieniem położenia gminy Lubenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Rysunek 3 Obszary wiejskie wskazane w Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, z uwzględnieniem położenia gminy Lubenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Dla każdego z OSI przewidziano katalog zakładanych działań, który zaprezentowano poniżej w tabeli.

Obszar strategicznej interwencji	Zakres działań
7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	- wzmacnianie sieci ciężarów grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych; - rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej; - wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie; - kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw; - dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym; - zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji; - wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City; - kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”; - wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.
	- zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych przez budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; - podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; - modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; - rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi; - wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; - rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego	- powstawanie i rozwój stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie ROF; - przygotowanie terenów pod potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO; - dostosowanie realizacji wyzwań gospodarczych do zmian klimatu i zachowania dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego ROF; - rozwój sektora nauki poprzez realizację projektów badawczych wspólnie z ośrodkami naukowymi i badawczymi z innych krajów; - rozwój platformy współpracy podmiotów nauki i biznesu w inicjowaniu i wspieraniu jednostek naukowych, technologicznych i transferu technologii; - zapewnienie warunków transferu technologii i wymiany poprzez organizację imprez targowych, forów i konferencji; - przeciwdziałanie procesowi niekontrolowanej suburbanizacji i minimalizowanie jej negatywnych skutków; - usprawnienie systemu drogowego Rzeszowa i ROF poprzez budowę, przebudowę i modernizację dróg wszystkich kategorii w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, skrócenia czasu dojazdu, zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawy dostępności do obszarów istotnych dla rozwoju i funkcjonowania Rzeszowa i ROF

Obszar strategicznej interwencji	Zakres działań
7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)	• rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie innowacyjnej infrastruktury biznesowej, w tym parki biznesowe; • rozwój gospodarczy ROF-u poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych w turystyce i rolnictwie; • zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na całym obszarze ROF-u; • kształtowanie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu w tym ochrona i odnowa zasobów zabytkowych; • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom ROF-u; • zwiększenie aktywności zawodowej w tym wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców ROF; • podejmowanie działań prowadzących do wzrostu liczby miejsc pracy na terenie ROF; • dywersyfikacja źródeł energii poprzez rozwój OZE na obszarze ROF; • podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza; • rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego; • rozwój alternatywnego transportu poza drogowo-kolejowym wraz z rozwojem systemu bezpieczeństwa użytkowników; • podniesienie poziomu uzbrojenia terenów wraz z poprawą dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych na terenie ROF; • podniesienie jakości usług: zdrowotnych, społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury użyteczności publicznej na obszarze ROF; • ochrona środowiska przyrodniczego na obszarze ROF; • wprowadzenie rozwiązań wpisujących się w koncepcję „zielonych miast”; • rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF	• powstanie i rozwój centrów logistyczno-dystrybucyjnych wykorzystujących tranzytowe położenie Rzeszowa i bliskość portu lotniczego Rzeszów-Jasionka; • rozwój szybkiej kolei miejskiej – Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej, obsługującej aglomerację rzeszowską wraz z budową linii kolejowej na lotnisko Rzeszów-Jasionka; • zapewnienie spójnego systemu tras rowerowych gwarantujących bezpieczeństwo w poruszaniu się po mieście i obszarze ROF • zapewnienie zrównoważonego systemu obejmującego transport zbiorowy i rowerowy na obszarze Rzeszowa i ROF z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z transportem rowerowym tj. P&R, B&R, K&R; • zmniejszenie zatłoczenia dróg miejskich i dróg wlotowych/wylotowych oraz zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; • poprawa jakości środowiska wskutek redukcji nadmiernej emisji spalin i hałasu przez środki transportu.
7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego	• zrównoważone i racjonalne zagospodarowanie przestrzenne i architektoniczne terenu miasta i ROF dzięki koordynacji dokumentów planistycznych poszczególnych JST w celu efektywnego wykorzystania przestrzeni; • ograniczenie konfliktów przestrzennych, w tym dotyczących funkcji i przeznaczenia terenów i rodzajów zabudowy; • rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia, bądź nadania im nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych lub przestrzennych lub technicznych lub środowiskowych; • ujęcie w koncepcjach architektoniczno-urbanistycznych miasta klinów napowietrzających wpływających na ruchy mas powietrza i zapobiegających smogowi; • rozbudowa wewnątrz miejskich układów ekologicznych i połączenie z obszarami otwartymi przez system zielonych pierścieni

Obszar strategicznej interwencji		Zakres działań
7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku	7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej	- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu; - zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej; - modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców; - rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej; - poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami; - tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
	7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów; - aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej; - kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej; - wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych; - ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych; - rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
	7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym	- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej; - podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych; - poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; - promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby; - promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.); - upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; - wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.
	7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej	- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców; - efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów; - wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej; - poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku; - budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich; - racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

W oparciu o wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe gminy Lubenia oraz prognozowane zmiany demograficzne, przestrzenne i środowiskowe opracowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Analiza kluczowych uwarunkowań objęła m.in. strukturę sieci osadniczej gminy, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego oraz obszary wymagające ochrony. Na podstawie przeprowadzonych analiz zidentyfikowano potrzeby i potencjał rozwojowy gminy, uwzględniając jej specyfikę oraz wewnętrzne zróżnicowanie.

W efekcie opracowano długookresowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej, stanowiący strategiczną wizję rozwoju gminy Lubenia oraz określający kierunki i rekomendacje dotyczące kształtowania i realizacji polityki przestrzennej w perspektywie najbliższych lat. Model ma charakter poglądowy i w sposób schematyczny przedstawia strategiczne rozmieszczenie funkcji oraz ich wzajemne powiązania. Jest materiałem koncepcyjnym i wizyjnym, a nie delimitacyjnym. Model stanowi przestrzenny wyraz misji Strategii Rozwoju Gminy — zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez równomierny, systematyczny i ciągły rozwój. Osiągnięcie założeń przyjętej wizji rozwoju wymaga zarówno właściwego kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, jak i realizacji przedsięwzięć służących poprawie warunków życia lokalnej społeczności.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Lubenia położona jest w centralnej części województwa podkarpackiego, w powiecie rzeszowskim, granicząc od północnego wschodu bezpośrednio ze stolicą regionu – miastem Rzeszów. Ponadto Lubenia sąsiaduje z gminami: Tyczyn (od północnego wschodu), Błażowa (od południowego wschodu), Niebylec (od południowego zachodu), Czudec (od zachodu) oraz Boguchwała (od północnego zachodu). Zgodnie ze Statutem Gminy Lubenia podział terytorialny opiera się na 4 jednostkach pomocniczych (sołectwach): Lubenia, Siedliska, Sołonka oraz Straszędzie.

Morfologia sieci osadniczej gminy została ukształtowana historycznie pod silnym wpływem urozmaiconej rzeźby terenu Pogórza Dynowskiego oraz sieci hydrograficznej. Dominuje układ pasmowo-doliny, powiązany z dolinami potoków (w tym potoku Lubenka) oraz głównymi ciągami dróg powiatowych i gminnych. W strukturze przestrzennej przeważa tradycyjna zabudowa łańcuchowa (ulicówki dolinne), która w ostatnich latach ulega intensywnym przeobrażeniom w kierunku zwartej i pasmowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Bliskość Rzeszowa sprawia, że gmina wchodzi w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF) i pełni rolę bezpośredniego zaplecza mieszkaniowego (tzw. sypialni Rzeszowa), co wywołuje silną presję urbanizacyjną na przekształcanie gruntów rolnych pod cele osadnicze.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyróżnia się:

- miejscowość Lubenia – jako główny ośrodek administracyjno-usługowy
- miejscowości: Siedliska, Starszydle i Sołonka – pozostałe ośrodki.

Lubenia

Lubenia stanowi ośrodek centralny gminy, skupiający najważniejsze funkcje publiczne i społeczne o znaczeniu ogólnogminnym. Pełni ona wiodącą rolę administracyjną, oświatową, kulturalną oraz opieki zdrowotnej, stanowiąc jednocześnie istotny biegun rozwoju mieszkalnictwa. To tutaj skoncentrowane są kluczowe instytucje i obiekty użyteczności publicznej: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury wraz z Gminną Biblioteką Publiczną, Ośrodek Zdrowia, szkoła podstawowa, plac targowy oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Kierunki rozwoju przestrzennego sołectwa koncentrują się na dalszej krystalizacji i porządkowaniu centrum wsi w paśmie drogi powiatowej i gminnej (w rejonie Urzędu Gminy, ośrodka zdrowia). W planach ujęto m.in. realizację nowej siedziby Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki oraz nowoczesnej remizy OSP. Rozwój mieszkalnictwa ukierunkowany jest na racjonalne dogęszczanie i uzupełnianie istniejących struktur osadniczych, co zapobiega niekontrolowanemu rozpraszaniu zabudowy, chroni tereny otwarte i pozwala na efektywne wykorzystanie równolegle rozbudowywanej infrastruktury technicznej.

Siedliska

Siedliska, z racji bezpośredniego sąsiedztwa z miastem Rzeszów oraz położenia w dolinie Wisłoka, stanowią obszar o najwyższej w skali gminy dynamice procesów suburbanizacyjnych. Wiodącą rolę miejscowości jest funkcja mieszkaniowa – stanowiąca zaplecze osadnicze dla stolicy województwa – powiązana z rolą węzłową, usługową oraz potencjałem aktywności gospodarczej. Miejscowość skupia rozbudowaną infrastrukturę społeczną i techniczną, w tym filię Gminnego Ośrodka Kultury i biblioteki, szkołę podstawową, jednostkę OSP oraz oczyszczalnię ścieków. Atrakcyjność osiedleńcza i najwyższy popyt na nowe tereny budowlane ze strony mieszkańców napływowych napotykają tu jednak na zasadniczą barierę przestrzenną, jaką jest dominacja gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych (I–III). Podlegają one rygorystycznej ochronie prawnej, co praktycznie wyklucza swobodną ekspansję budownictwa na zwarte kompleksy pól. Z tego względu polityka przestrzenna w Siedliskach zakłada ścisłą koncentrację nowej zabudowy na wyznaczonych terenach wzdłuż istniejących korytarzy transportowych.

Straszydle

Straszydle to jednostka osadnicza położona w południowej części gminy, w zasięgu Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, dla której wiodąca pozostaje funkcja mieszkaniowa

połączona z tradycjami rolniczymi oraz rozwijającą się funkcją agroturystyczną i rekreacyjną. Obszar sołectwa wyróżnia się cennym krajobrazem o wysokich walorach widokowych oraz dużymi kompleksami leśnymi. Wieś posiada własne zaplecze infrastrukturalne, na które składają się szkoła podstawowa, filia biblioteczna, dom kultury oraz remiza OSP. W zakresie zagospodarowania przestrzennego dąży się do zrównoważonego rozwoju poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej przy wyznaczonych drogach, bez naruszania unikalnych walorów przyrodniczych. Kluczowe znaczenie ma rozwój bazy agroturystycznej, rekreacyjnej i sportowej. Równolegle polityka gminy ukierunkowana jest na sukcesywne doposażanie miejscowości w brakującą infrastrukturę techniczną.

Sołonka

Sołonka pełni w strukturze gminy rolę ośrodka o funkcji rekreacyjno-uzdrowskiej oraz ochrony i promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego. Atutem miejscowości są unikalne zasoby leczniczych wód mineralnych. Wokół nich funkcjonuje Kaskada Solankowa wraz z tężnią i strefą inhalacyjno-wypoczynkową, stanowiąca lokalną atrakcję zdrowotną i rekreacyjną. Dopełnieniem potencjału kulturowego wsi jest Izba Regionalna gromadząca eksponaty archeologiczne, historyczne i etnograficzne. Kierunki zagospodarowania Sołonki koncentrują się na kompleksowym rozwoju infrastruktury balneologicznej, uzdrowskiej i okołoturystycznej. Gmina zakłada dalsze urządzenie strefy kaskady, rozbudowę tras spacerowych i rowerowych oraz budowę nowej remizy OSP.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy i powiązania ponadlokalne

Szkielet komunikacyjny Gminy Lubenia opiera się wyłącznie na sieci dróg powiatowych i gminnych – na jej obszarze nie przebiegają drogi krajowe ani wojewódzkie. Kluczową rolę w obsłudze ruchu odgrywa sześć dróg powiatowych, które tworzą podstawowy układ transportowy łączący główne jednostki osadnicze oraz kluczowe obszary funkcjonalne gminy. Zapewniają one powiązania zewnętrzne z sąsiednimi gminami oraz sprawny dojazd do Rzeszowa. Uzupełnieniem tego systemu jest sieć dróg gminnych i dojazdowych, która obsługuje bezpośrednią zabudowę mieszkaniowo-usługową w poszczególnych miejscowościach.

Istotnym czynnikiem determinującym wysoką dostępność transportową gminy jest bezpośrednie sąsiedztwo korytarzy o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym:

- Droga krajowa nr 19 oraz droga ekspresowa S19 (Via Carpatia): przebiegające w pobliżu północno-zachodniej granicy gminy. Trasa ta wchodzi w skład bazowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T), stanowiąc strategiczny szlak łączący Europę Północną z Południem. Kluczowe znaczenie dla mieszkańców i lokalnej gospodarki ma bliskość węzła Babica,

oddalonego o zaledwie kilka kilometrów od granic gminy, co radykalnie skraca czas dojazdu do stolicy regionu oraz włączenia się w korytarz ekspresowy.

- Linia kolejowa nr 106 (Rzeszów – Jasło): pierwszorzędna linia kolejowa przebiegająca wzdłuż doliny Wisłoka w niewielkiej odległości od północno-zachodniej granicy gminy. Obsługę pasażerską mieszkańców realizują przystanki kolejowe zlokalizowane tuż za granicą administracyjną – na terenie sąsiednich gmin Boguchwała oraz Czudec (m.in. przystanki w Babicy i Zarzeczu).

Szlaki rowerowe

Na terenie gminy Lubenia brak jest obecnie wydzielonych, bezkolizyjnych dróg dla rowerów w pasach dróg publicznych, a ruch rowerowy prowadzony jest głównie na zasadach ogólnych po drogach powiatowych i gminnych. Mimo to obszar ten posiada znaczny potencjał turystyki rowerowej:

- Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo: przebiega przez wschodnią część gminy. Jest to szlak o znaczeniu ponadregionalnym (liczący blisko 2 000 km i biegnący przez pięć województw Polski Wschodniej). Ruch turystyczny na szlaku wspierany jest przez zlokalizowaną na trasie wiatę piknikową oraz Miejsca Obsługi Rowerzystów (MOR) położone w bezpośrednim sąsiedztwie granic gminy.
- Lokalna sieć tras rowerowo-turystycznych: gmina dysponuje wyznaczonymi i oznakowanymi trasami rekreacyjnymi (obejmującymi pętle o zróżnicowanym stopniu trudności), które wykorzystują malownicze ukształtowanie terenu Pogórza Strzyżowskiego oraz walory Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Piesze szlaki turystyczne

Przez obszar Gminy Lubenia wyznaczono korytarze dwóch długodystansowych, znakowanych szlaków pieszych o wysokiej randze krajoznawczej:

- Szlak Podkarpacki (niebieski): jeden z najdłuższych szlaków turystycznych w Polsce (liczący ok. 430 km), wiodący z Rzeszowa (Biała) przez pogórza i pasma beskidzkie aż do Grybowa.
- Szlak Trzech Pogórzy (żółty): długodystansowy szlak pieszy o długości ok. 130 km, łączący Dynów z Siedliskami k. Tuchowa. Jest to najdłuższy znakowany szlak biegnący przez pasma polskich pogórzy (Dynowskie, Strzyżowskie i Ciężkowickie), oferujący wysokie walory krajobrazowe i ekspozycyjne na panoramę okolicznych wzniesień i dolin rzecznych.

Główne elementy infrastruktury społecznej

Na system infrastruktury społecznej gminy składają się obiekty administracji, oświaty, kultury, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, a także zaplecze sportowo-rekreacyjne i jednostki bezpieczeństwa, których przestrzenna lokalizacja odpowiada na potrzeby mieszkańców gminy.

System infrastruktury społecznej Lubeni obejmuje placówki administracyjne, edukacyjne, kulturalne, opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, sportu i rekreacji oraz bezpieczeństwa, rozmieszczone w strukturze miejskiej w sposób zapewniający obsługę poszczególnych obszarów osadniczych.

Administracja

Siedzibą władz gminy jest Urząd Gminy Lubenia zlokalizowany w miejscowości Lubenia.

Edukacja

System edukacji i opieki w Gminie Lubenia opiera się na sieci czterech szkół podstawowych, oddziałach przedszkolnych oraz dynamicznie rozwijanej ofercie opieki żłobkowej. W sferze opieki nad dziećmi do lat 3 istotnym krokiem było uruchomienie w 2025 r. publicznego Żłobka Samorządowego „Kolorowe Świetliki” w Siedliskach, dofinansowanego z programu „Aktywny Maluch” oraz Rządowego Funduszu Polski Ład. Ofertę tę uzupełnia działający od 2018 r. niepubliczny żłobek „Radosne Słoneczko” w Sołonce, prowadzony przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sołonka „SOLANKA”. Edukacja przedszkolna realizowana jest natomiast w trzech oddziałach przy szkołach publicznych oraz w przedszkolu prowadzonym przez stowarzyszenie w Sołonce.

Szkolnictwo podstawowe tworzą trzy placówki samorządowe: Szkoła Podstawowa im. ks. mjr. F. Łuszczki w Lubeni, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Straszycu oraz Szkoła Podstawowa im. bł. ks. J. Kowalskiego w Siedliskach. Wszystkie te obiekty dysponują nowoczesną bazą dydaktyczną, pracownikami komputerowymi i salami gimnastycznymi, a także ogrodzonym i monitorowanym otoczeniem. Placówki w Siedliskach i Lubeni wyróżniają się ponadto rozbudowanym zapleczem sportowym – odpowiednio kompleksem boisk „Orlik” oraz boiskami wielofunkcyjnymi.

Ofertę edukacyjną dopełnia Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sołonce, prowadzony od 2012 r. przez stowarzyszenie „SOLANKA”. Dzięki małej liczebności klas szkoła zapewnia wysoki stopień indywidualizacji nauczania, prowadząc równolegle wsparcie edukacji domowej. Ponadto placówka w Sołonce pełni funkcję lokalnego centrum aktywności, łącząc funkcje oświatowe z działalnością żłobka oraz Placówki Wsparcia Dziennego „Solana”.

Kultura

Działalność kulturalna w Gminie Lubenia realizowana jest głównie przez Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Lubeni wraz z ich filiami w Siedliskach i Straszycu. Instytucje te animują

życie społeczne mieszkańców, prowadzą edukację artystyczną i czytelniczną oraz wspierają kultywowanie lokalnych tradycji. W celu podniesienia standardu świadczonych usług oraz zwiększenia bezpieczeństwa ludności zaplanowano realizację strategicznej inwestycji infrastrukturalnej – budowę nowoczesnego kompleksu Gminnego Centrum Kultury oraz nowej siedziby biblioteki publicznej, w ramach której powstaną również miejsca ukrycia.

Ważnym ośrodkiem ochrony i upowszechniania dziedzictwa historycznego jest Izba Regionalna w Sołonce, prezentująca szeroki zbiór eksponatów związanych z przeszłością regionu. Zgromadzone zasoby podzielono na profile tematyczne: dział archeologiczny, etnograficzny oraz historyczny, obejmujący m.in. pamiątki wojskowe i militaria, co stanowi istotną bazę dla edukacji regionalnej i turystyki kulturowej w gminie.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Dostęp do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy zapewnia Gminny Ośrodek Zdrowia w Lubeni wraz z funkcjonującą w miejscowości apteką. Zadania z zakresu wsparcia socjalnego i pracy socjalnej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubeni.

Uzupełnieniem systemu wsparcia społecznego dla osób wymagających opieki ma być planowana świetlica środowiskowa dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami i starszych. Jej utworzenie odpowiada na potrzeby związane ze starzeniem się społeczeństwa, koniecznością rozwijania usług opiekuńczych oraz zapewnieniem wsparcia osobom niesamodzielnym w środowisku lokalnym.

Sport i rekreacja

Baza sportowo-rekreacyjna Gminy Lubenia jest sukcesywnie modernizowana w celu zabezpieczenia potrzeb mieszkańców oraz stworzenia odpowiednich warunków do rozwoju aktywności fizycznej. Kluczowym obiektem w tym obszarze jest nowoczesna, dwukondygnacyjna hala sportowo-widowiskowa przy Szkole Podstawowej w Straszylu, o powierzchni zabudowy 1 265 m², w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Budynek mieści pełnowymiarową arenę z trybunami, zaplecze szatniowo-sanitarne, siłownię oraz salę fitness, umożliwiając organizację wydarzeń sportowych i rekreacyjnych na dużą skalę. Istotnym elementem gminnego zaplecza jest również stadion sportowy w Lubeni, objęty od 2024 r. kompleksową przebudową i remontem płyty boiska, co w połączeniu z kompleksem boisk wielofunkcyjnych typu „Orlik” w Siedliskach oraz obiektami przy pozostałych szkołach tworzy kompleksową infrastrukturę sportową.

Szczególnym elementem gminnej przestrzeni rekreacyjnej jest Kaskada Solankowa w Sołonce, funkcjonująca w oparciu o unikalne źródła miocenijskich wód mineralnych. Woda bogata w jod i brom tworzy wokół obiektu naturalny aerozol, wykorzystywany w bezpłatnych, ogólnodostępnych

inhalacjach wspomagających leczenie schorzeń górnych dróg oddechowych oraz tarczycy. W bezpośrednim otoczeniu kaskady urządzono strefę wypoczynkową z mini-amfiteatrem, tężnią, fontanną, placem zabaw, wiatą piknikową i miejscem na ognisko, powiązaną z 4-kilometrowym Pieszym Szlakiem Solankowym oraz Izbą Regionalną w Sołonce. Planowane jest kompleksowe zagospodarowanie terenu Kaskady Solankowej, obejmujące m.in. modernizację drogi dojazdowej, budowę bezpiecznych chodników i oświetlenia ulicznego w kotlinie, urządzenie nowych miejsc postojowych, rozbudowę stref rekreacyjnych z elementami małej architektury oraz dalszy rozwój infrastruktury prozdrowotnej i turystycznej służącej mieszkańcom oraz odwiedzającym.

Bezpieczeństwo

Na terenie Gminy Lubenia funkcjonują cztery jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Lubenia, OSP Siedliska, OSP Straszędzie oraz OSP Sołonka. Dwie z nich – OSP w Lubeni oraz OSP w Siedliskach – włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). W ramach planowanych inwestycji infrastrukturalnych przewidziano budowę remizy dla OSP w Lubeni oraz remizy dla OSP w Sołonce, a także rozbudowę gminnego systemu monitoringu wizyjnego, na skrzyżowaniach i w obrębie przestrzeni publicznych.

Główne elementy infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Zaopatrzenie w wodę na obszarze gminy Lubenia determinowane jest trudnymi warunkami hydrogeologicznymi, wynikającymi z budowy geologicznej podłoża fliszowego i ograniczonej wydajności lokalnych poziomów wodonośnych. Choć zbiorcza sieć wodociągowa funkcjonuje na terenie gminy dopiero od 2013 r., obecnie obejmuje swoim zasięgiem praktycznie cały obszar zwartego osadnictwa. W 2024 r. z sieci wodociągowej korzystało 67,5% mieszkańców, co stanowi wyraźny wzrost w stosunku do lat ubiegłych. Bezpieczeństwo dostaw wody pitnej zostało w ostatnich latach wzmocnione poprzez budowę dwóch nowych ujęć, rozbudowę Stacji Uzdatniania Wody w Lubeni o dwa dodatkowe filtry oraz realizację nowych zbiorników retencyjnych. System ten zapewnia ciągłość zaopatrzenia, jednak na terenach o zabudowie rozproszonej część mieszkańców wciąż korzysta z indywidualnych studni.

Odprowadzanie ścieków bytowych opiera się na układzie kanalizacji zbiorczej doprowadzającej ścieki do gminnej oczyszczalni ścieków w Siedliskach. W 2024 r. dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadało 73,8% mieszkańców gminy. Funkcjonująca oczyszczalnia ścieków, której ostatnia gruntowna modernizacja miała miejsce w 2010 r., wymaga obecnie kolejnych prac modernizacyjnych w celu dostosowania jej parametrów technologicznych i przepustowości do rosnącej ilości dopływających nieczystości. Rozwój kanalizacji sanitarnej w warunkach urozmaiconej, podgórskiej rzeźby terenu oraz

silnego rozproszenia zabudowy wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi i koniecznością stosowania licznych przydomowych oraz sieciowych przepompowni ścieków. Pomimo tych barier gmina konsekwentnie rozbudowuje system: realizowany projekt budowy około 10 km sieci uzupełniła podpisana w kwietniu 2025 r. umowa na inwestycje infrastrukturalne. Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej planowana i realizowana jest w miejscowościach: Sołonka, Siedliska, Lubenia (w rejonie przysiółków Kosina i Maternówka), Straszędzie (odcinek Straszędzie – Zimny Dział).

Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami komunalnymi organizowany jest przez gminę, która odpowiada za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości zamieszkałych. Usługi te realizowane są przez przedsiębiorstwa wyłaniane w drodze przetargu. Mieszkańcy mają również możliwość bezpłatnego przekazywania wybranych frakcji odpadów komunalnych do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowanego w sąsiedniej gminie Błazowa, a system uzupełniają okresowe, gminne zbiórki odpadów wielkogabarytowych, elektrośmieci oraz opon. Na terenie gminy nie funkcjonuje instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych, a wszystkie zebrane odpady kierowane są do regionalnych instalacji komunalnych poza obszarem gminy.

Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Zaopatrzenie gminy Lubenia w gaz ziemny opiera się na sieci średniego ciśnienia zasilanej z kierunku Babicy oraz Rzeszowa (Budziwoja), z której w 2024 r. korzystało 57,3% mieszkańców. W ostatnich latach infrastruktura ta nie ulega jednak dynamicznej rozbudowie ze względu na politykę Zakładu Gazowniczego, dopuszczającą przyłączanie nowych budynków wyłącznie na działkach z przebiegającą siecią lub przy pokryciu pełnych kosztów przez inwestora.

Wobec braku zbiorczego systemu ciepłowniczego ogrzewanie obiektów bazuje w całości na źródłach indywidualnych, w tym na paliwach stałych, gazie, a w rosnącym stopniu także na pompach ciepła i instalacjach odnawialnych źródeł energii. Kluczowym założeniem jest redukcja niskiej emisji poprzez sukcesywną wymianę nieefektywnych pieców oraz ukierunkowanie nowych obszarów osadniczych na wykorzystanie istniejących korytarzy sieciowych lub indywidualnych rozwiązań nisko- i zeroemisyjnych.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

System elektroenergetyczny gminy Lubenia powiązany jest ze zintegrowaną siecią krajową i opiera się na układzie napowietrznych linii średniego oraz niskiego napięcia. Przez teren gminy nie przebiegają linie wysokiego ani najwyższych napięć. Zasilanie obszaru realizowane jest z Głównego Punktu Zasilania Boguchwału poprzez linię magistralną relacji Boguchwału – Błazowa wraz z siecią linii odgałęźnych, które zasilają stacje transformatorowe rozmieszczone na terenie gminy. Ze stacji tych

energia trafia bezpośrednio do odbiorców końcowych, gwarantując ciągłość i stabilność dostaw dla mieszkańców oraz lokalnych podmiotów.

System powiązań przyrodniczych

Formy ochrony przyrody

Gmina Lubenia charakteryzuje się wysokimi walorami środowiskowo-krajobrazowymi, wynikającymi z jej usytuowania na styku Pogórza Dynowskiego oraz doliny rzeki Wisłok. W strukturze przestrzennej gminy kluczową rolę odgrywają wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody, które łącznie (z uwzględnieniem sieci Natura 2000) obejmują 25,4% powierzchni jednostki, przy ogólnej lesistości gminy na poziomie 27,6%.

Podstawowym elementem wielkoobszarowej ochrony środowiska jest Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu, który na terenie gminy występuje w granicach miejscowości Sołonka i Straszędzie. W granicach administracyjnych gminy obszar ten zajmuje powierzchnię 1,35 km², a większość jego terenu stanowią lasy leśnictwa Sołonka, podległego Nadleśnictwu Strzyżów. Tereny te obejmują zespół wzniesień będących fragmentem zbocza pasma wzgórz opartego na dolinie potoku Lubenka.

Północną część gminy, związaną z doliną rzeki Wisłok, obejmuje europejska sieć ekologiczna Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk „Wisłok Środkowy z Dopływami” (PLH180030). Obszar ten obejmuje środkowy odcinek rzeki Wisłok od zapory w Sieniawie do zbiornika zaporowego w Rzeszowie wraz z dolną częścią rzeki Stobnicy, chroniąc małą rzekę fliszową o urozmaiconym, w przeważającej części kamienistym dnie z odcinkami piaszczysto-żwirowymi. Głównym celem ochrony obszaru jest utrzymanie naturalnego przebiegu koryt występujących cieków dla zachowania ich bogatej ichtiofauny, jak również zachowanie cennych przyrodniczo łągów, grądów oraz siedlisk łąkowych.

Na terenie gminy Lubenia nie ustanowiono dotychczas pomników przyrody ożywionej ani nieożywionej w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody.

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju przestrzennego gminy jest również jej bezpośrednie sąsiedztwo z innymi cennymi obszarami chronionymi regionu, do których należą: Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Wilcze” oraz Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy. Położenie to wymusza prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej, opartej na dążeniu do zachowania spójności struktury ekologicznej, ochronie powiązań przyrodniczych oraz realizacji zamierzeń inwestycyjnych w sposób wykluczający znaczące, negatywne oddziaływanie na cele i przedmioty ochrony wyznaczonych obszarów.

Korytarze ekologiczne

Gmina Lubenia stanowi element regionalnego systemu powiązań przyrodniczych, którego osiami są doliny rzeczne oraz zwarte kompleksy leśne Pogórza Dynowskiego. Korytarze ekologiczne pełnią

istotną funkcję w zapewnieniu ciągłości przestrzennej siedlisk przyrodniczych, umożliwiając migrację gatunków oraz przepływ materii i informacji biologicznej w środowisku.

Przez obszar gminy przebiega korytarz ekologiczny o randze ponadlokalnej, wyznaczony w ramach opracowania wykonanego w 2012 r. przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) – korytarz Pogórze Dynowskie – północny (GKPd-3B). Obejmuje on głównie południowe, zalesione i pofałdowane pasma wzniesień gminy, odgrywając istotną rolę w utrzymaniu łączności ekologicznej siedlisk Pogórza. Obecność wskazanego korytarza stanowi istotne uwarunkowanie przestrzenne dla prowadzenia działań związanych z ochroną środowiska oraz kształtowaniem racjonalnego zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym przeciwdziałania nadmiernej fragmentacji terenów otwartych i leśnych.

Audyt krajobrazowy

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XIII/218/25 z dnia 31 marca 2025 r., stanowi podstawowy dokument identyfikujący i oceniający zasoby krajobrazowe regionu. W jego ramach dokonano charakterystyki jednostek krajobrazowych występujących na terenie województwa, w tym w granicach gminy Lubenia, oraz wyznaczono krajobrazy priorytetowe. Dokument obejmuje również analizę zagrożeń mogących wpływać na zachowanie wartości krajobrazowych, a także określa zalecenia dotyczące ich ochrony i kształtowania.

Na obszarze gminy Lubenia wyodrębniono jeden krajobraz priorytetowy – „Wisłok od Wojkówki do Rzeszowa” (18-513.63-26), zaliczony do typu krajobrazu bagienno-łąkowe – głównie bezleśne oraz podtypu z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk. Obejmuje on akumulacyjne dno doliny oraz równiny zalewowe Wisłoka, których tło tworzą zbiorowiska nieleśne, łąki, pastwiska, wody płynące ze starorzeczami oraz pasma zarośli i lasów łęgowych. Zgodnie z kartą charakterystyki, do głównych zidentyfikowanych zagrożeń należą: wprowadzanie nowych form zabudowy i infrastruktury technicznej, zaniechanie użytkowania rolniczego skutkujące sukcesją zaroślową i leśną na łąkach, lokalizacja dominujących obiektów wysokościowych i kubaturowych, a także osuszanie mokradeł oraz zagrożenia powodziowe. W konsekwencji ustalenia audytu formułują wymagania zachowania ekosystemów ekstensywnych łąk, utrzymania spójności ekologicznej doliny, ograniczenia zainwestowania na terenach zagrożonych powodzią oraz przeciwdziałania degradacji korytarza rzecznoego.

Cieki wodne i zagrożenie powodziowe

Wody powierzchniowe w granicach gminy Lubenia należą do dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Północno-zachodnią granicę jednostki wyznacza rzeka Wisłok, natomiast

główną oś hydrograficzną tworzy jej prawobrzeżny dopływ – rzeka Lubenka, wraz z koncentrycznie rozwiniętą siecią mniejszych cieków i dopływów odwadniających pofałdowane tereny gminy. Cieki te posiadają charakter cieków podgórskich o dużych i gwałtownych wahaniach stanów wód oraz wysoce zmiennych przepływach, typowych dla zlewni fliszowych.

Zagrożenie powodziowe w stopniu znaczącym i wysokim występuje przede wszystkim w dolinie Wisłoka, co potwierdzają mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego sporządzone w ramach Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły. Obejmują one obszary o trójstopniowym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 10 lat (Q10%),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 100 lat (Q1%),
- obszary o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 500 lat (Q0,2%).

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi definiowane są jako strefy bezwzględnie wyłączone z procesów nowej urbanizacji i zabudowy kubaturowej. Tereny te zachowują charakter otwarty, rolniczo-łąkowy oraz przyrodniczy, pełniąc kluczową rolę jako korytarze swobodnego spływu wód wezbraniowych oraz strefy naturalnej retencji dolinnej.

Zagrożenie ruchami masowymi

Budowa geologiczna gminy Lubenia oraz jej rzeźba terenu stanowią główne uwarunkowanie podatności obszaru na procesy geodynamiczne. W części pozadolinnej podłoże budują utwory fliszowe, wykazujące silne zróżnicowanie litologiczne. W części południowo-zachodniej dominują utwory kredy, natomiast część północno-wschodnią tworzą utwory trzeciorzędu, w których znaczne powierzchnie zajmują pstre łupki – skały łatwo ulegające uplastycznieniu pod wpływem zawodnienia i szczególnie podatne na powstawanie osuwisk. Na utworach fliszowych zalegają utwory zboczowe o zróżnicowanej miąższości, wykształcone głównie jako średnio nośne pyły i gliny pylaste. Czynnikiem potęgującym ryzyko ruchów masowych są znaczne deniwelacje oraz duże nachylenia stoków.

Skalę zjawiska potwierdzają dane Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO), według którego na terenie gminy Lubenia udokumentowano łącznie 531 osuwisk. Intensywne procesy osuwiskowe występują przede wszystkim w środkowej części gminy.

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszary aktywne osuwiskowo oraz strefy predysponowane do występowania ruchów masowych stanowią istotne uwarunkowanie dla

kształtowania sieci osadniczej. Rozwój budownictwa kierowany jest przede wszystkim na tereny bezpieczne, charakteryzujące się łagodniejszym ukształtowaniem terenu. Z kolei na partiach zboczach o zaburzonej stateczności oraz gruntach zdegradowanych przez ruchy masowe preferuje się zachowanie i wprowadzanie trwałych form zagospodarowania, takich jak zalesienia, zadrzewienia oraz trwałe użytki zielone, które w naturalny sposób stabilizują podłoże i chronią stoki przed dalszą erozją.

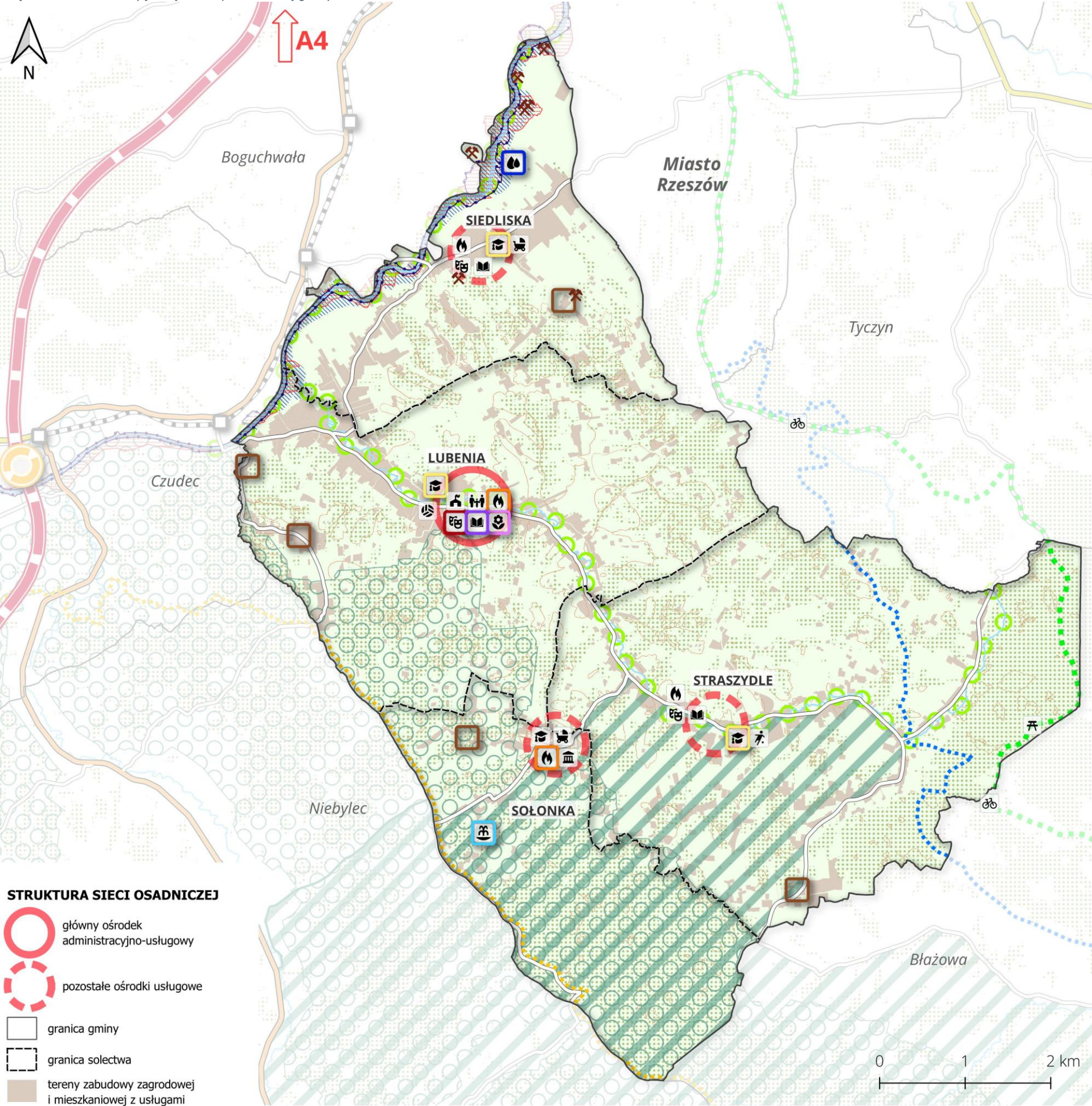
Złoża kopalin

Występowanie kopalin i surowców mineralnych na terenie gminy Lubenia koncentruje się w jej północnej, w obrębie miejscowości Siedliska, co wiąże się ze strefą doliny Wisłoka oraz pograniczem Zapadliska Przedkarpackiego i utworów fliszowych Pogórza Dynowskiego. W granicach gminy udokumentowano 7 złóż:

- złoża gipsu Siedliska – złoża rozpoznane szczegółowo o bogatych tradycjach wydobywczych, usytuowane w rejonie przysiółka Broniakówka;
- złoża kruszywa naturalnego Siedliska, Siedliska - dz. nr 62/1, 68/1 oraz Siedliska dz. 86 – o zaniechanej eksploatacji;
- złoża kruszywa naturalnego Siedliska-Grzebyk – złoża rozpoznane szczegółowo;
- złoża kruszywa naturalnego Siedliska-Grzebyk 1 oraz złoża kamieni drogowych i budowlanych Siedliska-Grzebyk 2 – złoża o zaniechanej eksploatacji.

Na terenie gminy nie ustanowiono obszarów ani terenów górniczych.

Grafika 1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

- główny ośrodek administracyjno-usługowy
- pozostałe ośrodki usługowe
- granica gminy
- granica sołectwa
- tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej z usługami

GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ

- Urząd Gminy
- Gminna Biblioteka Publiczna (z filiami)
- Gminny Ośrodek Kultury (z filiami)
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Izba Regionalna
- żłobek
- szkoła podstawowa/przedszkole
- tężnia solankowa
- Miejsce Obsługi Rowerzystów (MOR)
- wiata piknikowa
- hala sportowa
- stadion sportowy
- OSP
- oczyszczalnia ścieków

GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH

- węzeł drogowy (w budowie)
- droga ekspresowa S19 (w budowie)
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- linie kolejowe
- stacja/przystanek kolejowy
- Green Velo
- Szlak Podkarpacki
- Szlak Trzech Pogórzy

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

- udokumentowane złoża kopalin
- cieki powierzchniowe
- doliny rzek
- lasy
- tereny otwarte
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000
- korytarz ekologiczny (oprac. Instytut Biologii Ssaków PAN w Białowieży)
- obszar chronionego krajobrazu
- krajobraz priorytetowy
- obszary udokumentowanych osuwisk
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią

WYBRANE PLANOWANE DZIAŁANIA:

- Budowa kompleksu Gminne Centrum Kultury
- Budowa remizy dla OSP
- Budowa biblioteki publicznej w Lubeni wraz z miejscami ukrycia
- Modernizacja placu targowego w Lubeni oraz utworzenie placu sprzedaży bezpośredniej
- Kompleksowe zagospodarowanie terenu Kaskady Solankowej w Sołonce
- Przebudowa, rozbudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków
- Termomodernizacja i modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz Urzędzie Gminy z wykorzystaniem mikroinstalacji OZE
- Rozwój kanalizacji sanitarnej

Źródło: opracowanie własne.

10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

W niniejszym rozdziale przedstawiono ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania oraz prowadzenia polityki przestrzennej gminy Lubenia. Opracowanie zostało przygotowane na podstawie analizy obowiązujących dokumentów planistycznych i strategicznych, w szczególności Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego, Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego oraz Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030. Przedstawione ustalenia uwzględniają kierunki rozwoju wynikające z dokumentów nadrzędnych oraz lokalnych uwarunkowań przestrzennych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Szczególną uwagę poświęcono rekomendacjom wynikającym z Audytu krajobrazowego dla krajobrazu priorytetowego wyznaczonego na terenie gminy (Wisłok od Wojkówki do Rzeszowa). Celem opracowania jest wskazanie najważniejszych zasad i kierunków, które powinny być uwzględniane przy prowadzeniu polityki przestrzennej gminy oraz sporządzaniu aktów planowania przestrzennego, zapewniając spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu. Wybrane ustalenia i rekomendacje wskazano na grafice nr 1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Dążenie do zachowania spójności przestrzennej systemu przyrodniczego i utrzymania struktury ekologicznej krajobrazu.
- Utworzenie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, które zapewniają przewietrzenie i wentylację terenów.
- Zachowanie powiązań przyrodniczych między istniejącymi siedliskami w celu ochrony różnorodności biologicznej.
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji z poszanowaniem jakości krajobrazu.
- Ogranicza się możliwości zagospodarowania i zainwestowania terenów na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemi.
- Należy chronić doliny rzeczne przed zabudowaniem i ich zagospodarowaniem w kierunku rekreacyjnym.
- Należy zapobiegać degradacji terenów otwartych i niezurbanizowanych.
- Rekomenduje się poszerzenie istniejących form ochrony przyrody, mianowicie katalogu pomników przyrody o nowe obiekty.
- Rekomenduje się zachowanie istniejących i tworzenie nowych terenów zielonych w celu zachowania bioróżnorodności i zapewnienia dostępu do terenów rekreacji.

- Podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza - ograniczanie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in.: ograniczanie niskiej emisji, czy redukcję zapotrzebowania na nieefektywne źródła ciepła, w tym poprzez termomodernizację budynków.
- Wspieranie inwestycji ograniczających emisję komunikacyjną, w tym dotyczących niskoemisyjnego taboru oraz infrastruktury transportu publicznego.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Rekomenduje się tworzenie nowych szlaków kulturowych oraz tras turystycznych wykorzystujących elementy kulturowe.
- Zachowanie wartości dziedzictwa kulturowego poprzez przeciwdziałanie przeobrażeniom struktury przestrzennej i sposobom zagospodarowania, które mogą stanowić zagrożenie dla istniejących zasobów lub ich utratę.
- Budowa nowych obiektów powinna nawiązywać skalą i gabarytami do lokalnej tradycji budowniczej.
- Zachowanie elementów charakterystycznych dla zespołów zabudowy wsi i elementów krajobrazu naturalnego, takich jak m.in. układy ruralistyczne.
- Zakazuje się wprowadzania nowej zabudowy, obiektów kubaturowych i zieleni, w miejscach, które mogłyby przysłonić obiekty o zabytkowych wartościach lub założenia objęte pełną ochroną konserwatorską, w szczególności zespół kościelny pw. Św. Urszuli w Lubeni.
- Ograniczenie zabudowy na terenie historycznego nawsia wraz z utrzymaniem istniejącego historycznego układu komunikacji.
- W przypadku budynków, które nie harmonizują z otoczeniem, należy dążyć do wtopienia ich w otoczenie, lub zminimalizowania ich negatywnego wpływu na kształt przestrzeni wsi oraz najbliższego otoczenia.
- Należy stopniowo i systematycznie poszerzać rejestr zabytków o obiekty mające duże walory kulturowe i historyczne.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Przeciwdziałanie zjawisku dalszego rozpraszania zabudowy mieszkaniowej oraz niekontrolowanej suburbanizacji, wraz z intensyfikacją zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową);
- Należy kształtować krajobraz w taki sposób, aby harmonijnie łączyć zabudowę z roślinnością, zwiększać odporność terenu na użytkowanie rekreacyjne oraz eksponować walory estetyczne.
- Preferuje się rozwój nowych funkcji gospodarczych i usług na terenach wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych - przy drogach powiatowych.

- Należy dążyć do eliminacji ruchu tranzytowego poprzez tereny zwartej zabudowy.
- Rekomenduje się wprowadzenie układu ulic poprzecznych wraz z powiązaniem z układem zewnętrznym, w celu zmiany obsługi komunikacyjnej w gminie, a tym samym poprawy bezpieczeństwa dla pieszych.
- Planuje się zagospodarowanie terenu przy drodze gminnej relacji Siedliska-Księży Lasek na usługi turystyki lub zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.
- Oznakowanie i zagospodarowanie tras i szlaków turystycznych wraz z budową infrastruktury okołoturystycznej.
- Rozwijanie terenów rekreacyjno-sportowych wraz z wypełnieniem zabudową istniejących struktur przestrzennych.
- Podnoszenie rangi wsi Lubenia jako środka usługowego i uzupełnienie go o nowe usługi i funkcje.
- Należy równolegle z uruchamianiem nowych trenerów mieszkaniowych rozbudowywać infrastrukturę techniczną.
- Nową zabudowę należy planować na terenach położonych poza zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną w formie ekstensywnej.
- Ustala się sukcesywne ograniczanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej wraz z rozwojem przestrzennym wyznaczonych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie w północnej części gminy w obrębie Siedliska oraz w zachodniej części gminy w obrębie Lubenia.
- Utworzenie terenów inwestycyjnych, wybudowanie strefy aktywności gospodarczej.
- Przeciwdziałanie degradacji terenów otwartych, zwłaszcza cennych pod względem kulturowym, przyrodniczym i krajobrazowym.

Szczególne zapotrzebowanie na nową zabudowę

Analiza uwarunkowań przestrzennych, społecznych i funkcjonalnych Gminy Lubenia wskazuje na występowanie szczególnego zapotrzebowania na rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej. Wynika ono zarówno z położenia gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Rzeszowa, jak i z obserwowanych w ostatnich latach procesów suburbanizacji oraz utrzymującego się wysokiego zainteresowania osiedlaniem się na jej terenie, o czym świadczy utrzymujące się dodatnie saldo migracji, które w 2024 r. osiągnęło wartość 5,9, a rok wcześniej 8,4 na 1000 mieszkańców. Szczególnie zauważa się wzrost zameldowań z miast, co pokrywa się z obecną tendencją i przenoszeniem się mieszkańców z zatłoczonych, dużych miast na wieś. Bezpośrednie sąsiedztwo Rzeszowa powoduje, że Gmina Lubenia stanowi naturalny kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej, przejmując część popytu na tereny mieszkaniowe generowanego przez aglomerację Rzeszowa. Przestanką do osiedlania się na terenie

gminy podmiejskich, są również ceny działek i nieruchomości, które są niższe niż w mieście wojewódzkim.

Jako jedną z głównych mocnych stron gminy bardzo dobrą dostępność komunikacyjną względem miasta wojewódzkiego oraz możliwość przyciągania nowych mieszkańców i inwestorów dzięki korzystnemu położeniu. Atutem jest bliskość drogi krajowej nr 19 i planowanej drogi szybkiego ruchu nr 19, będącej elementem międzynarodowego szlaku Via Carpatia łączącego Europę Południową i Północną. Bliskość szlaków transportowych umożliwia łatwe przemieszczanie się do Rzeszowa i pracę na terenie miasta oraz korzystanie z katalogu i szerokiej oferty usług, przy jednoczesnym zamieszkiwaniu na terenie gminy Lubenia.

Gmina Lubenia staje się atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla osób pracujących w Rzeszowie, pełniąc funkcję tzw. „sypialni Rzeszowa”. Szczególnie wysokim zainteresowaniem cieszy się miejscowość Siedliska, bezpośrednio granicząca z miastem Rzeszów. Wysoka atrakcyjność obejmuje również miejscowości Lubenia i Straszędzie, gdzie obserwowany jest systematyczny napływ wniosków o ustalenie warunków zabudowy.

Potwierdzeniem utrzymującego się popytu inwestycyjnego jest liczba składanych wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy. W 2025 r. do Urzędu Gminy wpłynęło 1 805 wniosków, natomiast według stanu na dzień 22 maja 2026 r. - 369 wniosków. Należy przy tym wskazać, że znaczna część obowiązujących decyzji o warunkach zabudowy została wydana na okres 5 lat, co oznacza utrzymujące się zainteresowanie realizacją nowych inwestycji mieszkaniowych również w kolejnych latach.

W ostatnich latach na terenie gminy wzrosła liczba nowych mieszkań. W 2024 r. na terenie gminy było 2 099 mieszkań, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, daje wartość 322,4. Ponadto powstało wiele nowych budynków mieszkalnych, sytuacja ta potwierdza rzeczywiste zapotrzebowanie rynku na nowe tereny budowlane w gminie. Proces ten jest wspierany przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, w szczególności sieć wodociągową oraz układ drogowy, które umożliwiają efektywne i ekonomicznie uzasadnione rozszerzanie zabudowy bez konieczności ponoszenia wysokich kosztów budowy nowych systemów infrastruktury.

W przypadku gminy Lubenia, najbardziej racjonalnym kierunkiem rozwoju przestrzennego gminy jest uzupełnianie istniejącej zabudowy poprzez dopuszczenie zabudowy mieszkaniowej w szczególności wzdłuż istniejących dróg gminnych, obejmującej dwie lub trzy linie zabudowy. Taki sposób zagospodarowania pozwala na wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ogranicza koszty realizacji zadań własnych gminy oraz przeciwdziała nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy.

Na wzrost zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową mają wpływ przede wszystkim położenie gminy w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym, utrzymujący się proces suburbanizacji Rzeszowa oraz silne powiązania funkcjonalne z miastem, rozwinięta infrastruktura techniczna, walory przyrodniczo-

krajobrazowe czy dostępność transportowa gminy. Elementy te znacząco wpływają na atrakcyjność osiedleńczą gminy. Z uwagi na powyższe, jak również planowaną do realizację interwencję w ramach strategii, która przełoży się na zwiększenie standardów i poprawę jakości życia mieszkańców, należy uznać, że na terenie Gminy Lubenia występuje szczególne zapotrzebowanie na wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej. Rozwój ten powinien koncentrować się przede wszystkim na terenach przylegających do istniejących dróg publicznych i wyposażonych w infrastrukturę techniczną, co pozwoli na racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów gminy.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

- Na terenie gminy nie planuje się lokalizacji tego rodzaju obiektów.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Lokalizacja tych inwestycji powinna być prowadzona z uwzględnieniem walorów przyrodniczych, kulturowych i estetyczno-widokowych krajobrazu.
- Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego powinna być zgodna z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego.
- Przy lokalizacji tego typu inwestycji będą brane pod uwagę potrzeby mieszkańców, dostępność terenu oraz dostępność infrastruktury.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji

- Wymiana wiat przystankowych w miejscowościach Lubenia, Siedliska, Sołonka i Straszędzie.
- Rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego.
- Rozwój infrastruktury, powiązanie gminnych tras i ścieżek rowerowych, połączenie ich z systemem ścieżek funkcjonujących na terenie miasta Rzeszowa.
- Rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych.
- Poprawa jakości komunikacji publicznej poprzez zwiększenie liczby kursów i utworzenie nowych
- Przebudowa, budowa, remont, rozbudowa i modernizacja dróg, ciągów pieszo-jezdnymi, chodników, ścieżek / tras rowerowych na terenie całej Gminy Lubenia.
- Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych
- Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do domów mieszkańców Gminy
- Budowa chodników przy drogach gminnych.

Infrastruktura techniczna

- Budowa, rozbudowa, modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej.
- Przebudowa, rozbudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z budową przydomowych przepompowni ścieków.
- Zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- Budowa monitoringu wizyjnego na terenie gminy w tym w szczególności na skrzyżowaniach, w budynkach użyteczności publicznej i w obrębie przestrzeni publicznych.
- Budowa, przebudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie całej Gminy
- Budowa instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej.
- Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem mikroinstalacji OZE.
- Termomodernizacja budynków Szkół Gminy Lubenia oraz UG.
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury.

Infrastruktura społeczna

- Kompleksowe zagospodarowanie terenu Kaskady Solankowej w Sołonce.
- Budowa biblioteki publicznej w Lubeni wraz z miejscami ukrycia.
- Budowa remizy dla OSP w Lubeni oraz w Sołonce.
- Budowa kompleksu Gminne Centrum Kultury
- Modernizacja placu targowego Gminy Lubenia oraz utworzenie placu sprzedaży bezpośredniej.
- Modernizacje i remonty obiektów oświatowych na terenie gminy.
- Utworzenie świetlicy środowiskowej dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami i starszych.
- Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów sportowych, rekreacyjnych oraz sportowo-rekreacyjnych.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Na terenie gminy nie planuje się lokalizacji instalacji o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a tym samym ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Każda inwestycja powinna być poprzedzona analizą jej przyszłego wpływu na środowisko.
- Zakazuje się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie gminy Lubenia.

- Realizacja wszelkich przedsięwzięć powinna być prowadzona w sposób niepowodujący znaczących oddziaływań dla celów i przedmiotów ochrony ustanowionych dla poszczególnych obszarów objętych ochroną.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Zachowanie istniejących ekosystemów ekstensywnie użytkowanych łąk oraz przeciwdziałanie ich degradacji.
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.
- Rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Ogranicza się możliwość rozwijania ciągów komunikacyjnych na terenach o wysokiej wartości dla rolnictwa.
- Ochrona gleb wysokiej wartości przez nierolniczym zagospodarowaniem oraz wykorzystanie ich w celu rozwoju warzywnictwa, ogrodnictwa i rolnictwa.
- Ochrona terenów leśnych, zapobieganie wylesianiu, zalesianie i zadrzewianie gruntów niskich klas bonitacyjnych;
- Ograniczenie zagospodarowania terenów predysponowanych do rozwoju funkcji rolniczej, oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze w tym w szczególności terenów zwartych kompleksów gleb wysokich klas bonitacyjnych.
- Rekomenduje się rozwój gospodarki rolnej i leśnej przy racjonalnym wykorzystywaniu zasobów środowiska naturalnego.
- Rekomenduje się zalesianie i zadrzewianie terenów zagrożonych erozją gleb.
- Zakazuje się wznoszenia budowli i budynków na terenie lasów, za wyjątkiem tych, które służyć mogą gospodarce leśnej, obronności kraju i bezpieczeństwu oraz obsłudze turystów.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Zaleca się prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach zdegradowanych.
- Rekomenduje się zwiększanie dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz prowadzenie działań zmierzających do ograniczenia barier architektonicznych i komunikacyjnych w gminie.
- Należy dążyć do uporządkowania terenów zdegradowanych funkcjonalnie i estetycznie wraz z zapewnieniem ochrony zabytkowego układu planistycznego wsi.
- Rekomenduje się uporządkowanie pod względem przestrzennym terenów centrów wsi, które wymagają rehabilitacji.

III Wdrażanie

11. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

System zarządzania strategią opiera się w wymiarze ogólnym na trzech głównych elementach:

1. formułowanie strategii,
2. wdrażanie strategii,
3. monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii.

System wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030* obejmuje szereg procesów niezbędnych do jego realizacji oraz wskazuje podmioty i jednostki, które będą zaangażowane w ich implementację. Poniżej przedstawiono etapy realizacji Strategii:

- Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Wójt Gminy, eksperci zewnętrzni, Rada Gminy, organizacje społeczne i mieszkańcy,
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy, Rada Gminy,
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie oraz Wieloletnim Planie Finansowym – Skarbnik, Wójt Gminy, Rada Gminy,
- Przygotowanie projektów od strony technicznej – Urząd Gminy i jednostki organizacyjne,
- Przygotowanie wniosków o dofinansowanie – Urząd Gminy, jednostki podległe,
- Przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego – Urząd Gminy,
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – Wójt Gminy, Urząd Gminy,
- Ewaluacja osiągania poszczególnych celów operacyjnych - Urząd Gminy, Wójt Gminy, Rada Gminy, dyrektorzy jednostek podległych.

We wdrażanie Strategii w zależności od typu projektu, mogą być również zaangażowane inne jednostki lub organy – spółki komunalne lub jednostki organizacyjne.

Aktualizacja dokumentu

- W 2026 r. z uwagi na zmieniające się uwarunkowania prawne, społeczno-gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe przeprowadzono aktualizację niniejszego dokumentu.
- Zmiany w *Strategii Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030* dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Lubenia.
- Przeprowadzona w 2030 r. ewaluacja, zawierać będzie informacje na temat stopnia realizacji założeń dokumentu. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie opracowania nowej Strategii.

- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Lubenia we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy, które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Gminy w Lubeni.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

W poniższej tabeli zawarto dokumenty, które obowiązują na terenie Gminy Lubenia wraz z określeniem ich zgodności ze zaktualizowaną strategią.

Tabela 3 Wykaz dokumentów obowiązujących w gminie wraz z oceną aktualności wobec zaktualizowanej strategii (stan na czerwiec 2026 r.)

Dokument	Data uchwalenia	Ocena aktualności
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubenia	Uchwała Nr XXXIV/164/2001 Rady Gminy Lubenia z dnia 28 grudnia 2001 r.	W 2026 r. studium zostanie zastąpione planem ogólnym. W dniu 28 listopada 2024r. Rada Gminy Lubenia podjęła uchwałę nr VIII/41/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Lubenia.
Program Opieki nad Zabytkami Gminy Lubenia na lata 2025-2028	Uchwała Nr XV/78/2025 Rady Gminy Lubenia z dnia 23 czerwca 2025 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do 2030 roku dla Gminy Lubenia	Uchwała Nr XXIV/125/2026 Rady Gminy Lubenia z dnia 15 stycznia 2026 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubenia na lata 2026-2028	Uchwała Nr XXIV/126/2026 Rady Gminy Lubenia z dnia 15 stycznia 2026 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii

Źródło: opracowanie własne.

Monitoring

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.

- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie przeglądu strategicznego w momencie zakończenia obowiązywania strategii - 2030 roku (ewaluacja ex-post),
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań,
- Ewaluacja ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji),
- Raporty ewaluacyjne będą prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy Lubenia wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

12. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust. 1. pkt. 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

L.p. kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Wartość w 2024 r.	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Rozwój turystyki i rekreacji na terenie Gminy Lubenia	Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych i informacyjnych	0	5	wzrost	UG Lubenia
2.	Rozwój przedsiębiorczości	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	48	57	wzrost	BDL GUS
3.	Promocja regionu w oparciu o naturalne, ekologiczne produkty	Liczba zorganizowanych imprez tematycznych promujących produkty lokalne	0	5	wzrost	UG Lubenia
4.	Rozwijanie oferty w ramach kluczowych usług publicznych	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	10,0%	10,3%	wzrost	BDL GUS
		Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	314	268	spadek	BDL GUS
		Utworzenie świetlicy środowiskowej dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami i starszych	0	0	1	UG Lubenia
		Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji	0	0	1	UG Lubenia
5.	Rozwijanie oferty sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej i czasu wolnego	Liczba zorganizowanych imprez przez instytucje kultury	31	38	wzrost	BDL GUS
		Przebudowa i remont stadionu sportowego w miejscowości Lubenia	0	0 ¹	1	UG Lubenia
		Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,18	2,3	wzrost	BDL GUS
6.	Rozwijanie infrastruktury publicznej	Budowa monitoringu wizyjnego w gminie	0	0	1	UG Lubenia

¹ Zakończenie realizacji inwestycji planowane jest na 2026 r.

L.p. kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Wartość w 2024 r.	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
		Długość zmodernizowanych dróg gminnych	-	0,998	wzrost	UG Lubenia
7.	Integracja Gminy Lubenia poprzez wdrażanie przedsięwzięć zintegrowanych w ramach ZIT ROF	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć zintegrowanych w ramach partnerstwa w ROF	0	0	wzrost	UG Lubenia
8.	Racjonalne planowanie przestrzenne	Uchwalenie planu ogólnego	-	-	1	UG Lubenia
		Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	0,3%	0,3%	wzrost	BDL GUS
9.	Zachowanie wysokich walorów ekologicznych oraz przyrodniczo- krajobrazowych Gminy Lubenia	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	60,0%	67,5%	wzrost	BDL GUS
		Liczba nowo wybudowanych instalacji OZE w gminie	0	4	wzrost	UG Lubenia
		Odsetek odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów z gospodarstw domowych	58,2%	53,6%	wzrost	BDL GUS

Przez rezultaty rozumie się efekty zaplanowanych działań, ale także pożądane zmiany w kontekście wdrażanych i realizowanych zadań, i projektów. W związku z tym oprócz ujęcia oczekiwanych zmian za pomocą wskaźników, oczekiwane rezultaty przedstawiono również w sposób opisowy. W wyniku realizacji działań w przedmiotowej strategii w gminie Lubenia zajdą następujące zmiany:

O charakterze organizacyjnym:

- Nastąpi wzrost skuteczności procesu nauczania w placówkach oświatowych oraz podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej
- Poszerzony zostanie katalog usług publicznych, kierowany w szczególności w stronę osób starszych czy osób z niepełnosprawnościami
- Wzmocniona zostanie współpraca z innymi gminami funkcjonującymi w ramach ROF
- Wzrośnie poziom integracji społecznej mieszkańców oraz ich aktywność i zaangażowanie w działania na rzecz lokalnej społeczności
- Zwiększy się atrakcyjność turystyczna gminy, a także jej rozpoznawalność w regionie i poza nim
- Poprawi się dostępność oraz różnorodność form spędzania czasu wolnego dla mieszkańców

W zakresie zasobów materialnych:

- Zwiększy się dostępność do budownictwa mieszkaniowego
- Poprawi się komfort użytkowania i dostęp do placówek oświatowych
- Rozwój i poprawa jakości funkcjonowania i dostępności do m.in. infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy drogowej
- Zwiększy się dostępność gminy w wymiarze komunikacyjnym, usługowym oraz architektonicznym, w tym również dla osób ze szczególnymi potrzebami
- Zwiększy się dostęp do infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej oraz do atrakcyjnych i funkcjonalnie zagospodarowanych przestrzeni publicznych
- Poprawi się komfort korzystania z obiektów instytucji kultury
- Poprawie ulegnie efektywność funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami
- Zostanie zwiększony udział wykorzystania OZE na terenie gminy
- Wdrożone zostaną działania z zakresu adaptacji i mitygacji do zmian klimatu

W zakresie zasobów niematerialnych:

- Zwiększy się świadomość ekologiczna mieszkańców
- Wzrośnie poziom odczuwanego bezpieczeństwa
- Wzrośnie poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy
- Wzmocnieniu ulegną kompetencje dzieci i młodzieży
- Zwiększy się poziom wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych
- Zwiększy się poziom kapitału społecznego, zaangażowanie i poziom integracji wśród mieszkańców
- Nastąpi rozwój gospodarczy gminy

13. Komplementarność z innymi dokumentami strategicznymi

Przedstawiony dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów strategicznych, na poziomie krajowym, regionalnym, ale również dokumentów lokalnych. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030,
- Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego,
- Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu dla Województwa Podkarpackiego,
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030,
- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF,
- Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027 Lokalnej Grupy Działania „Trygon – Rozwój i Innowacja”.

Duże znaczenie w tworzeniu i opracowywaniu dokumentu strategicznego mają zapisy przedstawione w *Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030*, gdyż odgrywa ona kluczową rolę w wymiarze regionalnym, a także ma przełożenie na dostępność środków finansowych w ramach projektowanego Regionalnego Programu Operacyjnego. W dokumencie zawarto wizję województwa podkarpackiego w 2030 r., które ma stać się obszarem: innowacyjnym i zrównoważonym, wykorzystującym swoje zasoby w sposób odpowiedzialny, zapewniającym odpowiednio wysoką jakość życia mieszkańcom, liderem rozwoju makroregionu Polski Wschodniej, aktywnym uczestnikiem relacji transgranicznych. W strategii rozwoju województwa wskazanych zostało pięć obszarów tematycznych: Gospodarka i nauka, Kapitał ludzki i społeczny, Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska, Dostępność usług oraz Terytorialny wymiar Strategii. W rozdziale *Wymiar interwencji strategicznej*, zostały przedstawione obszary strategicznej interwencji wyróżnione w strategii wojewódzkiej, w które wpisuje się gmina Lubenia, które tworzą płaszczyznę do jej rozwoju w konkretnych obszarach tematycznych.

W *Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030* wyróżniono pięć obszarów tematycznych wraz z priorytetami:

1. Gospodarka i nauka - Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa,
 - 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę
 - 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa
 - 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie
 - 1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego)
2. Kapitał ludzki i społeczny - Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców,
 - 2.1. Edukacja
 - 2.2. Regionalna polityka zdrowotna
 - 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
 - 2.4. Rynek pracy
 - 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny
 - 2.6. Włączenie społeczne
 - 2.7. Aktywny styl życia i sport
3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska - Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego,
 - 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE
 - 3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu
 - 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego
 - 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie
 - 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
 - 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi
 - 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych
 - 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu
4. Dostępność usług - Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych,
 - 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych

- 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych
- 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa
- 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa
5. Dodatkowo - Terytorialny wymiar Strategii obszar horyzontalny, którego celem jest wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego.

Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030 dodatkowo realizuje przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne w szczególności art. 326, który wskazuje, dokumenty, które powinno uwzględniać się w strategiach rozwoju gmin, tj.:

- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły² – w dokumencie uwzględniono uwarunkowania związane z kształtowaniem zasobów wodnych w obszarze dorzecza Wisły oraz zasady gospodarowania nimi w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCPW) w granicach gminy: RW2000042265747, RW200008226579, RW2000072265529, RW200004226549 cechujących się złym stanem ogólnym oraz jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) takiej jak GW2000152, która cechuje się dobrym stanem ogólnym;
- Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły³ wraz z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego – w dokumencie uwzględniono występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią ze strony rzeki Wisłok.
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy⁴ – w dokumencie uwzględniono uwarunkowania związane z występowaniem łącznego zagrożenia suszą klasy II (umiarkowane zagrożenie).

Szczegółowe informacje na temat JCWP, JCWPd, zagrożenia suszą i powodzią znajdują się w podrozdziale 1.5.1 Warunki naturalne.

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300).

³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739).

⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615).

14. Finansowanie strategii

Skuteczność realizacji zamierzonych przedsięwzięć zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030* w dużej mierze zależy od pozyskanego dofinansowania. W celu prowadzenia skutecznej i efektywnej polityki powinno się wykorzystać wszystkie dostępne środki finansowe. Wśród potencjalnych źródeł finansowania można wskazać na:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP),
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC),
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW),
- inne środki publiczne.

Wskazując ramy finansowe, posłużono się analizą wydatków majątkowych inwestycyjnych poniesionych w ostatnich pięciu latach – 2020-2024. W tym okresie na wydatki inwestycyjne przeznaczono łącznie 36,3 mln zł – średnio 7,2 mln zł rocznie. Biorąc pod uwagę kluczowe projekty inwestycyjne planowane w okresie obowiązywania strategii, szacuje się łączną wartość wydatków inwestycyjnych na poziomie około 56,5 mln zł. Szacunki te będą na bieżąco weryfikowane i uszczegóławiane w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową. Ze względu na trwającą realizację oraz aktualizację projektów finansowanych w ramach perspektywy finansowej UE 2021-2027 oraz zmienność uwarunkowań ekonomicznych, w tym poziomu inflacji i kosztów realizacji inwestycji, przyjęte ramy finansowe mają charakter indykatywny. Ramy finansowe uszczegółowiono poprzez określenie procentowego udziału wydatków przypisanych do poszczególnych celów strategicznych. Przyjęto, że część inwestycji infrastrukturalnych (m.in. drogi, sieci wodno-kanalizacyjne oraz zagospodarowanie przestrzenne), poza swoją podstawową funkcją, wspiera również rozwój gospodarczy gminy. W związku z tym niewielką część tych wydatków przypisano także do celu gospodarczego.

Cel strategiczny	Udział wydatków
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie potencjału gospodarczego Gminy Lubenia	3%
Cel strategiczny 2. Ograniczenie niekorzystnych skutków procesów demograficznych w oparciu o dobry system usług publicznych	43%
Cel strategiczny 3. Podniesienie standardów infrastruktury technicznej i jakości przestrzeni	5%
Cel strategiczny 4. Ochrona zasobów środowiska naturalnego	49%

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej

1. Diagnoza Gminy Lubenia

1.1 Położenie i podział administracyjny

Gmina Lubenia jest gminą wiejską położoną w powiecie rzeszowskim w województwie podkarpackim. Powierzchnia gminy wynosi 55 km² i stanowi 4,75% powierzchni powiatu rzeszowskiego. W skład gminy wchodzi cztery miejscowości:

- Lubenia,
- Straszyle,
- Sołonka,
- Siedliska.

Grafika 2 Położenie gminy na tle regionu

Źródło: opracowanie własne.

Centralnym punktem Gminy jest miejscowość Lubenia, która pełni rolę ośrodka administracyjno-kulturalnego Gminy.

Gmina Lubenia sąsiaduje z następującymi Gminami:

- od wschodu z Gminą Błazowa,
- od południa z Gminą Niebylec,
- od zachodu z Gminą Czudec oraz miastem i Gminą Boguchwała,
- od północy z miastem i Gminą Tyczyn oraz miastem Rzeszów.

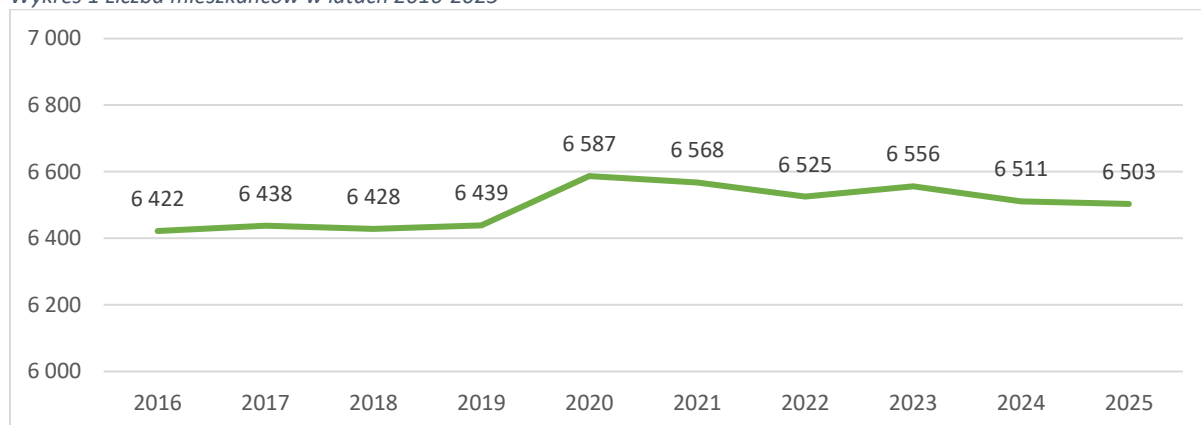
Gmina Lubenia stanowi część Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF) oraz jest członkiem Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. ROF leży w środkowej części województwa podkarpackiego i jest obszarem kluczowym dla jego rozwoju. Charakteryzuje się wysokim poziomem zurbanizowania oraz koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa. Ze względu na silne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne i środowiskowe), obszar ten jest objęty wspólną polityką rozwoju, w ramach której wchodzące w niego skład gminy posiadają wspólne cele i narzędzia ich realizacji. Przynależność gminy Lubenia do Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego umożliwia wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Funduszy Europejskich dla Podkarpacia 2021-2027. Współpraca z ROF odbywa się także w obszarze turystycznym i kulturalnym. Jednostki systemu instytucjonalnego gminy Lubenia w zakresie promocji kultury, dziedzictwa i czytelnictwa ściśle współpracują bowiem z Wojewódzkim Domem Kultury w Rzeszowie oraz innymi wojewódzkimi ośrodkami kultury. Ponadto, na terenie gminy działa Stowarzyszenie LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja”, którego celem jest wspieranie rozwoju regionalnego. Przez teren gminy Lubenia przebiegają drogi powiatowe stanowiące układ komunikacyjny obsługujący pobliskie jednostki osadnicze i obszary funkcjonalne oraz umożliwiające połączenie z większymi ośrodkami regionu. Bezpośrednie sąsiedztwo Rzeszowa i dostępność jego oferty stanowią szansę na stały rozwój Gminy Lubenia.

2. Część społeczna

2.1 Struktura demograficzna

W 2025 r. Gminę Lubenia zamieszkiwało 6 503 osób. W porównaniu do 2016 r. odnotowano niewielki wzrost liczby mieszkańców – o 1,3%.

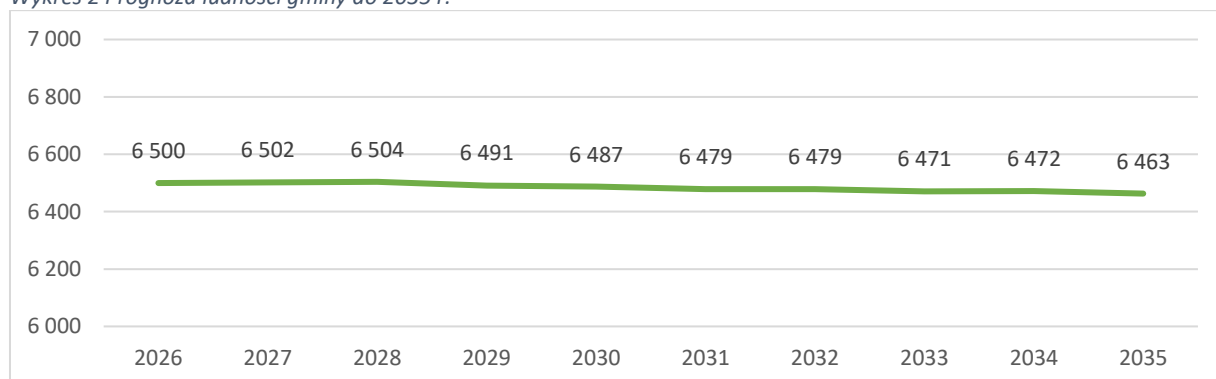
Wykres 1 Liczba mieszkańców w latach 2016-2025⁵

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Według prognoz demograficznych GUS liczba mieszkańców w latach 2025-2035 będzie utrzymywać się na podobnym poziomie – szacuje się niewielki spadek o 0,6% w stosunku do 2025 r.

Wykres 2 Prognoza ludności gminy do 2035 r.

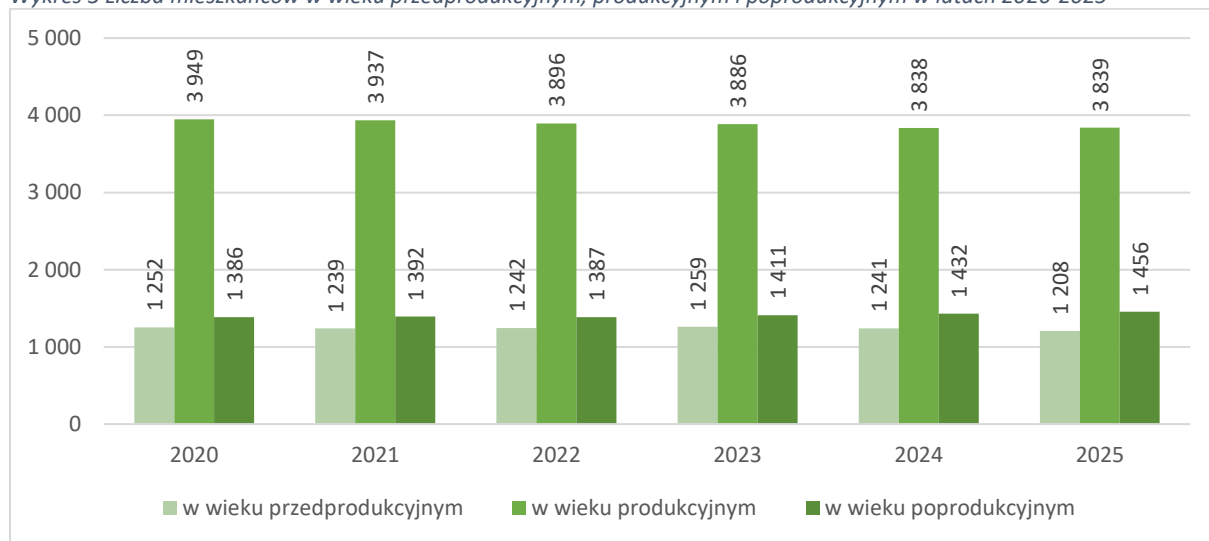
Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej stopniowo wzrasta – w 2020 r. wynosił 18,0%, natomiast w 2025 r. już 18,9% (wzrost o 0,9 pp.). Wartość wskaźnika była wyższa w porównaniu do wartości dla powiatu rzeszowskiego (16,8%), lecz nieco niższa na tle województwa (20,2%). W 2025 r. odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 18,6%, produkcyjnym – 59,0%, a poprodukcyjnym – 22,4%. W okresie 2020-2025 liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła – o 5,1%.

⁵ Dane GUS o liczbie i strukturze ludności dla poszczególnych lat są sporządzane poprzez przyjęcie wyników Narodowego Spisu Powszechnego za bazę wyjściową dla gminy, a następnie naliczane metodą bilansową. Od 2010 r. bazą wyjściową bilansu stanu i struktury ludności były wyniki NSP 2011, a od 2020 r. wyniki NSP 2021.

Natomiast liczba mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w analizowanym okresie zmalała o kolejno 3,5% i 2,8%.

Wykres 3 Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2020-2025

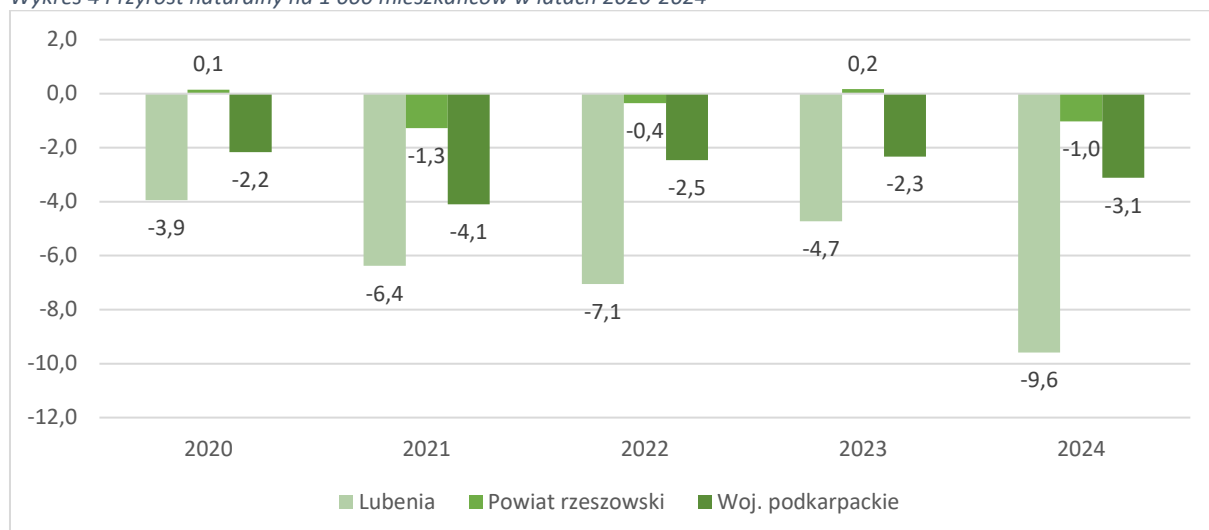

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W kolejnych latach prognozowany jest dalszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Zjawisko to będzie wymagało dostosowania sieci szkół i placówek oświatowych do zmieniających się uwarunkowań demograficznych, w tym racjonalizacji ich funkcjonowania oraz reorganizacji oferty edukacyjnej w związku ze zmniejszającą się liczbą dzieci i młodzieży. W związku z obserwowanymi zmianami demograficznymi oraz kurczeniem się zasobów kapitału ludzkiego i liczby osób w wieku produkcyjnym, konieczne jest prowadzenie działań wzmacniających atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną gminy. Ich celem powinno być tworzenie nowych miejsc pracy oraz przyciąganie nowych mieszkańców. Jednocześnie utrzymywać się będzie wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W związku z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa szczególnego znaczenia nabiera poprawa dostępności oraz dostosowanie usług ochrony zdrowia i pomocy społecznej do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

W 2024 r. wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców w Gminie Lubenia wyniósł -9,6, osiągając najniższą wartość w analizowanym okresie. Oznacza to, że liczba zgonów znacząco przewyższała liczbę urodzeń, co świadczy o pogłębiających się niekorzystnych procesach demograficznych zachodzących na terenie gminy. Sytuacja ta jest wynikiem zarówno utrzymującego się od kilku lat spadku liczby urodzeń, związanego m.in. ze zmianami modelu rodziny, odkładaniem decyzji prokreacyjnych oraz zmniejszającą się liczbą kobiet w wieku rozrodczym. Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego odnotowano również w powiecie rzeszowskim (-1,0) oraz w województwie podkarpackim (-3,1). Warto jednak podkreślić, że skala tego zjawiska w Gminie Lubenia jest wyraźnie większa.

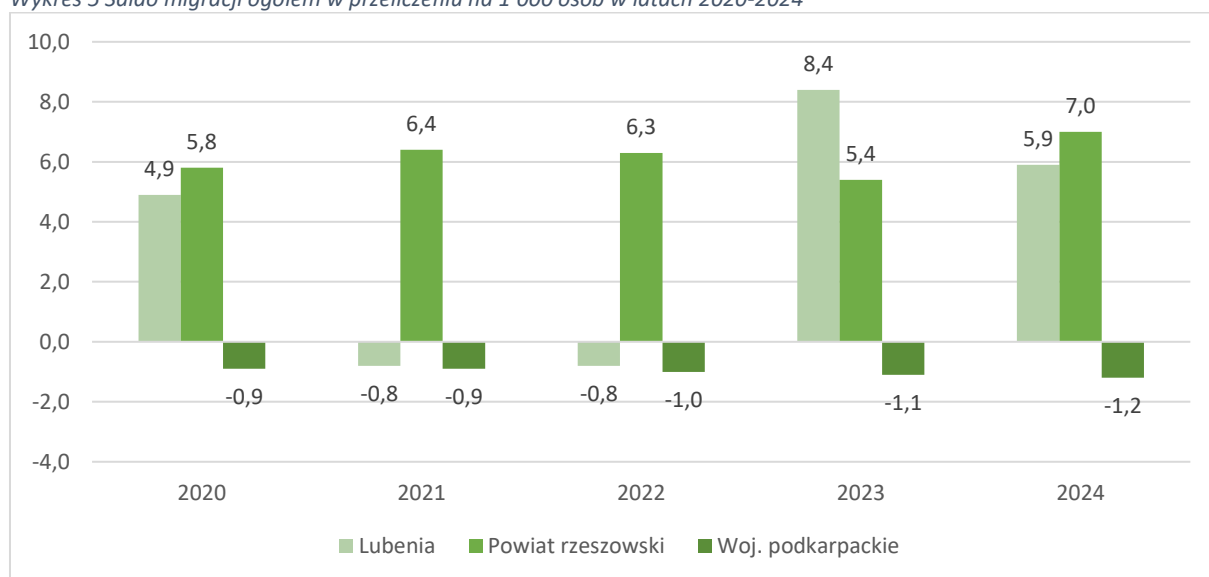
Wykres 4 Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W 2024 r. saldo migracji na 1 000 mieszkańców w Gminie Lubenia wyniosło 5,9, co oznacza, że liczba osób osiedlających się w gminie przewyższała liczbę osób z niej wyjeżdżających. W analizowanym okresie odnotowano jednak również ujemne saldo migracji w latach 2021 i 2022. Na tle jednostek porównawczych wartość wskaźnika była niższa niż w powiecie rzeszowskim (7,0 w 2024 r.), natomiast korzystniejsza niż w województwie podkarpackim (-1,2).

Wykres 5 Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób w latach 2020-2024

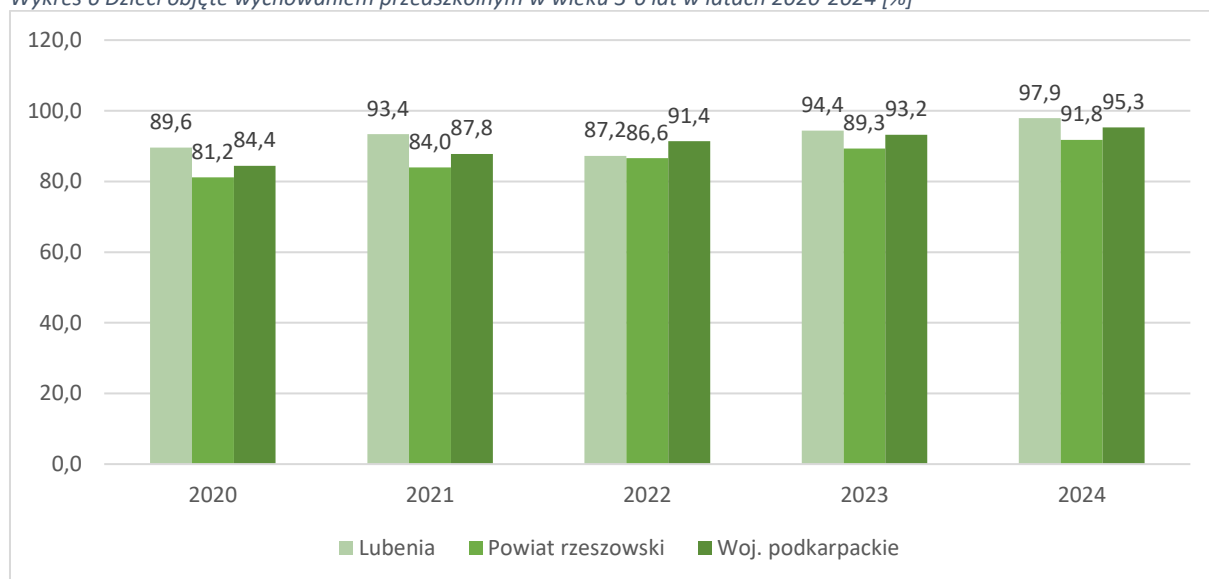
Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

2.2 Oświata

Na terenie gminy funkcjonują trzy oddziały przedszkolne działające przy szkołach publicznych. W 2024 r. wychowaniem przedszkolnym objętych było 277 dzieci, co oznacza wzrost o 11,2% w porównaniu z 2020 r. W tym samym okresie liczba dzieci w wieku 3-6 lat zwiększyła się jedynie o 1,8%, osiągając poziom 283 osób. W efekcie odsetek dzieci w wieku 3-6 lat korzystających

z wychowania przedszkolnego wyniósł 97,9%. Wskaźnik ten był wyższy zarówno od średniej dla powiatu rzeszowskiego (91,8%), jak i województwa podkarpackiego (95,3%).

Wykres 6 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat w latach 2020-2024 [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Na terenie Gminy Lubenia zlokalizowane są cztery Szkoły Podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. bł. ks. J. Kowalskiego w Siedliskach,
- Szkoła Podstawowa im. ks. mjr. Franciszka Łuszczki w Lubeni,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Straszylu,
- Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sołonce.

Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Lubenia systematycznie rośnie. W 2024 r. odnotowano 24,5% wzrost liczby uczniów w porównaniu do 2020 r. Liczba oddziałów w szkołach utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

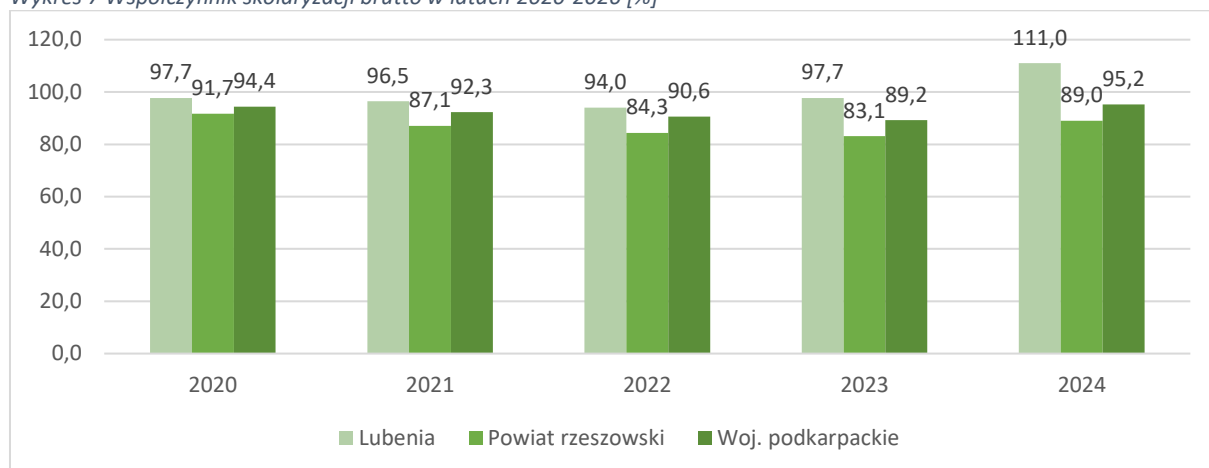
Tabela 4 Oddziały szkolne i uczniowie szkół podstawowych w latach 2020-2024

2020	2021	2022	2023	2024
Oddziały w szkołach				
35	35	33	34	35
Uczniowie				
519	552	534	553	646

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych na terenie Gminy Lubenia w latach 2020-2024 był zróżnicowany – najniższy odnotowano w 2022 r. (94,0%), najwyższy natomiast w 2024 r. (111,0%). Współczynnik ten był wyższy na tle powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego.

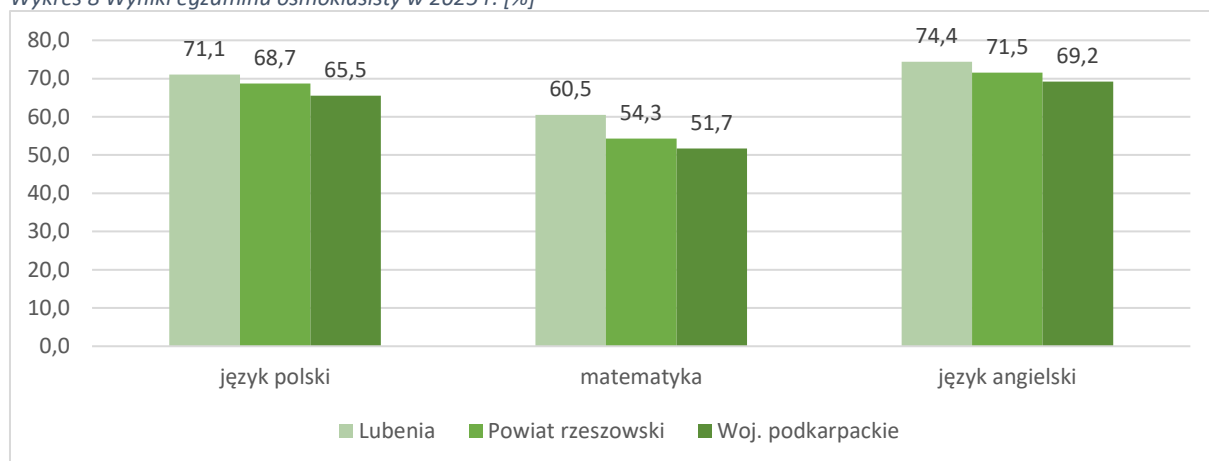
Wykres 7 Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2020-2026 [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Uczniowie z Gminy Lubenia uzyskali wyższe wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2024 r. z egzaminu z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki niż w powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim.

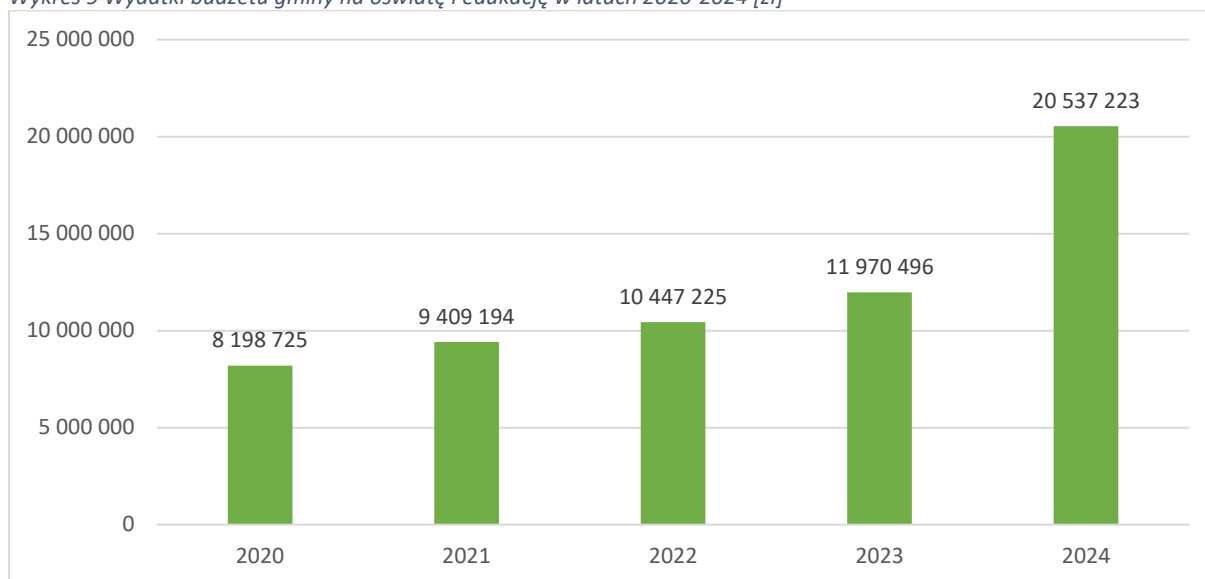
Wykres 8 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2025 r. [%]

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

W 2024 r. wydatki na oświatę osiągnęły wartość 20,5 mln zł. W latach 2020-2024 można zauważyć trend wzrostowy dotyczący wydatków na oświatę – w 2024 r. w porównaniu do 2020 r. jest to wzrost aż o 150,5%. Oświata była jednocześnie największą kategorią wydatków budżetowych, odpowiadając za 43,7% wydatków ogółem w 2024 r.

Wykres 9 Wydatki budżetu gminy na oświatę i edukację w latach 2020-2024 [zł]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Z danych Urzędu Gminy wynika, że w roku szkolnym 2025/2026 największą liczbę uczniów odnotowano w Szkole Podstawowej w Lubeni, do której uczęszczało 321 uczniów. Kolejne miejsca zajęły szkoły w Straszycdle (199 uczniów) oraz w Siedliskach (187 uczniów). Rozkład ten wskazuje na wyraźne zróżnicowanie liczby uczniów pomiędzy poszczególnymi placówkami, przy jednoczesnej dominacji szkoły w Lubeni jako największej jednostki oświatowej w gminie. Jednocześnie dane finansowe obrazują istotny wzrost kosztów związanych z utrzymaniem ucznia w systemie oświaty. W 2025 r. średni koszt kształcenia jednego ucznia wyniósł około 18 tys. zł, podczas gdy w 2021 r. kształtował się na poziomie ok. 12 tys. zł. Oznacza to wzrost o około 50% w ciągu czterech lat, co może wskazywać zarówno na rosnące koszty funkcjonowania szkół (m.in. wynagrodzeń, energii i utrzymania infrastruktury), jak i zmiany w organizacji systemu edukacji.

Analiza potrzeb i deficytów placówek oświatowych na terenie gminy wskazuje na konieczność dalszych inwestycji zarówno w infrastrukturę szkolną i przedszkolną, jak i rozwój oferty edukacyjnej. W większości szkół zidentyfikowano potrzeby związane z modernizacją budynków, poprawą efektywności energetycznej, remontami sanitariatów, wymianą instalacji oraz dostosowaniem i lepszym wykorzystaniem istniejących przestrzeni do potrzeb uczniów, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Istotnym wyzwaniem pozostaje również doposażenie obiektów w infrastrukturę sportową, rekreacyjną i wyposażenie techniczne.

W obszarze oferty edukacyjnej widoczne jest zapotrzebowanie na rozwój zajęć dodatkowych wspierających kompetencje kluczowe uczniów, zwłaszcza z zakresu języków obcych, matematyki, programowania, robotyki i edukacji STEAM (łączącej nauki ścisłe, technologie, inżynierię, sztukę i matematykę), a także zajęć artystycznych, sportowych i terapeutycznych. Placówki wskazują również na potrzebę poszerzenia oferty wsparcia dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz

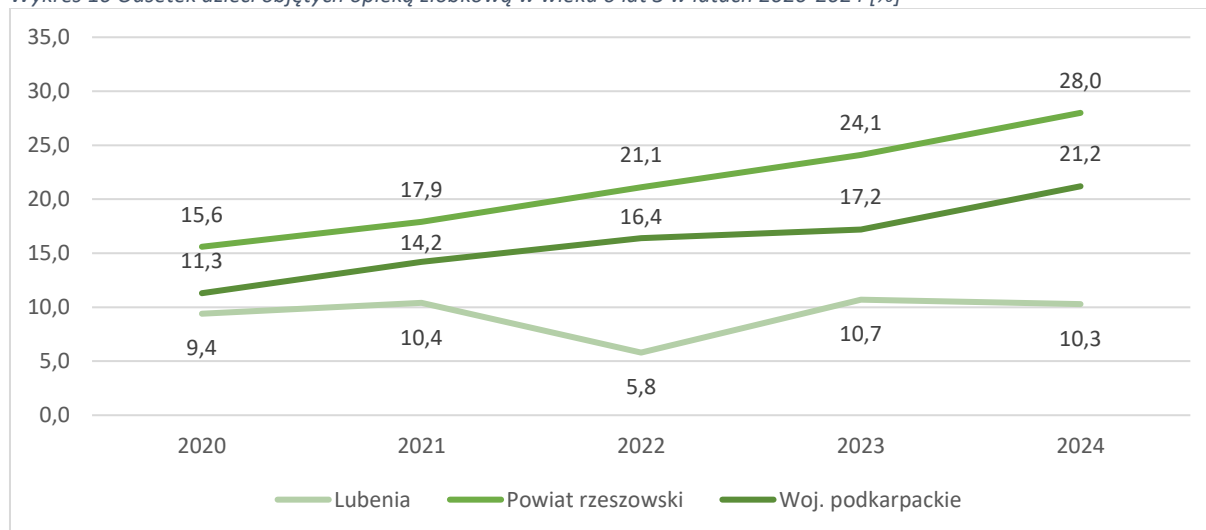
rozwijania kół zainteresowań odpowiadających współczesnym zainteresowaniom dzieci i młodzieży. Na poziomie całej gminy dostrzegalny jest potencjał do rozwoju zorganizowanych form aktywności sportowej, w szczególności sekcji piłki siatkowej, wykorzystującej istniejącą bazę sportową oraz osiągnięcia uczniów w tej dyscyplinie.

2.3 Pomoc społeczna

W ramach dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w 2018 r. powstał pierwszy w gminie żłobek „Radosne Słoneczko” mieszczący się w budynku Niepublicznego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sołonce. Podmiotem prowadzącym placówkę jest Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sołonka "SOLANKA". Stowarzyszenie prowadzi także przedszkole. W 2025 r. otwarto kolejny publiczny żłobek „Kolorowe Świetliki” w Siedliskach, który powstał dzięki wsparciu z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch – 2022-2027. W 2024 r. odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wyniósł 10,3% - podobnie co w latach poprzednich, a jednocześnie wyraźnie mniej niż odsetek w powiecie rzeszowskim (28,0%) i województwie podkarpackim (21,2%).

Liczba miejsc w żłobkach w przeliczeniu na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 w 2024 r. wyniosła 138 – więcej niż w latach poprzednich, jednak nadal mniej niż w powiecie (334) i województwie (249).

Wykres 10 Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w wieku do lat 3 w latach 2020-2024 [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

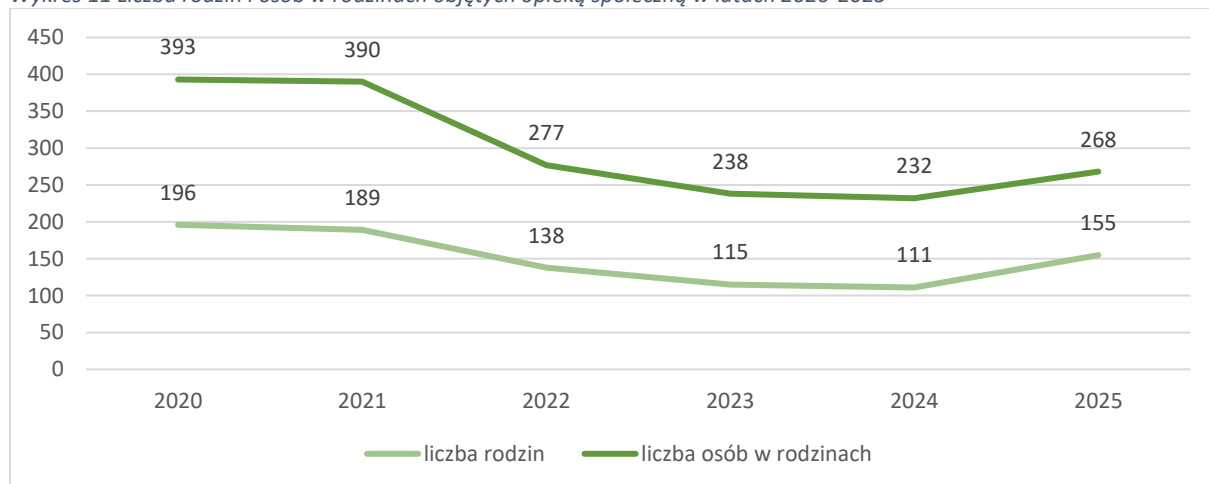
Na terenie Gminy Lubenia zadania z zakresu pomocy społecznej organizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubeni. GOPS jest jednostką organizacyjną gminy nie posiadającą osobowości prawnej, działającej jako wyodrębniona jednostka Gminy Lubenia. Został utworzony na podstawie Uchwały Nr X/32/90 Rady Gminy w Lubeni z dnia 27 lutego 1990 r. w sprawie powołania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubeni.

Zgodnie ze statutem celem działania Ośrodka jest:

1. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
2. wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
3. podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.
4. współpraca na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi celem przezwyciężenia trudnej sytuacji podopiecznych Gminy Lubenia,
5. uczenie zaradności, samodzielności osoby z wykluczenia społecznego,
6. pomoc i zachęcanie ich do otwarcia się na życie społeczne.

Według danych GOPS w latach 2020-2025 liczba rodzin objętych opieką społeczną zmalała o 20,9% do poziomu 155 rodzin, a liczba osób w rodzinach o 31,8% do poziomu 268. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na zmianę w latach 2024-2025. W 2025 r. odnotowano bowiem istotny wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej – o blisko 40% w porównaniu z 2024 r. Może to wskazywać na przejściowe pogorszenie sytuacji części gospodarstw domowych, związane np. z czynnikami ekonomicznymi, wzrostem kosztów utrzymania lub pojawieniem się nowych, nagłych potrzeb socjalnych. Tego rodzaju wahania pokazują, że mimo długoterminowej tendencji spadkowej, system pomocy społecznej pozostaje wrażliwy na bieżące zmiany warunków społeczno-gospodarczych.

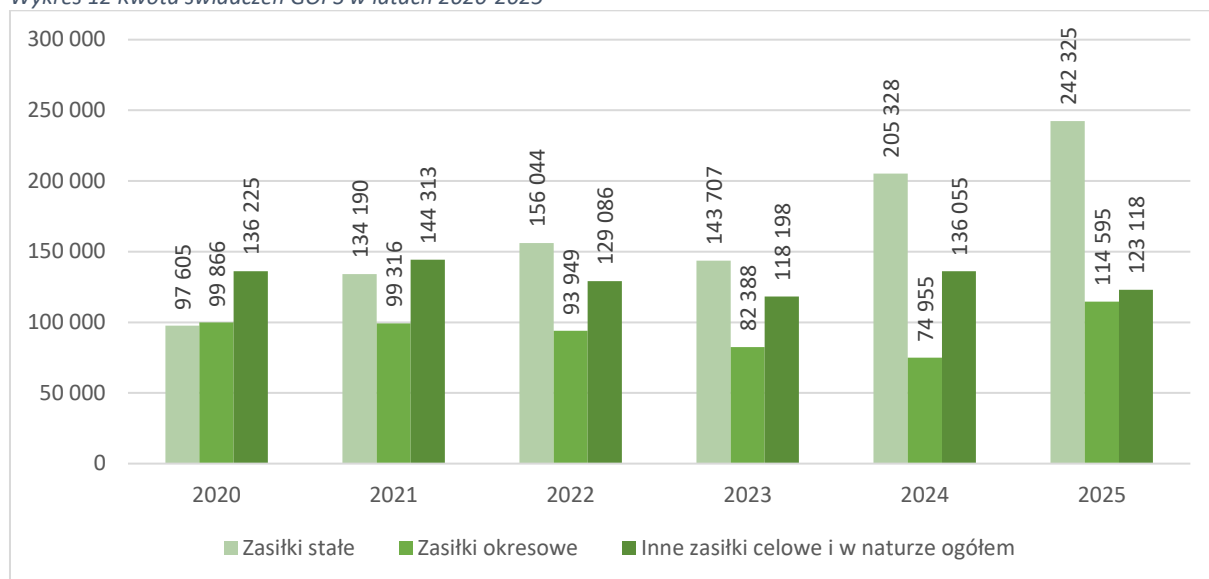
Wykres 11 Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych opieką społeczną w latach 2020-2025

Źródło: dane GOPS w Lubeni, 2026 r.

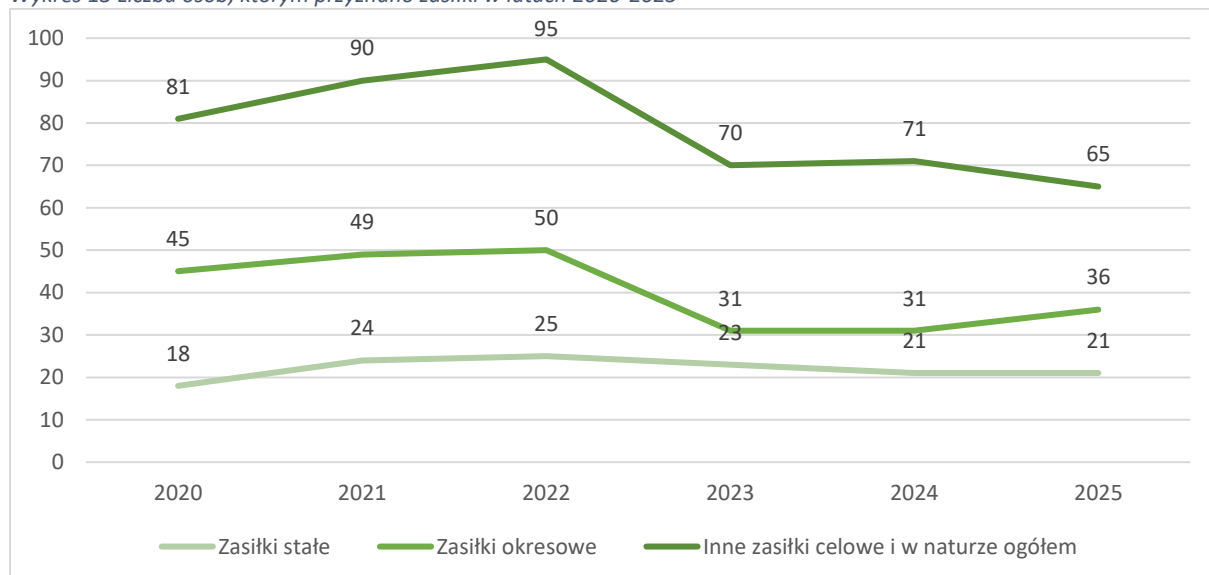
Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy w okresie 2020-2025 uległa zwiększeniu o 65,2% do poziomu 592 tys. zł. W latach 2020-2025 największe wydatki ponoszono na zasiłki stałe, następnie zasiłki celowe oraz okresowe – w 2024 r. było to kolejno 242,3 mln zł, 123,1 mln zł i 114,6 mln zł. Najwięcej osób pobierało zasiłki celowe, okresowe i stałe – w 2025 r. było to kolejno 65, 36 i 21 osób.

Wykres 12 Kwota świadczeń GOPS w latach 2020-2025

Źródło: dane GOPS w Lubeni, 2026 r.

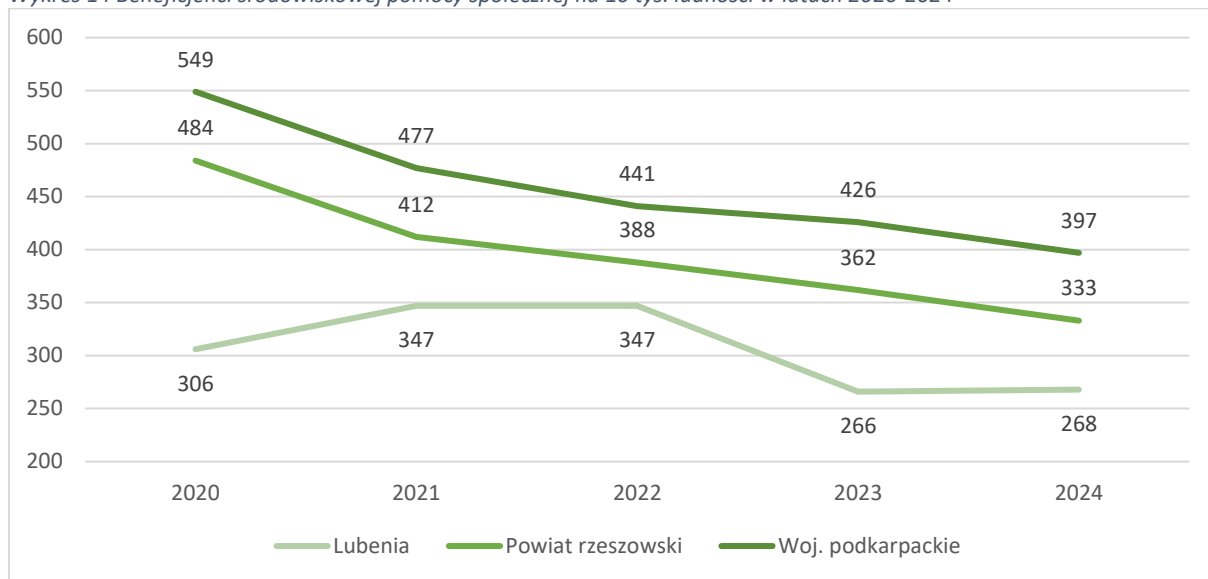
Wykres 13 Liczba osób, którym przyznano zasiłki w latach 2020-2025

Źródło: dane GOPS w Lubeni, 2026 r.

Najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej było bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Według danych GUS liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2024 r. wynosiła 268. To o 12,4% mniej niż w 2020 r. Liczba ta jest niższa w porównaniu do wskaźnika dla powiatu rzeszowskiego (333), jak i województwa podkarpackiego (397).

Wykres 14 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W gminie obserwuje się rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze oraz wsparcie dla osób niesamodzielnych, co wynika przede wszystkim z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa oraz pogarszającego się stanu zdrowia części mieszkańców. Istotnym wyzwaniem pozostaje ograniczona dostępność wsparcia dla opiekunów osób zależnych. Na terenie gminy realizowane są programy „Opieka wytchnieniowa” oraz „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, które cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Jak wskazują władze samorządowe, pomimo funkcjonowania tych form pomocy nadal utrzymuje się znaczące zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi, czego potwierdzeniem jest liczba osób oczekujących na ich przyznanie.

Konieczne jest również zapewnienie odpowiednich środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej, a także dalszy rozwój lokalnych form wsparcia środowiskowego, umożliwiających osobom potrzebującym jak najdłuższe funkcjonowanie w miejscu zamieszkania. Dostrzegalna jest ponadto potrzeba poszerzenia zasobu mieszkaniowego gminy poprzez utworzenie co najmniej jednego mieszkania socjalnego przeznaczonego dla osób wymagających tej formy wsparcia, ponieważ aktualnie gmina nie posiada lokali socjalnych, komunalnych, ani wspomaganych.

Ze względu na utrzymujący się problem bezrobocia zasadne jest rozwijanie aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, takich jak prace społecznie użyteczne, roboty publiczne oraz działania aktywizujące zawodowo mieszkańców.

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Gminy Lubenia

Osoby z niepełnosprawnością stanowią liczną społeczność gminy Lubenia. Niepełnosprawność dotyczy ludzi w każdym wieku, powodowana jest chorobami i dysfunkcjami fizycznymi. Osoba

niepełnosprawna to taka, której stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji, pełnienie ról i zadań społecznych stosownie do wieku.

Zauważa się systematyczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Ma to również odzwierciedlenie w liczbie korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się w swojej codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- pogarszanie się sytuacji ekonomicznej,
- bariery psychologiczne,
- izolacja społeczna.

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Gminy Lubenia to organizacja która skupia przeważnie dzieci i młode osoby z różnymi dysfunkcjami i organizuje dla nich różne formy działań m. in. Mikołajki, zabawy karnawałowe, Andrzejki, wycieczki, warsztaty, ogniska itp. Przedsięwzięcia te mają zapobiec marginalizowaniu i wykluczeniu ze społeczeństwa tej grupy osób która stanowi pewien procent populacji ludności gminy.

2.4 Kultura

Działalność kulturalna

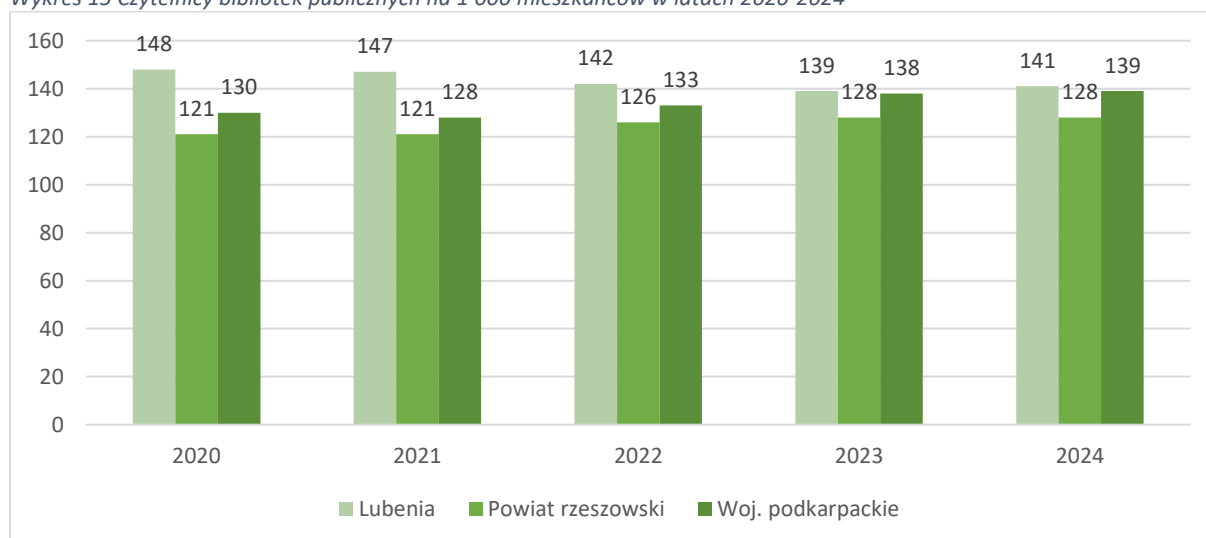
Dostęp do kultury na terenie gminy zapewniają Gminny Ośrodek Kultury wraz z filiami w Straszycach i Siedliskach oraz Gminna Biblioteka Publiczna również z filiami w tychże miejscowościach. Realizują one swoje zadania statutowe w zakresie ochrony, tworzenia i upowszechniania kultury oraz czytelnictwa poprzez: organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej, organizację imprez artystycznych i rozrywkowych, organizację wystaw artystycznych i wernisaży, prowadzenie i koordynowanie działalności amatorskich zespołów artystycznych, sekcji i kół zainteresowań na terenie gminy, prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą, współpracę z instytucjami i organizacjami społeczno-kulturalnymi, twórcami i artystami.

Działania Gminnej Biblioteki Publicznej w Lubeni wraz z dwiema podległymi filiami nie ograniczają się tylko do podstawowych zadań statutowych instytucji, ale to szereg przedsięwzięć kulturalno-edukacyjnych promujących czytelnictwo i książkę. Informatyzacja procesów bibliotecznych wdrożona w sieci bibliotek ułatwiła nie tylko pracę kadrze bibliotecznej, ale też pozwoliła czytelnikom zdalnie rezerwować książki, którzy mają dostęp do kompletnych katalogów online bibliotek. Z tego dobrodziejstwa korzysta wielu czytelników i to nie tylko młodych. Biblioteka uczestniczy w całokształcie życia społeczno-kulturalnego środowiska, upowszechniania czytelnictwo poprzez różne

formy działalności m.in.: Dyskusyjne Kluby Książki, lekcje biblioteczne i biblioterapeutyczne, spotkania z bajką, teatrzykiem kamishibai, różnorodne konkursy, wystawy, spotkania autorskie, wyjazdy do teatru, bibliotek oraz wycieczki edukacyjno-krajoznawcze dla osób dorosłych. Biblioteka organizuje także czas wolny dzieciom w czasie ferii i wakacji, cykliczne spotkania tematyczne oraz bierze udział w wielu ogólnopolskich akcjach czytelniczych.

W 2024 r. w porównaniu z 2020 r. odnotowano spadek liczby czytelników bibliotek. Zjawisko to można wiązać m.in. ze skutkami pandemii COVID-19, zmianami preferencji odbiorców oraz rosnącą konkurencją ze strony cyfrowych form dostępu do informacji, wiedzy i rozrywki. W 2024 r. liczba czytelników na 1 000 mieszkańców w Gminie Lubenia wyniosła 141 – więcej niż w powiecie rzeszowskim (128) i województwie podkarpackim (139). Analizując dane można zauważyć ogólną tendencję spadkową wskaźnika czytelników – o 4,7% dla Gminy Lubenia w latach 2020-2024.

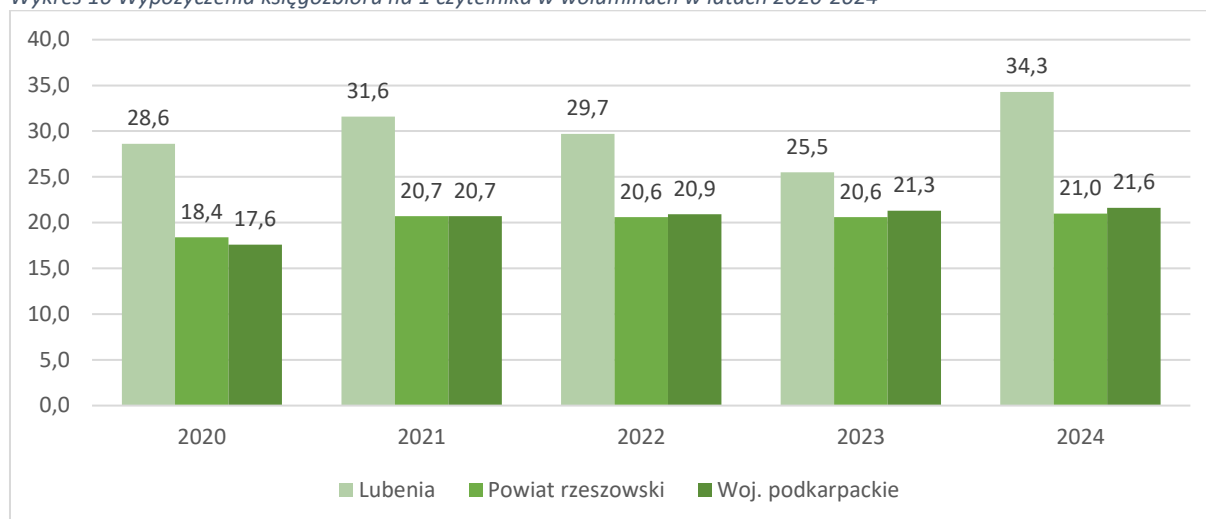
Wykres 15 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Liczba wypożyczeń w latach 2020-2024 nieco wzrosła zarówno w gminie, jak i w powiecie i województwie. Liczba wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na 1 czytelnika w 2024 r. wyniosła 34,3, a zatem znacznie więcej niż wskaźnik dla powiatu rzeszowskiego (21,0) i województwa podkarpackiego (21,6).

Wykres 16 Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

GOK posiada bogatą propozycję atrakcyjnego spędzania wolnego czasu dla każdej grupy wiekowej. Seniorzy mogą realizować swoje zainteresowania w klubach seniora, panie mają swój Klub Aktywnych Kobiet, natomiast dzieci mogą uczyć się gry na instrumentach w ognisku muzycznym lub potańczyć w zespołach. Dla uzdolnionych manualnie prowadzone są warsztaty rękodzieła a dla lubiących ruch zajęcia aerobiku. Dzieci mają możliwość uczęszczania na zajęcia organizowane przez GOK w okresie ferii zimowych i wakacji. Mogą także wziąć udział w różnego rodzaju wycieczkach oraz konkursach m.in. sportowych i plastycznych. Od poniedziałku do piątku w godzinach od 16.00-20.00 czynne są Kluby w DK Straszędzie, DK Siedliska oraz GOK Lubenia gdzie można poczytać prasę, kolorowe czasopisma, skorzystać z Internetu i sklepiu, zagrać w gry planszowe, posłuchać muzyki i pooglądać telewizję. Do dyspozycji w tych godzinach jest stół bilardowy w DK w Straszędzie i DK w Siedliskach oraz gra „Piłkarzyki” w DK w Straszędzie. GOK udostępnia sale w budynkach na różnego typu badania, szkolenia (m.in. biura pracy, PODR), pokazy, kursy, zebrania. Organizuje kursy i pokazy żywieniowe oraz warsztaty rękodzieła ludowego.

Przy GOK działają również zespoły amatorskie skupiające mieszkańców w różnym wieku i o różnych upodobaniach artystycznych - Zespół Tańca Współczesnego „Show Dance”, Zespół Estradowy „Pasjonaci”, który występuje samodzielnie i akompaniuje Chórowi OSP z Lubeni, natomiast kulturę ludową, tradycję, zwyczaje i obrzędy lokalne przekazują działające przy GOK-u zespoły: wielopokoleniowy Zespół Pieśni i Tańca „Lubenka”, Kapela ludowa z Lubeni i Zespół Śpiewaczy „Lubenianki”. Na terenie Gminy działa także wielopokoleniowy Zespół Regionalny Straszędzianie. „Lubenka” tańczyła na scenach wielu europejskich krajów, reprezentując gminę na międzynarodowych festiwalach przy akompaniamencie Kapeli Ludowej. Zespół Śpiewaczy „Lubenianki” posiada w repertuarze przyśpiewki z Lubeni i okolic, specjalizuje się także w przygotowywaniu tradycyjnych

potraw regionalnych. Zespoły te wykonują również m.in. szeroko znane i nagradzane widowiska obrzędowe („Wesele straszylańskie”, „Lubeńskie tuki”, „Wilijo w Lubeni”).

Imprezy kulturalne organizowane przez Gminę

GOK w Lubeni organizuje corocznie 5 cyklicznych imprez kulturalnych o zasięgu regionalnym. Są to imprezy plenerowe z bogatą ofertą artystyczną przyciągającą mieszkańców Gminy i okolicznych miejscowości. Ponadto GOK jest organizatorem szeregu imprez zamkniętych.

Imprezy organizowane lub współorganizowane przez GOK w Lubeni to między innymi:

- Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Stanisławy Kopiec „O Lubeński Dzwon” (główny organizator to GBP w Lubeni) – partnerstwo w organizacji gali finałowej konkursu,
- Podkarpacki Konkurs „Literatura i dzieci” – eliminacje rejonowe (główny organizator to WDK w Rzeszowie),
- Piknik Rodzinny,
- Dożynki Gminne,
- Dni Gminy Lubenia,
- Malinowe Święto,
- Ziemniaczane Harce – w tym wojewódzki konkurs na najsmaczniejszą potrawę ziemniaczaną, konkurs wiedzy o ziemniaku,
- Święto Konstytucji 3 Maja,
- Koncert Pieśni Patriotycznej 11 Listopada.

Najwięcej imprez zorganizowanych przez centra kultury w gminie odbyło się w 2023 r. – 44. W tym samym roku liczba uczestników imprez była najwyższa, wynosząc 6,2 tys. osób.

Tabela 5 Liczba imprez i ich uczestników w latach 2016-2020

Rok	Imprezy	Uczestnicy imprez
2020	31	1 372
2021	31	1 372
2022	37	1 668
2023	44	6 223
2024	38	5 810

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

System instytucjonalny w zakresie promocji kultury, dziedzictwa oraz czytelnictwa

Instytucjami zajmującymi się promocją kultury na terenie Gminy Lubenia są Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna. GOK i GBP współpracują z Wojewódzkim Domem Kultury w Rzeszowie, bibliotekami, w tym Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Rzeszowie, ośrodkami kultury z terenu województwa i kraju w zakresie promocji folkloru, organizacji konkursów o szczeblu

krajowym, wojewódzkim i lokalnym, edukacji kulturalnej i czytelniczej, wsparcia amatorskiej twórczości artystycznej, animacji kultury, wspierania i ochrony kultury i pamięci lokalnej, traktowanych jako ochrona tradycji i dziedzictwa kulturowego, promocji regionu, rozpoznawania, rozbudzania i zaspokajania potrzeb oraz zainteresowań kulturowych mieszkańców. GOK podejmuje również współpracę z podmiotami zagranicznymi w zakresie wymiany kulturalnej.

Biblioteka przyciąga użytkowników nie tylko możliwością wypożyczenia książek, ale też ciekawymi wydarzeniami edukacyjno-kulturalnymi. Poprzez ciągłe poszerzanie zakresu swojej działalności, instytucja podnosi poziom swoich usług i określa kierunek dalszego rozwoju w zakresie silniejszej i bardziej otwartej współpracy z otoczeniem. Nie przestaje też być miejscem relaksu, rozrywki oraz nowoczesnych technologii komunikacyjnych. To miejsce kontaktu z wiedzą, kulturą i miejsce życia społecznego.

GBP w Lubeni jest organizatorem i bierze udział w wielu przedsięwzięciach - zarówno o zasięgu ogólnopolskim, jak i lokalnym oraz prowadzi działalność wydawniczą:

1. Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Stanisławy Kopiec „O lubeński dzwon”
2. Ogólnopolskie akcje:
 - Tydzień z Internetem,
 - Tydzień Bibliotek,
 - Cała Polska Czyta Dzieciom,
 - Narodowe Czytanie,
 - Dzień Misia.
3. Projekty lokalne:
 - Biblioteka stawia na zdrowie,
 - Odkrywamy ludzi z pasją,
 - Przybliżamy ludziom świat,
 - Ocalić od zapomnienia.
4. Wydawnictwa regionalne:
 - A. Bielenda, „Muzeum słowa. Słownik gwary lubeńskiej”,
 - A. Bielenda, Album pt. „Strachy polne – dzieje, rytuał, symbolika. Muzeum strachów polnych w Lubeni”.
5. Publikacje wydane we współpracy z Urzędem Gminy:
 - S. Kopiec, „Ptasi mszał”,
 - S. Kopiec, bajki – „Gospodyni mucha” i „Śliwka i wisienka”,
 - S. Kopiec, „Igraszki frywolnej Staszki”,

- „Listy chłopskie z Galicyi Jana Warchoła do brata Pawła z Lubeni (1877 – 1918)” - oprac. A. Bielenda.

W gminie Lubenia działają także cztery stowarzyszenia, z którymi GOK i GBP współpracują w zakresie prowadzenia działalności na rzecz rozwoju kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz promocji czytelnictwa, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, ochrony i promocja zdrowia oraz pomocy osobom niepełnosprawnym. Są to:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Promocji Gminy Lubenia Aktywni Razem,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Gminy Lubenia,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sołonka - "Solanka",
- Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Straszędzie,
- Lokalna Grupa Działania „Trygon – rozwój i innowacja”, która jest partnerstwem trójsektorowym - stowarzyszeniem skupiającym podmioty sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Członkami stowarzyszenia są osoby fizyczne i prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego z terenu Gmin Boguchwała, Lubenia i Świlcza.

Dla GOK i GBP wyzwaniem pozostaje aktywizacja mieszkańców, zwłaszcza młodzieży, dorosłych i seniorów, którzy rzadko uczestniczą w życiu kulturalnym. Konieczne jest tworzenie bardziej atrakcyjnej i angażującej oferty, opartej na nowoczesnych formach animacji kultury oraz większym udziale mieszkańców w jej współtworzeniu. Widoczny jest także niedobór zajęć rozwijających kompetencje praktyczne, artystyczne i cyfrowe. Planowane jest rozszerzenie oferty o warsztaty multimedialne, fotograficzne, filmowe, integracyjne i międzypokoleniowe oraz działania związane z lokalnym dziedzictwem kulturowym.

Wśród planowanych inicjatyw znajdują się nowe wydarzenia kulturalne, takie jak koncerty, konkursy, przeglądy zespołów ludowych i przedsięwzięcia promujące lokalnych twórców. Ich celem jest integracja mieszkańców, aktywizacja społeczna oraz zwiększenie uczestnictwa w kulturze, także wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Istotne potrzeby dotyczą również rozwoju infrastruktury i zaplecza technicznego, modernizacji obiektów oraz pozyskania nowych przestrzeni do działalności kulturalnej, co pozwoli poszerzyć ofertę i lepiej odpowiadać na potrzeby lokalnej społeczności.

2.5 Turystyka

Na terenie gminy znajdują się dwa większe obiekty noclegowe - czterogwiazdkowy hotel Splendor oraz Ośrodek Aktywnego Wypoczynku MARATON. Ponadto nocleg można znaleźć w miejscach takich jak między innymi: Domek Lubenia, Agroturystyka pod Kopią, Solankowe Zacisze, Domki W SAM LAS, Leśniczówka Straszędzie. Przez gminę przebiega kilkadziesiąt km tras rowerowych. Z tego względu od kilku lat w Lubeni odbywają się zawody rowerowe Dakar Toyota MTB Lubenia o Puchar Wójta

Gminy Lubenia. Niewątpliwym atutem gminy jest jej położenie w obrębie Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na obszarze tym przeważają lasy grądowe i bukowe.

W gminie znajdują się zabytki architektury sakralnej. Pierwszym z nich jest drewniany kościół w Straszycach pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy z 1739 r. Jest on dębowo-modrzewiową budowlą o konstrukcji zrębowej. Do 1929 r. był kościołem parafialnym w pobliskiej Lubeni, konsekrowanym w 1745 r. Po wybudowaniu tam nowej świątyni został rozebrany i przewieziony do Straszyc, gdzie dobudowano murowaną zakrystię, sklepienia i wieżę. Razem z kościołem przeniesiono między innymi: ołtarz, krucyfiks na belce tęczowej oraz tablicę konsekracyjną, kapliczki przydrożne. Wśród istotnych walorów dziedzictwa kulturowego można wskazać na most chłopski w Sołonce, będący unikatowym zabytkiem który wpływa na atrakcyjność turystyczną gminy, jak również całego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Ponadto ogromną atrakcją Gminy jest tężnia solankowa w Sołonce oraz Muzeum Regionalne z ekspozycją strachów polnych. Wytyczony wiosną 2012 r. atrakcyjny pieszy szlak solankowy przeznaczony jest dla miłośników wędrówek. Grodzisko „Okop” należy do najcenniejszych historycznie zabytków wsi Lubenia. Są to pozostałości wczesnośredniowiecznego grodu obronnego. Znajdujący się nieopodal (300 m) wczesnośredniowieczny gród obronny wraz z niewielką osadą istniał w okresie od XI-XIII wieku. Do dziś zachowały się w bardzo dobrym stanie ziemne wały obronne (od 2-4 metrów wysokości) wraz z fosą. Gród obronny w Lubeni położony był na granicy tzw. Rusi Czerwonej i państwa polskiego. Pierwotnie nosił nazwę Horodna i swoje znaczenie utracił ostatecznie w XIV wieku, po przyłączeniu tych terenów do Polski przez króla Kazimierza Wielkiego w 1345 roku. Obronny charakter grodziska wykorzystany został przez chłopów lubieńskich, podczas najazdu szwedzkiego w 1656 roku. Schronili się tutaj wraz z dobytkiem i stoczyli zwycięską potyczkę z oddziałem wroga. Stąd wywodzi się obecna nazwa przysiółka „Okop szwedzki”. Grodzisko „Okop” należy do najcenniejszych historycznie zabytków wsi Lubenia.

Na skraju wsi Siedliska, w przysiółku Broniakówka ukształtowały się w okresie miocenu (23 - 12 mln lat temu) rozległe pokłady skał gipsowych. W niektórych miejscach sięgają one nawet kilkudziesięciu metrów głębokości. W XVII wieku właściciele tych terenów, magnacki ród Branickich rozpoczął eksploatację złóż w celach budowlanych. Gips z Siedlisk został użyty m.in. do budowy rodowej siedziby Branickich w Białymstoku oraz w Tyczynie. Kopalnia gipsu (zwana przez miejscową ludność „gipsiarnią”) czynna była (z przerwami) aż do połowy lat 50-tych, kiedy to ostatecznie zaprzestano eksploatacji złóż gipsowych.

3 Sfera gospodarcza

3.1 Przedsiębiorczość i rynek pracy

Według danych GUS, liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w 2024 r. wynosiła 460. W porównaniu do 2020 r. nastąpił wzrost liczby podmiotów o 20,1% co może świadczyć o rosnącym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. W strukturze przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (96,3%).

Tabela 6 Podmioty wpisane do rejestru REGON według klas wielkości

Rok	0-9	10-49	50-249	Ogółem
2020	366	16	1	383
2021	384	16	1	401
2022	404	16	1	421
2023	424	16	1	441
2024	443	16	1	460

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Wśród firm działających w Gminie Lubenia większość zajmuje się budownictwem (25,4%) oraz handlem hurtowym i detalicznym (17,2%).

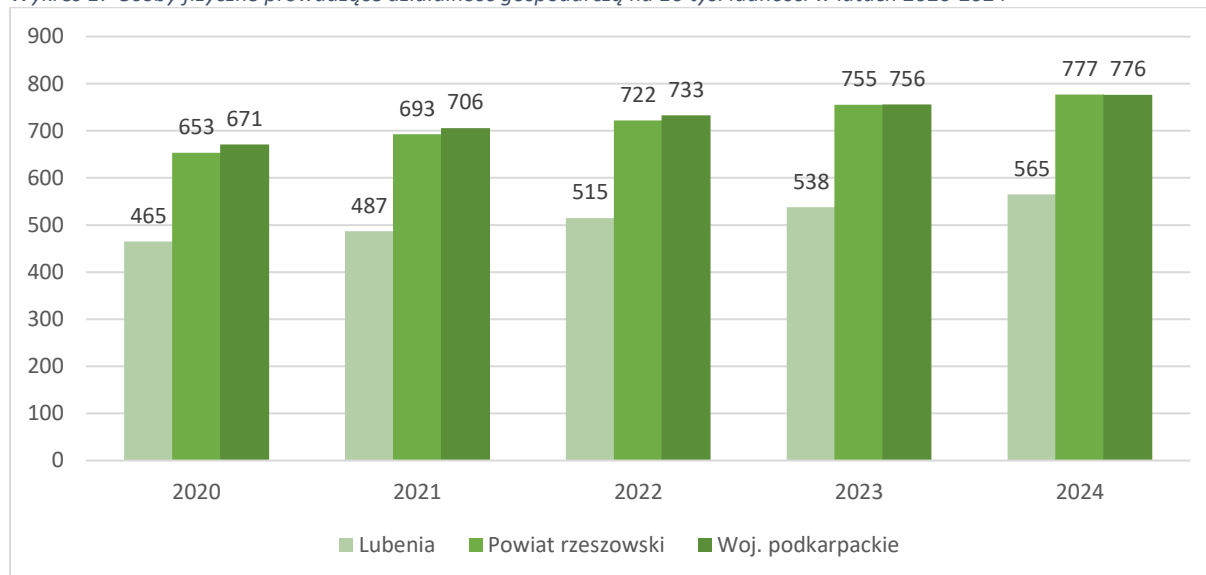
Tabela 7 Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w 2024 r.

Sekcja PKD	Liczba podmiotów	%
Sekcja F - budownictwo	117	25,4%
Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	79	17,2%
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	47	10,2%
Sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	42	9,1%
Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa	34	7,4%
Sekcje S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	23	5,0%
Sekcja Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	4,6%
Sekcja P - edukacja	19	4,1%
Sekcja J - informacja i komunikacja	16	3,5%
Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14	3,0%
Sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	11	2,4%
Sekcja K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	1,7%
Sekcja L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8	1,7%
Sekcja O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	1,3%
Sekcja R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	1,3%
Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	1,1%
Sekcja B - górnictwo i wydobywanie	1	0,2%
Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,2%

Źródło: dane GUS, 2026 r.

Wskaźnik osób fizycznych na 10 tys. ludności w 2024 r. wynosił 565. To mniej niż wskaźnik dla powiatu rzeszowskiego (777) i województwa podkarpackiego (776), co może świadczyć o niższym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy. We wszystkich trzech jednostkach wskaźnik wzrósł w porównaniu do 2020 r., z czego największy wzrost odnotowano dla Gminy Lubenia (21,5%).

Wykres 17 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w latach 2020-2024

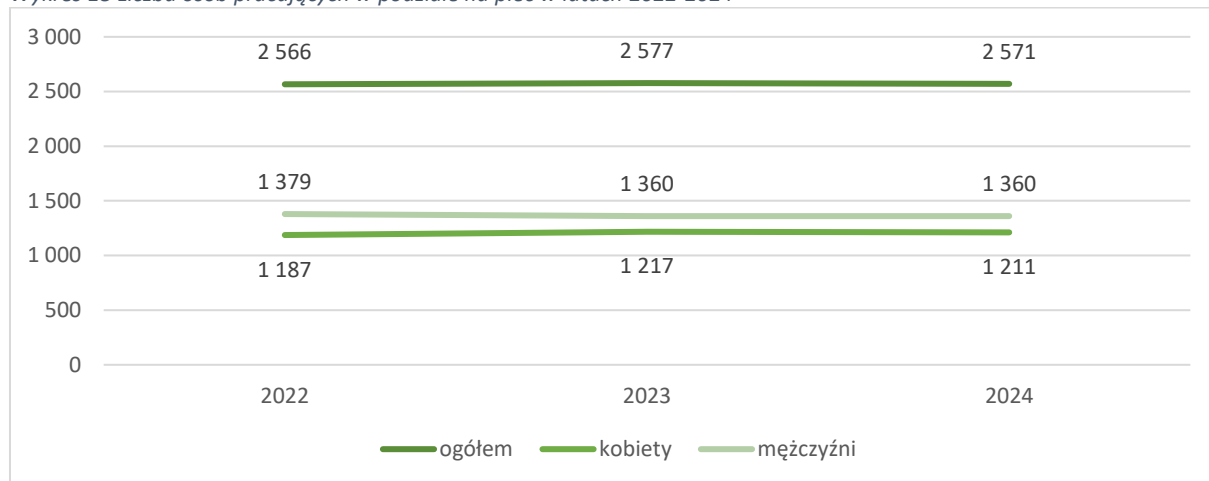
Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Do największych przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Lubenia należą:

- Biuro Audytu Anna Ziembicka, Betoniarnia Gawron Anna Ziembicka,
- „Bomex” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- BRAMY – ROLETY” PC Produkcja, montaż, W. Mysza,
- Przedsiębiorstwo wielobranżowe „ED-BUD” Edward Krupa,
- Firma Handlowo- usługowo- skupowa „BUD-ROL” Spółka Jawna A. Grzebyk, E. Solecki, D. Walkow,
- P.P.H.U. „LEMARO” Obróbka szkła i luster, Robert Zembruń,
- GS „Sch” w Lubeni – działalność handlowa, produkcyjna,
- Usługi transportowe- Szostek Dariusz,
- Firma „Tara” Józef Solecki,
- P.P.H.U. „Complex” Roman Brzeżawski,
- „TRANS-ROL” P.U.H. Adam Gruba,
- Firma Sołonres BW Ewa Wanat.

Według GUS w 2024 r. liczba pracujących mieszkańców Gminy Lubenia wyniosła blisko 2,6 tys. osób. W latach 2022-2024⁶ liczba pracujących pozostawała na niemal niezmiennym poziomie. W podziale na płeć nieznacznie dominowali pracujący mężczyźni, stanowiąc 52,9% pracujących w 2024 r.

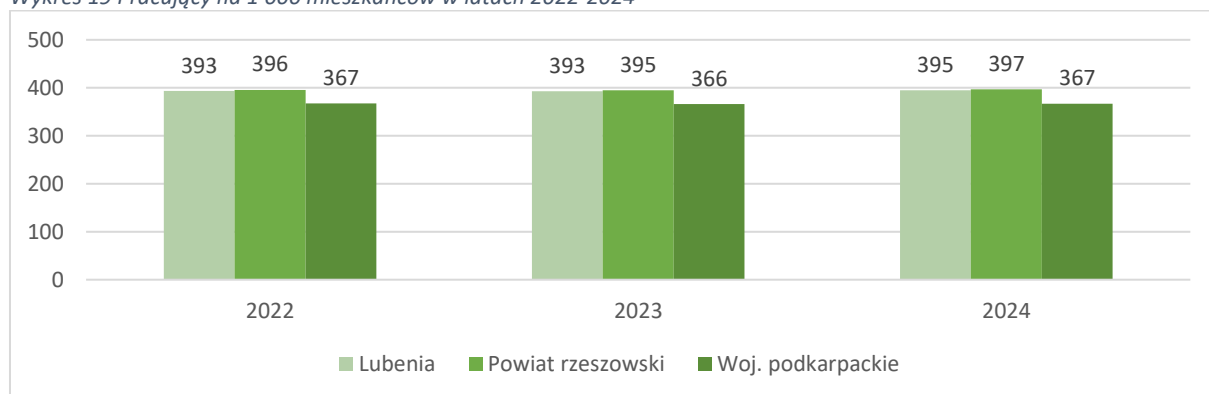
Wykres 18 Liczba osób pracujących w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Liczba pracujących na 1 000 mieszkańców w 2024 r. wyniosła 395. Był to wskaźnik nieznacznie niższy na tle powiatu rzeszowskiego (397) i wyższy niż w województwie podkarpackim (367).

Wykres 19 Pracujący na 1 000 mieszkańców w latach 2022-2024

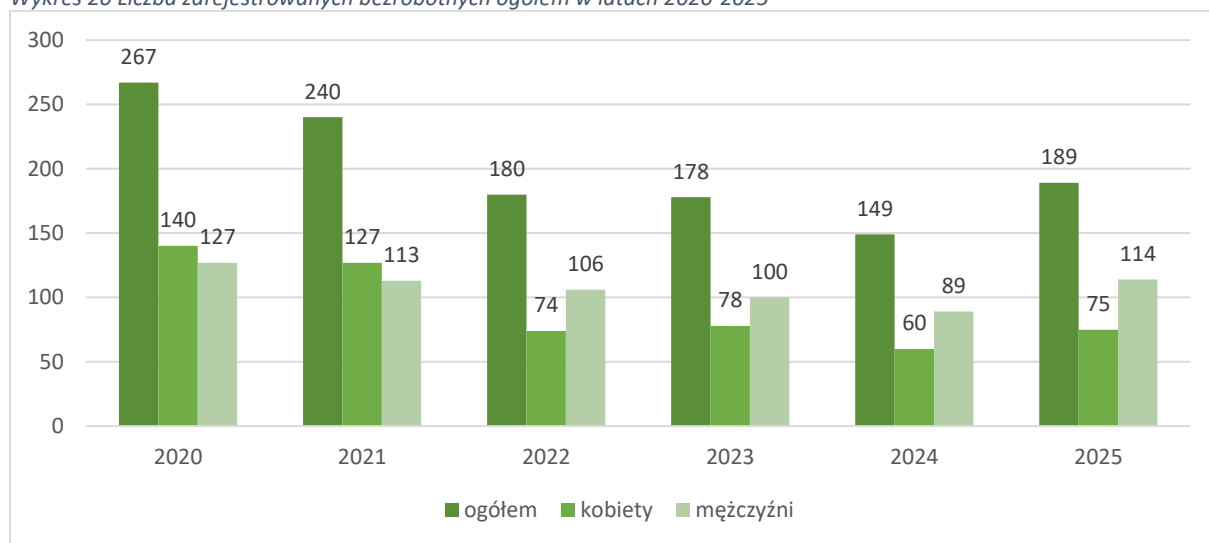
Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Analiza danych za lata 2020-2025 wskazuje na ogólną poprawę sytuacji na rynku pracy, wyrażoną spadkiem liczby osób bezrobotnych o 29,2%, do 189 osób w 2025 r. Pomimo pozytywnego trendu w całym analizowanym okresie, niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby bezrobotnych odnotowany w 2025 r. względem roku poprzedniego. Liczba osób pozostających bez pracy zwiększyła się wówczas

⁶ Dane za lata wcześniejsze nie uwzględniały pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych oraz w podmiotach zatrudniających mniej niż 10 pracowników. Dane od 2022 r. są pełniejsze i nie uwzględniają jedynie pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

o blisko 27%, co może świadczyć o pogorszeniu koniunktury na lokalnym rynku pracy lub występowaniu innych czynników wpływających na poziom zatrudnienia.

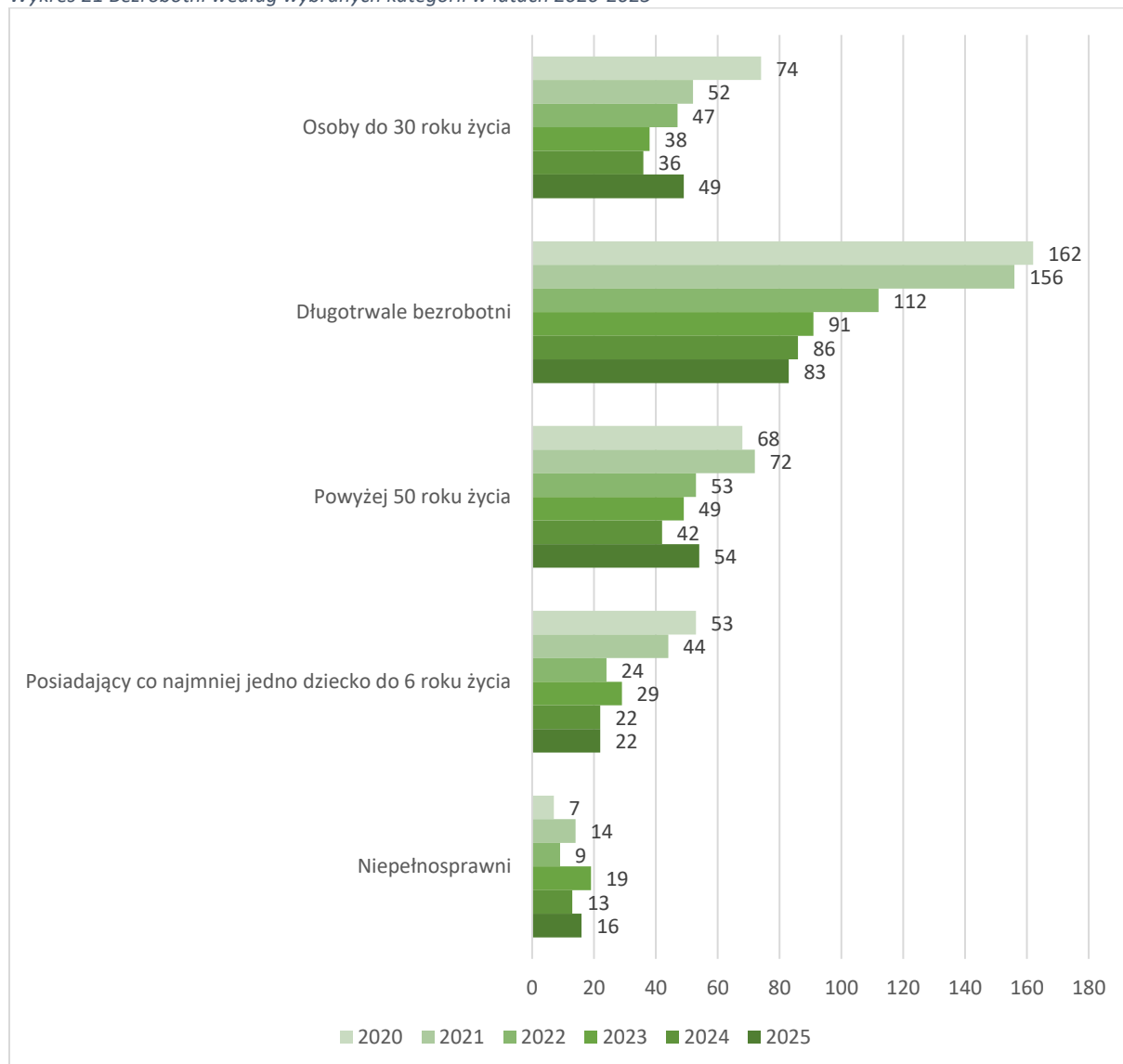
Wykres 20 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w latach 2020-2025

Źródło: dane PUP w Rzeszowie, 2026 r.

Wśród wybranych kategorii bezrobotnych największą część stanowią długotrwale bezrobotni, czyli osoby pozostające bez pracy przez okres przekraczający 12 miesięcy. Ich wysoki udział w strukturze bezrobocia wskazuje na utrzymujące się trudności części mieszkańców w powrocie na rynek pracy. W okresie 2020-2025 zauważa się wzrost liczby osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia i powyżej 50.

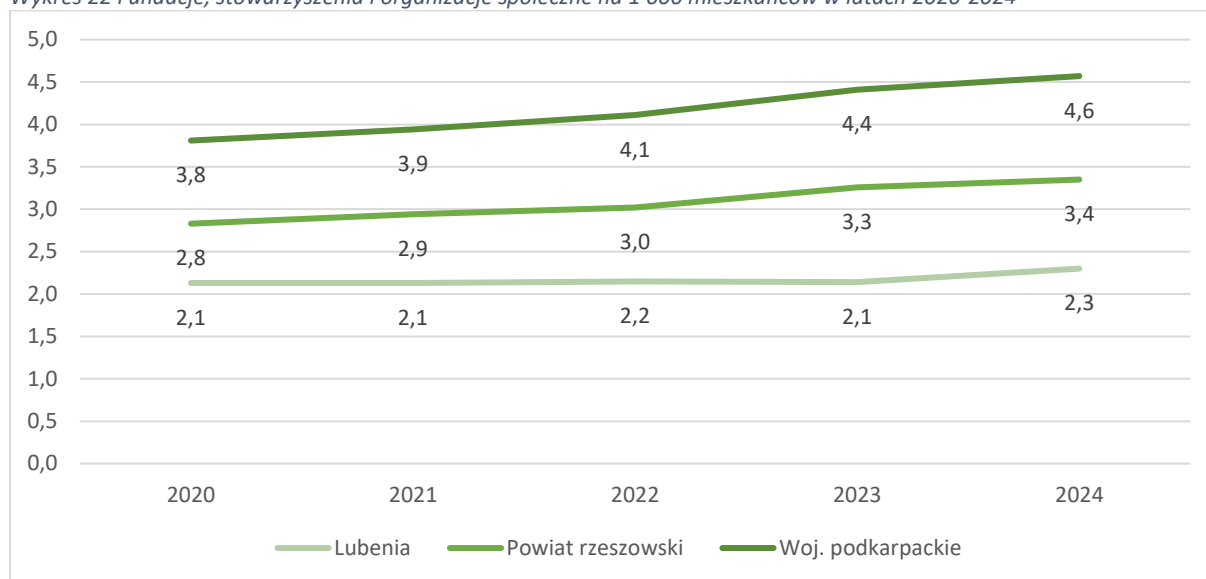
Wykres 21 Bezrobotni według wybranych kategorii w latach 2020-2025

Źródło: dane PUP w Rzeszowie, 2026 r.

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców dla Gminy Lubenia w 2024 r. wynosił 2,3. W stosunku do 2020 r. wskaźnik dla gminy wzrósł o 8,0%. W tym samym czasie wskaźnik dla powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego wzrósł kolejno o 18,4% i 19,9% do poziomu odpowiednio 3,4 i 4,6.

Wykres 22 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w latach 2020-2024

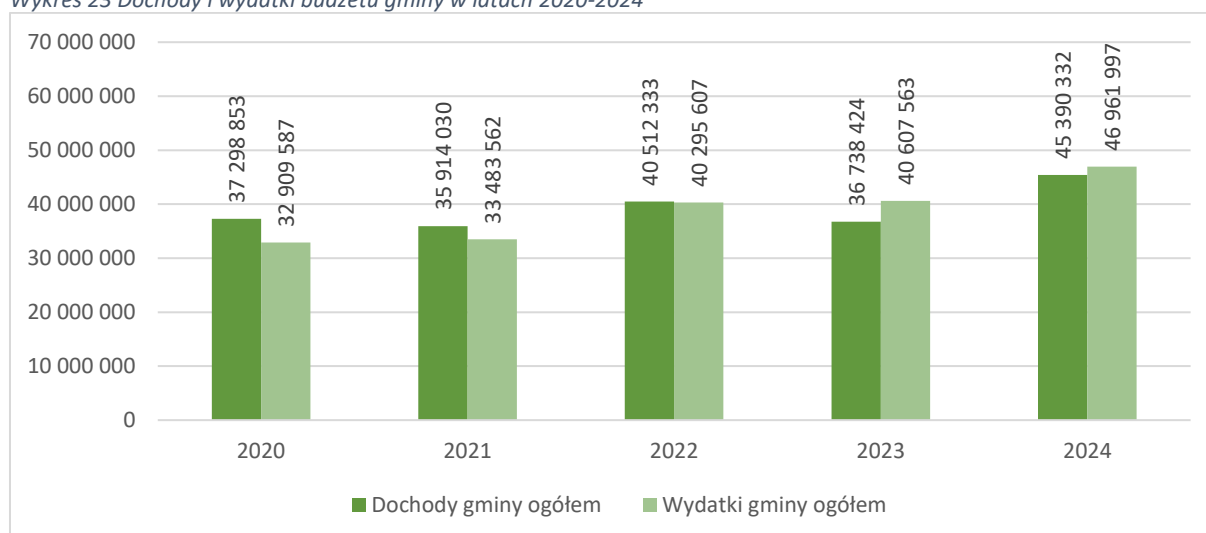

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

3.2 Stan finansów

W latach 2020-2022 budżet gminy zamykał się nadwyżką, natomiast w latach 2023-2024 odnotowano deficyt budżetowy. W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły o 21,7%, podczas gdy wydatki zwiększyły się w znacznie większym stopniu – o 43,7%. W 2024 r. dochody ogółem osiągnęły poziom 45,4 mln zł, przy wydatkach wynoszących blisko 47 mln zł. Szybsze tempo wzrostu wydatków niż dochodów wpłynęło na pogorszenie wyniku budżetowego i wystąpienie deficytu w ostatnich latach analizowanego okresu.

Wykres 23 Dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W latach 2020-2024 w strukturze dochodów gminy dominowała subwencja, która w 2024 r. stanowiła 42,7% dochodów ogółem. Na drugim miejscu znalazły się dotacje, które stanowiły 30,6% dochodów w 2024 r., a na trzecim miejscu dochody własne, które stanowiły zaledwie 26,6% dochodów.

Tabela 8 Struktura dochodów gminy w latach 2016-2020 [zł]

Rok	Subwencja	Udział [%]	Dotacje ogółem	Udział [%]	Dochody własne	Udział [%]
2020	9 841 728	26,4%	14 963 076	40,1%	12 494 049	33,5%
2021	13 212 177	36,8%	11 126 493	31,0%	11 575 360	32,2%
2022	11 161 261	27,6%	14 388 495	35,5%	14 962 577	36,9%
2023	15 574 935	42,4%	9 357 621	25,5%	11 805 868	32,1%
2024	19 398 516	42,7%	13 897 146	30,6%	12 094 670	26,6%

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Wśród dochodów własnych gminy w 2024 r. dominowały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (43,5%) oraz podatku od nieruchomości (18,9%).

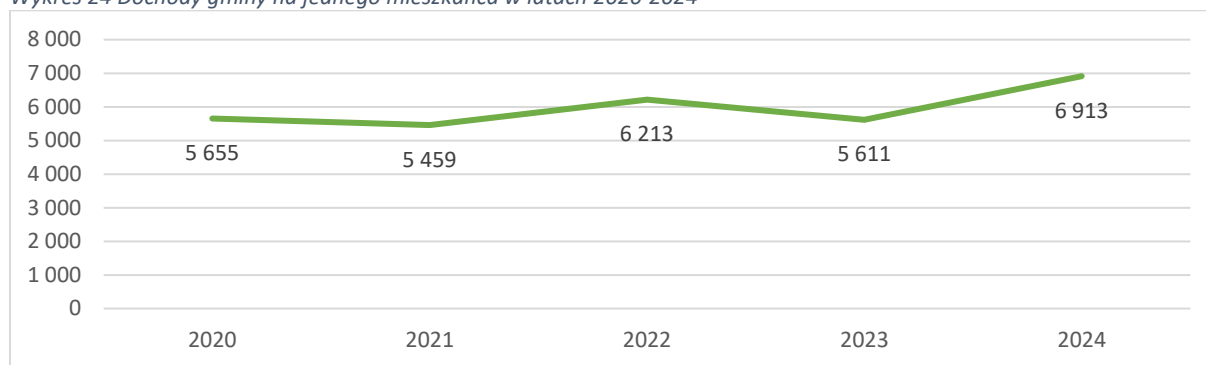
Tabela 9 Dochody własne gminy w 2024 r.

Dochody własne	Kwota [zł]	Udział [%]
razem	12 094 670	100%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	5 265 865	43,5%
dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	2 282 099	18,9%
pozostałe dochody - wpływy z usług	1 269 504	10,5%
dochody podatkowe - podatek rolny	693 034	5,7%
dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	477 348	3,9%
dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	111 661	0,9%
dochody podatkowe - podatek leśny	97 048	0,8%
dochody z majątku	74 263	0,6%
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	74 263	0,6%
wpływy z opłaty skarbowej	27 911	0,2%
wpływy z opłaty targowej	24 136	0,2%
dochody podatkowe - podatek od spadków i darowizn	15 968	0,1%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	13 121	0,1%
dochody podatkowe - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	2 064	0,0%
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	154	0,0%
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0	0,0%
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	0	0,0%

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Dochody Gminy Lubenia w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2024 r. wyniosły 6,9 tys. zł – o 22,2% więcej niż w 2020 r.

Wykres 24 Dochody gminy na jednego mieszkańca w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Wśród wydatków w 2024 r. dominowały wydatki na oświatę i wychowanie (43,7%), administrację publiczną (13,4%) oraz rodzinę (12,8%).

Tabela 10 Wydatki budżetu gminy w 2024 r. według klasyfikacji budżetowej

Dział Klasyfikacji Budżetowej	Kwota [zł]	Udział [%]
Wydatki ogółem	46 961 997	100%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	20 537 223	43,7%
Dział 750 - Administracja publiczna	6 308 897	13,4%
Dział 855 - Rodzina	5 992 366	12,8%
Dział 600 - Transport i łączność	4 860 423	10,3%
Dział 852 - Pomoc społeczna	2 116 488	4,5%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 094 542	4,5%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 006 132	4,3%
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 132 566	2,4%
Dział 926 - Kultura fizyczna	537 159	1,1%
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	418 248	0,9%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	275 920	0,6%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	201 536	0,4%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	100 411	0,2%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	88 744	0,2%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	87 262	0,2%
Dział 630 - Turystyka	65 180	0,1%
Dział 710 - Działalność usługowa	65 047	0,1%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	46 893	0,1%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	26 959	0,1%

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

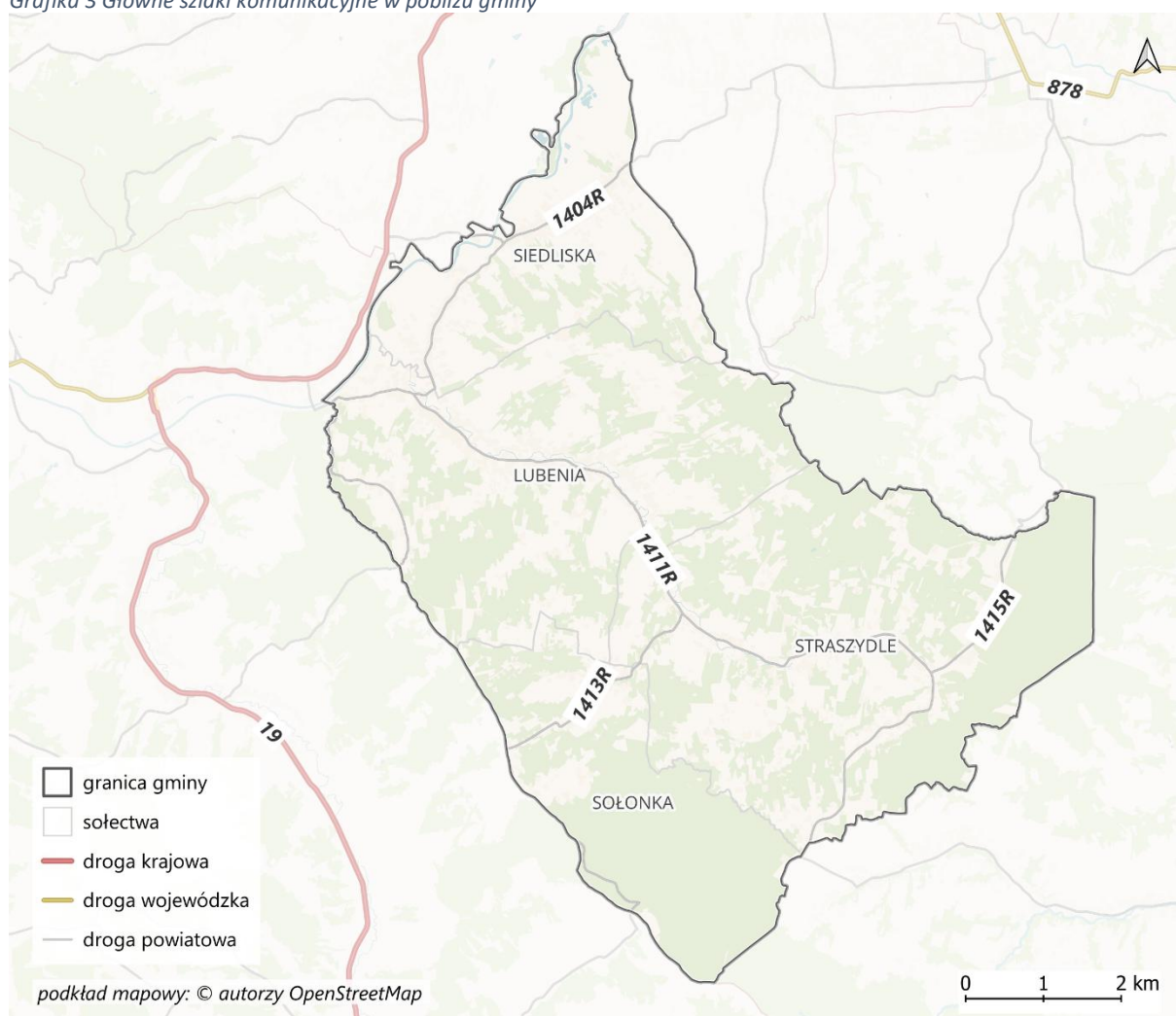
4. Sfera przestrzenna

4.1 Drogi i komunikacja

Na terenie Gminy Lubenia występują jedynie drogi powiatowe i gminne. Zgodnie z podziałem dróg publicznych na terenie gminy przebiega sześć dróg powiatowych. Drogi te stanowią zasadniczy układ komunikacyjny obsługujący cały teren gminy, tj. podstawowe jednostki osadnicze i podstawowe obszary funkcjonalne. Sieć dróg powiatowych umożliwia powiązania funkcjonalne i komunikacyjne z przyległymi obszarami.

Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg powiatowych. Obsługują one głównie przyległą zabudowę na terenie poszczególnych miejscowości gminy.

Grafika 3 Główne szlaki komunikacyjne w pobliżu gminy

Źródło: opracowanie własne.

W pobliżu północno-zachodniej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 19, która docelowo będzie stanowiła fragment drogi ekspresowej S19. Szlak ten stanowi element międzynarodowej trasy Via Carpatia. Ponadto w pobliżu granicy gminy przebiega linia kolejowa nr 106 relacji Rzeszów – Jasło, a najbliższe przystanki kolejowe znajdują się w sąsiedniej Gminie Czudec i Gminie Boguchwała.

4.2 Zasoby mieszkaniowe

W 2024 r. większość mieszkań w Gminie Lubenia miało dostęp do infrastruktury wodociągowej (89,6%). Nieco ponad 57% mieszkań miało dostęp do gazu sieciowego. Centralne ogrzewanie posiadało 73,7% mieszkań, łazienkę 84,3%, a ustęp spłukiwany 88,7%.

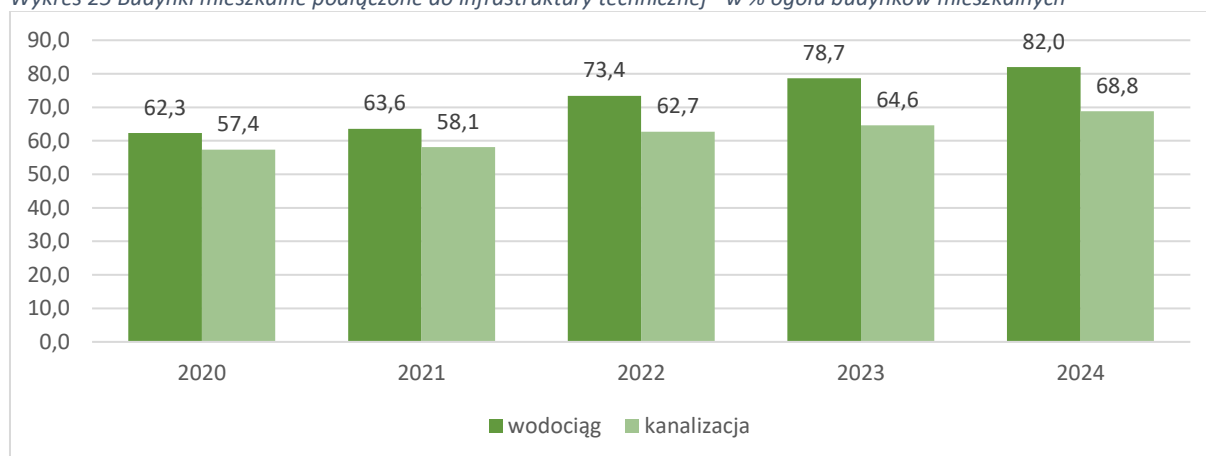
Tabela 11 Mieszkania wyposażone w instalacje - % ogółu mieszkań

Rok	wodociąg [%]	ustęp spłukiwany [%]	łazienka [%]	centralne ogrzewanie [%]	gaz sieciowy [%]
2020	89,1	88,2	83,6	72,7	53,0
2021	89,2	88,3	83,8	72,9	55,0
2022	89,4	88,5	84,0	73,2	56,0
2023	89,5	88,6	84,2	73,6	56,5
2024	89,6	88,7	84,3	73,7	57,3

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu w 2024 r. osiągnął poziom 82,0%. W latach 2020-2024 udział ten wzrósł o 19,7 pp. W przypadku infrastruktury kanalizacyjnej procent budynków do niej podłączonych wyniósł 68,8% zatem wzrósł o 11,4 pp. względem 2020 r. Dane te świadczą o rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy.

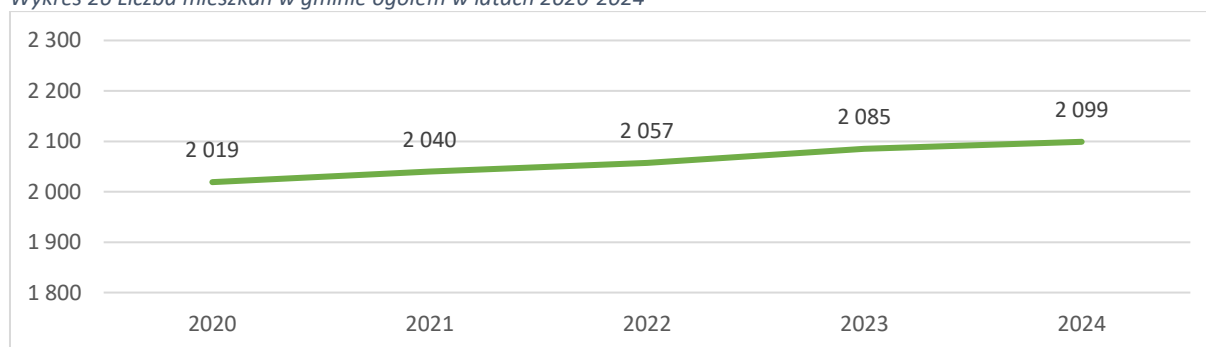
Wykres 25 Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W latach 2020-2024 odnotowano wzrost liczby mieszkań na terenie gminy o 4,0% do poziomu 2,1 tys.

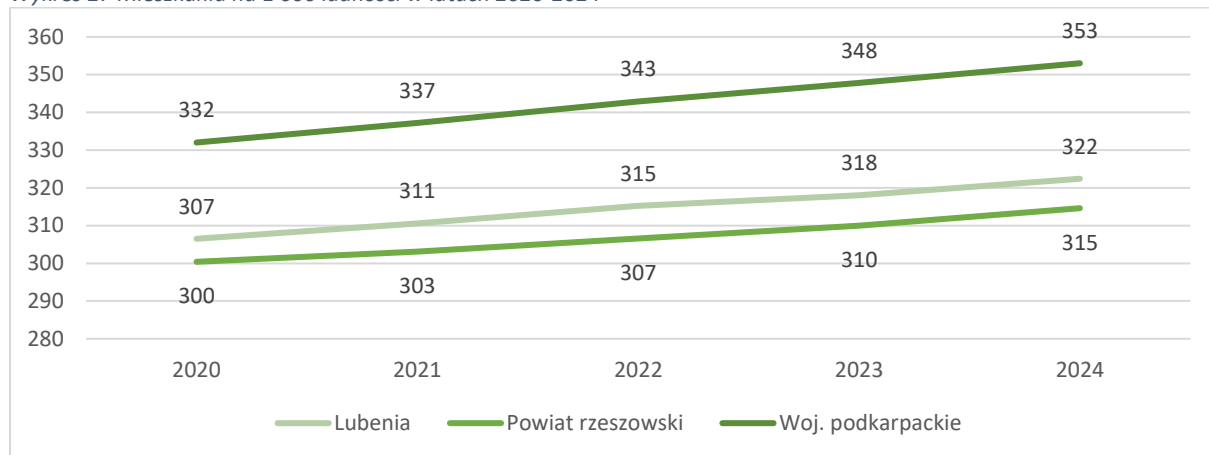
Wykres 26 Liczba mieszkań w gminie ogółem w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1 000 ludności w 2024 r. w Gminie Lubenia wyniósł 322, co było wartością wyższą niż w powiecie rzeszowskim (315), lecz niższą na tle województwa podkarpackiego (353).

Wykres 27 Mieszkania na 1 000 ludności w latach 2020-2024

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

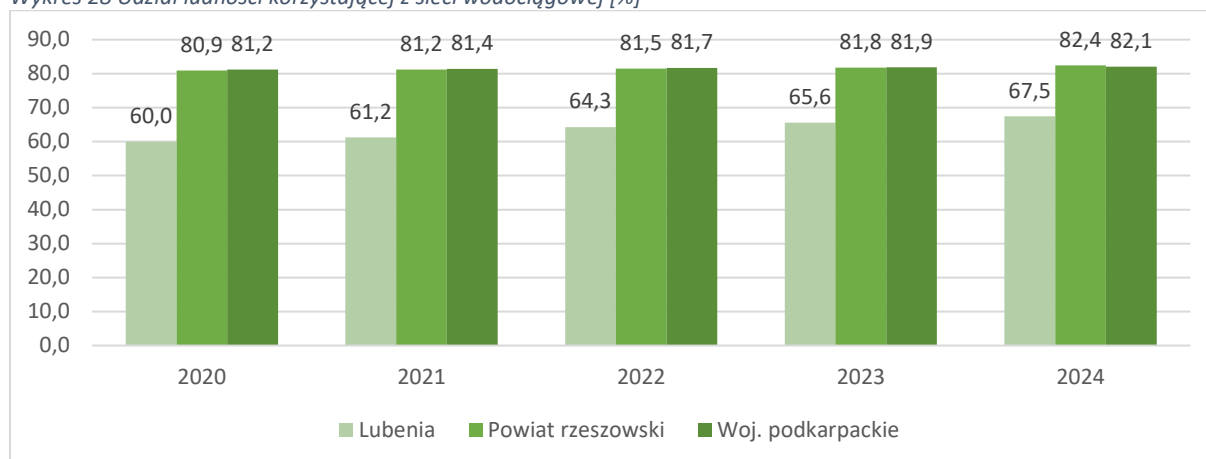
Analiza uwarunkowań przestrzennych oraz aktualnego zainteresowania inwestycyjnego wskazuje na utrzymujące się wysokie zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową na obszarze Gminy Lubenia. Pomimo że wstępny projekt planu ogólnego wykazuje bardzo ograniczone możliwości dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowej, do gminy nadal wpływa znacząca liczba wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy.

Istotnym czynnikiem generującym popyt na zabudowę mieszkaniową jest położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Rzeszowa, co sprawia, że pełni ona funkcję tzw. „sypialni” miasta. Szczególnie dużym zainteresowaniem inwestorów i mieszkańców cieszy się miejscowość Siedliska, granicząca bezpośrednio z Rzeszowem. Jednocześnie możliwości rozwoju zabudowy na tym obszarze są znacząco ograniczone ze względu na dominację gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych (I-III), których przeznaczenie pod zabudowę jest w praktyce bardzo utrudnione. W konsekwencji obserwowane jest narastające zjawisko niedoboru terenów możliwych do wykorzystania pod rozwój funkcji mieszkaniowej w najbardziej atrakcyjnych lokalizacjach gminy.

4.3 Infrastruktura

Na terenie Gminy Lubenia występują trudne warunki hydrogeologiczne na wykonanie zorganizowanego zaopatrzenia w wodę w postaci wodociągu. Dopiero od roku 2013 na terenie gminy istnieje sieć wodociągowa. W 2024 r. z sieci wodociągowej korzystało 67,5% mieszkańców gminy – to o 7,5 pp. więcej niż w 2020 r. Odsetek ten nadal był jednak niższy w porównaniu do powiatu rzeszowskiego (82,4%) i województwa podkarpackiego (82,1%).

Wykres 28 Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W latach 2020-2024 długość sieci wodociągowej wzrosła o 15,2% do poziomu blisko 188 km, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wzrosła o niemal 33% wynosząc niemal 2,1 tys. w 2024 r.

Tabela 12 Sieć wodociągowa na terenie Gminy Lubenia w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Długość czynnej sieci rozdzielczej i przesyłowej [km]	163,0	163,0	185,0	187,7	187,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 558	1 640	1 836	1 931	2 070
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam3]	90,3	88,6	105,5	106,8	120,4
Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m ³]	22,9	22,0	25,2	24,8	27,4
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	3 949	4 021	4 193	4 302	4 395
Udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody [%]	-	18,2	13,3	15,4	14,0

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Gmina Lubenia charakteryzuje się średnim stopniem skanalizowania. Całkowita długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2024 r. wyniosła 104,4 km – o 4,4% więcej niż w 2020 r. W tym samym czasie liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wzrosła o 20,8% do poziomu 1,7 tys.

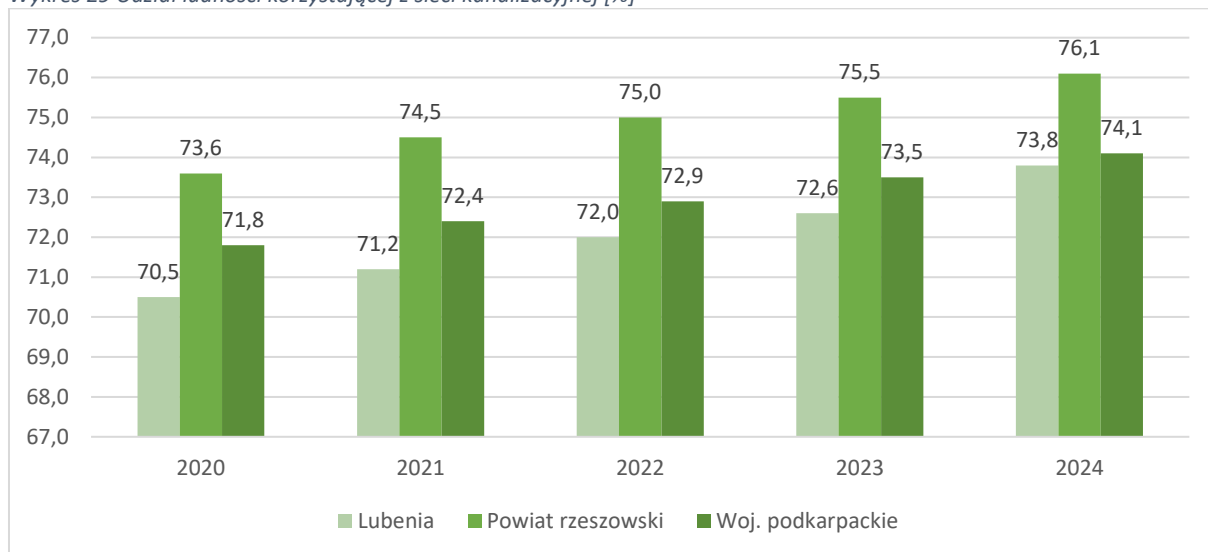
Tabela 13 Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Lubenia

	2020	2021	2022	2023	2024
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	100,0	100,0	100,0	104,4	104,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 437	1 502	1 569	1 619	1 736
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam3]	207,5	218,0	172,0	170,1	184,1
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	4 643	4 679	4 698	4 757	4 807

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W 2024 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 73,8% mieszkańców gminy – nieznacznie mniej niż w powiecie rzeszowskim (76,1%) i województwie podkarpackim (74,1%).

Wykres 29 Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W 2024 r. długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wyniosła 79,4 km, a zatem nieznacznie wzrosła w stosunku do 2020 r. Odnotowano także wzrost liczby przyłączy gazowych o 10,8%.

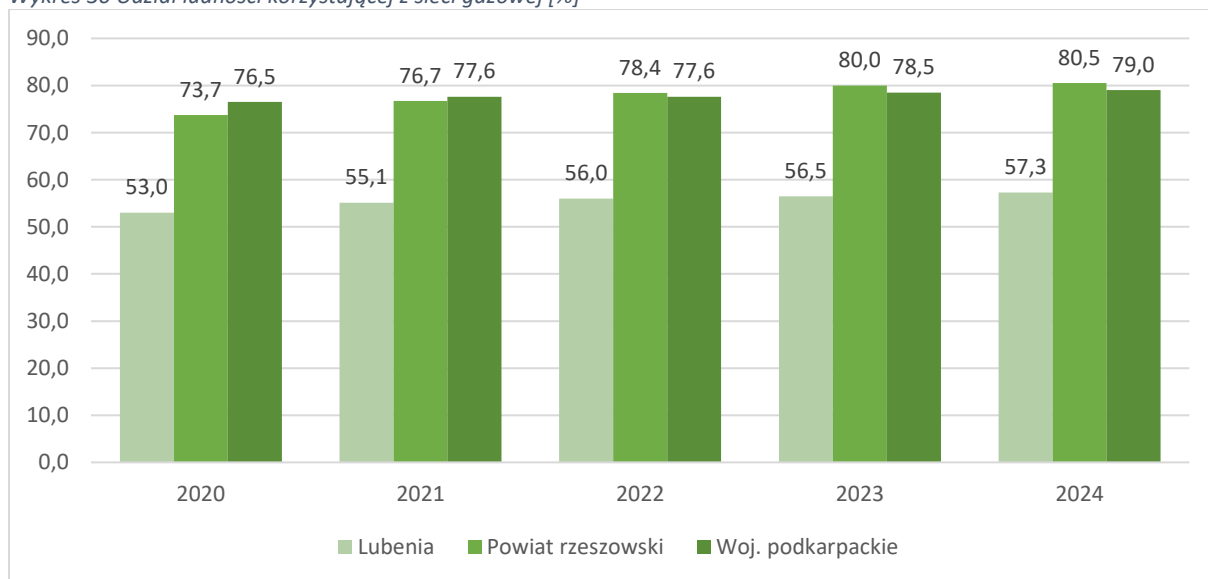
Tabela 14 Sieć gazowa na terenie Gminy Lubenia

	2020	2021	2022	2023	2024
Długość czynnej sieci gazowej [km]	74,4	77,1	78,3	78,5	79,4
Czynne przyłącza gazowe do budynków ogółem [szt.]	1 181	1 228	1 257	1 274	1 309
Odbiorcy gazu – gospodarstwa domowe	935	983	1 013	1 040	1 064

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W 2024 r. z sieci gazowej korzystało 57,3% mieszkańców gminy – znacznie mniej niż wskaźnik dla powiatu rzeszowskiego (80,5%) i województwa podkarpackiego (79,0%).

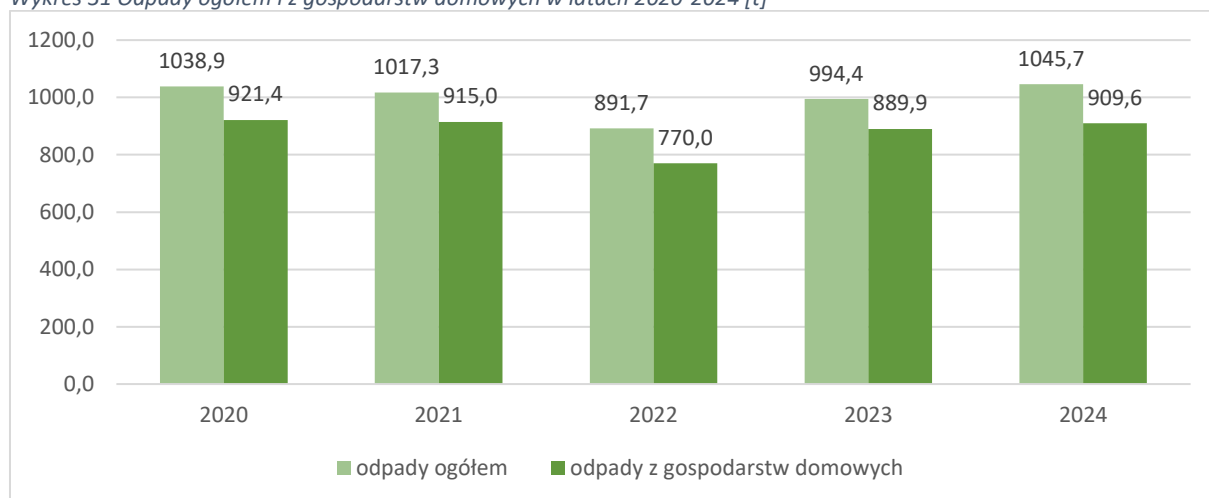
Wykres 30 Udział ludności korzystającej z sieci gazowej [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

W 2024 r. w gminie zebrano łącznie 1 045,7 ton odpadów, z czego 909,6 ton pochodziło z gospodarstw domowych, co stanowiło 87,0% wszystkich odpadów.

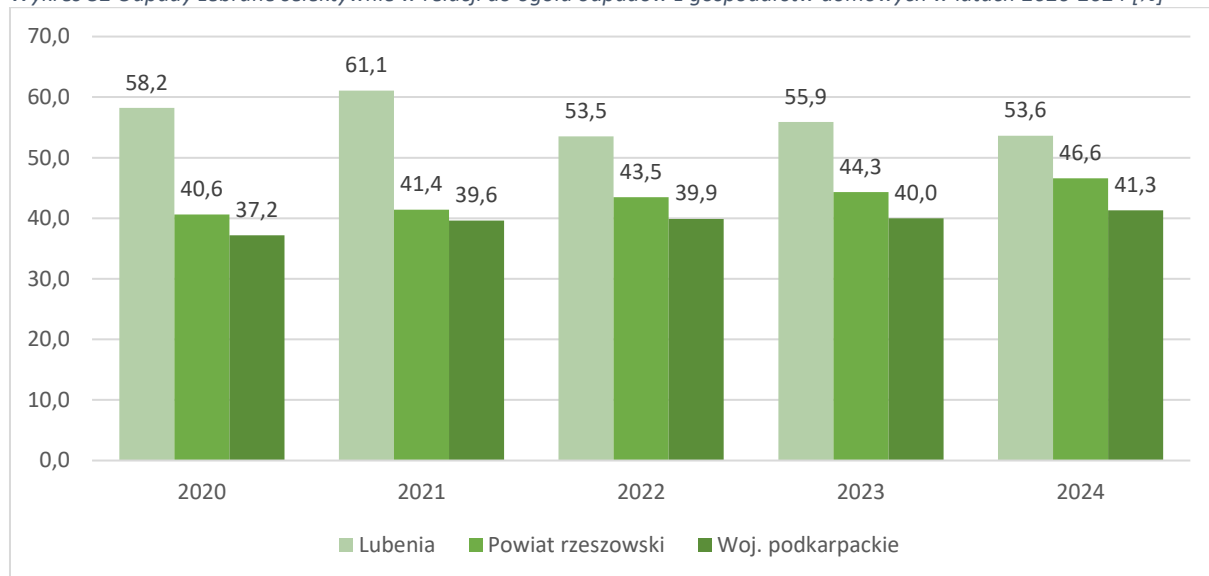
Wykres 31 Odpady ogółem i z gospodarstw domowych w latach 2020-2024 [t]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych stanowiły 53,6% odpadów zebranych w 2024 r. – nieco mniej niż w poprzednim roku. W tym zestawieniu Gmina Lubenia wypada zdecydowanie lepiej niż powiat rzeszowski i województwo podkarpackie, gdzie udział odpadów zebranych selektywnie w 2024 r. wyniósł kolejno 46,6% i 41,3%.

Wykres 32 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów z gospodarstw domowych w latach 2020-2024 [%]

Źródło: dane BDL GUS, 2026 r.

5 Sfera klimatyczno-środowiskowa

5.1 Warunki naturalne

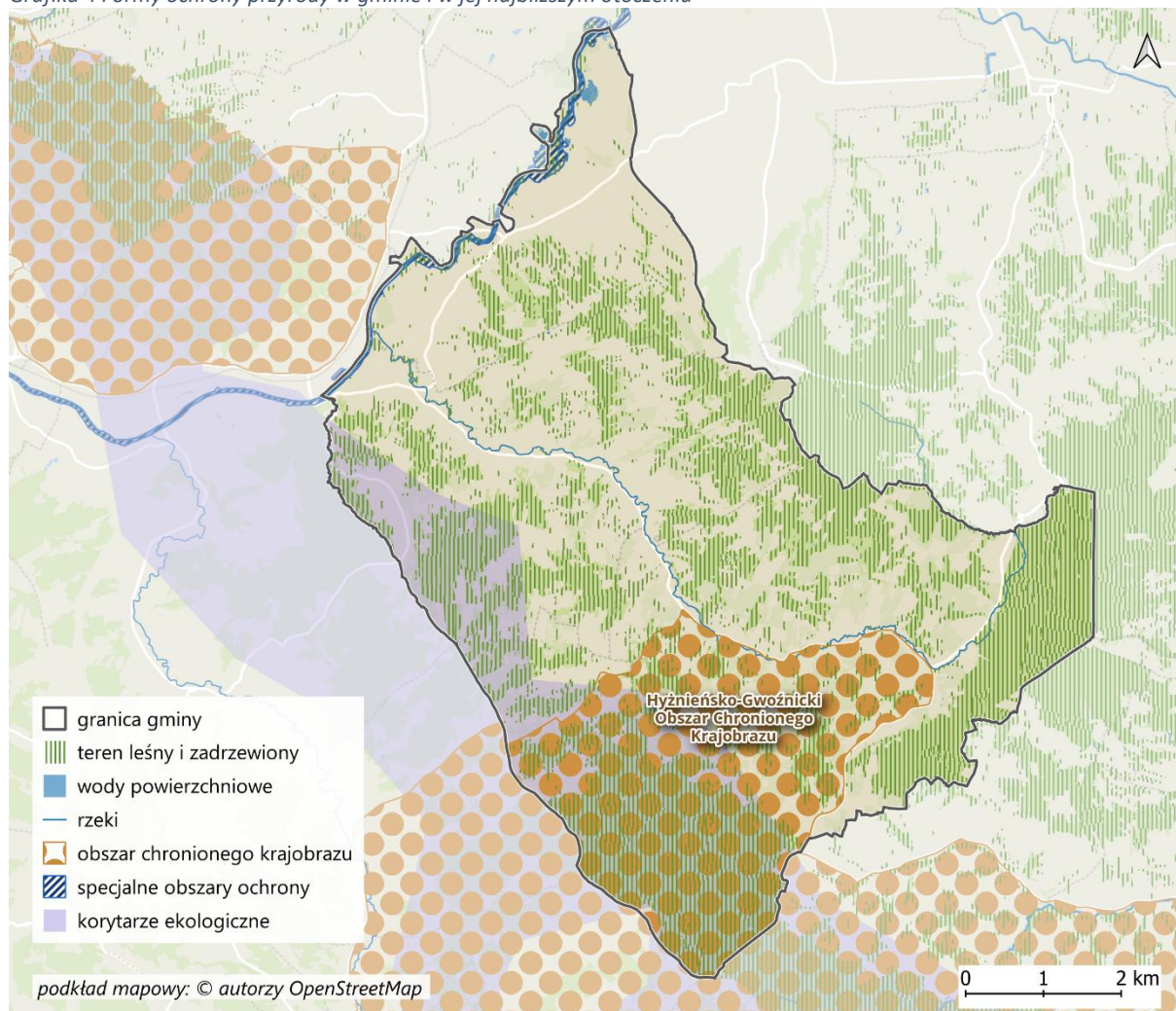
Geograficznie, Gmina Lubenia położona jest w obrębie północnego obrzeża Pogórza Dynowsko – Strzyżowskiego, obejmując w północnej części fragment rozległej, wcinającej się w obszar Pogórza Doliny Wisłoka. Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona, z widocznymi znacznymi deniwelacjami. Wysokości bezwzględne wahają się w przedziale od 210 m. n.p.m. do 422 m. n.p.m. Najwyższy punkt wysokościowy znajduje się w miejscowości Sołonka.

Niewątpliwym bogactwem naturalnym na terenie Gminy Lubenia są źródła leczniczych wód siarczanowych. Bardzo wydajne źródło znajduje się u zbiegu granic wsi Lubenia – Hermanowa – Budziwój, w otoczeniu pięknych jarów bukowych. Bogate źródła wody siarczanowo-jodowej znajdują się w przysiółku Horodne w Lubeni, solanki w Sołonce oraz obfite źródła wody pitnej w przysiółku Przylasek, w która zaopatrują się mieszkańcy Rzeszowa i okolicznych gmin.

Na terenie Gminy występują złoża gipsu we wsi Siedliska – Broniakówka, złoża łupków i piaskowców menilitowych we wsi Straszędzie, Lubenia i Siedliska, złoża kruszywa naturalnego w dorzeczu rzeki Wisłok, w Siedliskach.

W 2024 r. lesistość gminy wyniosła 27,6%, a udział obszarów prawnie chronionych (bez obszarów Natura 2000) wyniósł 24,5%. Południową część Gminy Lubenia pokrywa Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu, a w północnej części gminy znajduje się obszar Natura 2000 „Wisłok Środkowy z Dopływami”. W najbliższym otoczeniu gminy zlokalizowany jest Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Wilcze” oraz Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy.

Grafika 4 Formy ochrony przyrody w gminie i w jej najbliższym otoczeniu

Źródło: opracowanie własne.

Prawo wodne

Plan gospodarowania wodami stanowi najważniejszy dokument z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. Gmina Lubenia zlokalizowana jest w obszarze dorzecza Wisły, konkretniej w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. W poniższym zestawieniu zostały ujęte informacje wynikające z II aktualizacji *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*⁷, przedstawiające wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na terenie miasta. Zapisy planu dostępne są na stronach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300).

Tabela 15 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy

Kod JCWP	Nazwa	Typologia/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny
RW2000042265747	Strug do Chmielnickiej Rzeki	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze krzemianowym/ naturalna część wód	zły	słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW200008226579	Wisłok od Stobnicy do stopnia Rzeszów	Średnia rzeka na podłożu węglanowym/ silnie zmieniona część wód	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego
RW2000072265529	Lubenia	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym/ naturalna część wód	zły	umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny dobry
RW200004226549	Gwoźnica	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze krzemianowym/ naturalna część wód	zły	umiarkowany stan ekologiczny

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

JCWPD i większość JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Lubenia charakteryzuje się złym stanem ogólnym oraz jest niezagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 16 Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych zlokalizowanych na terenie gminy Lubenia

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW2000152	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Na terenie gminy występują urządzenia melioracji wodnej – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne, których utrzymanie należy do właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie miasta lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie miasta – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Obowiązek ten obejmuje eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych⁸.

Poniższa tabela przedstawia działania podstawowe i uzupełniające zawarte w II Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 17 Działania podstawowe i uzupełniające przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPd w IIaPGW znajdujących się na terenie gminy

Kod JCWP	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
RW2000042265747	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł	Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.

⁸ Zgodnie z zapisami art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.).

Kod JCWP	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
	rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność.	Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP
RW200008226579	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. - Działania renaturyzacyjne.	Ocena wpływu budowy poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP.
RW2000072265529	- Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. - Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieką przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ.	- Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych. - Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.
RW200004226549	Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność.	Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.
Kod JCWPd	Działania podstawowe	Działania uzupełniające
GW2000152	Brak	Weryfikacja zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych.

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Wśród istotnych dokumentów z zakresu gospodarki wodnej wymienić należy *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*⁹. Nadrzędnym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te mają prowadzić m.in. do obniżenia strat powodziowych.

⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739).

W planie zarządzania ryzykiem powodziowym zidentyfikowano miejsca problemowe, dla których stwierdzono znaczące zagrożenie lub ryzyko powodziowe.

Wśród celów głównych PZRP wymienia się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

Wspomniany plan zawiera mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, które obejmują trójstopniową ocenę ryzyka dotyczącą prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi: 0,2%, 1% i 10%. Zagrożenie 10% jest stosunkowo wysokie (występuje raz na 10 lat). Jak wynika z map zagrożenia powodziowego¹⁰ i map ryzyka powodziowego¹¹ Gmina Lubenia jest zagrożona wystąpieniem powodzi w stopniu wysokim ze strony rzeki Wisłok.

W obszarze środowiskowym ważnym dokumentem jest *Plan przeciwdziałania skutkom suszy*¹², którego celem jest: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy, formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Według poszczególnych typów klas zagrożenia suszą, sytuacja dla Gminy Lubenia przedstawia się następująco:

- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – zachodnia część gminy klasa II (umiarkowanie zagrożone), wschodnia część klasa III (silnie zagrożone);
- zagrożenie suszą hydrologiczną – głównie klasa II (umiarkowanie zagrożone);
- zagrożenie suszą rolniczą – klasa I (słabo zagrożone);
- zagrożenie suszą atmosferyczną – klasa III (silnie zagrożone).

Według łącznego zagrożenia suszą Gmina Lubenia zagrożona jest wystąpieniem suszy w stopniu umiarkowanym. Uwzględniając postępujące zmiany klimatu, można spodziewać się, że w przyszłości zjawisko suszy będzie jeszcze bardziej dotkliwe. W związku z tym w gminie zaleca się inwestycje w błękitno-zieloną infrastrukturę, w tym w systemy retencji wody.

¹⁰ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMZIP (dostęp: 25.06.2026 r.).

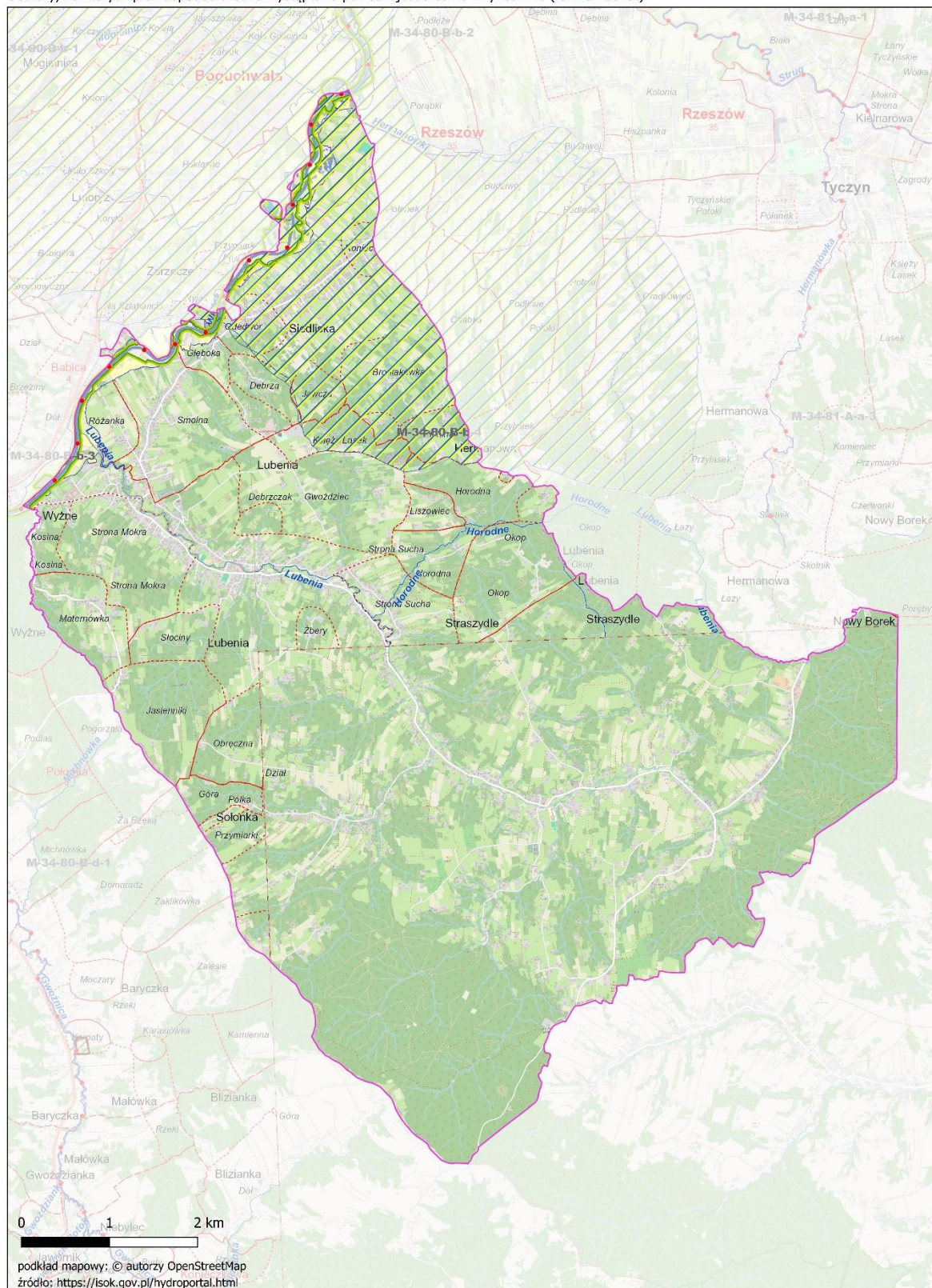
¹¹ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMRP (dostęp: 25.06.2026 r.).

¹² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615).

Załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

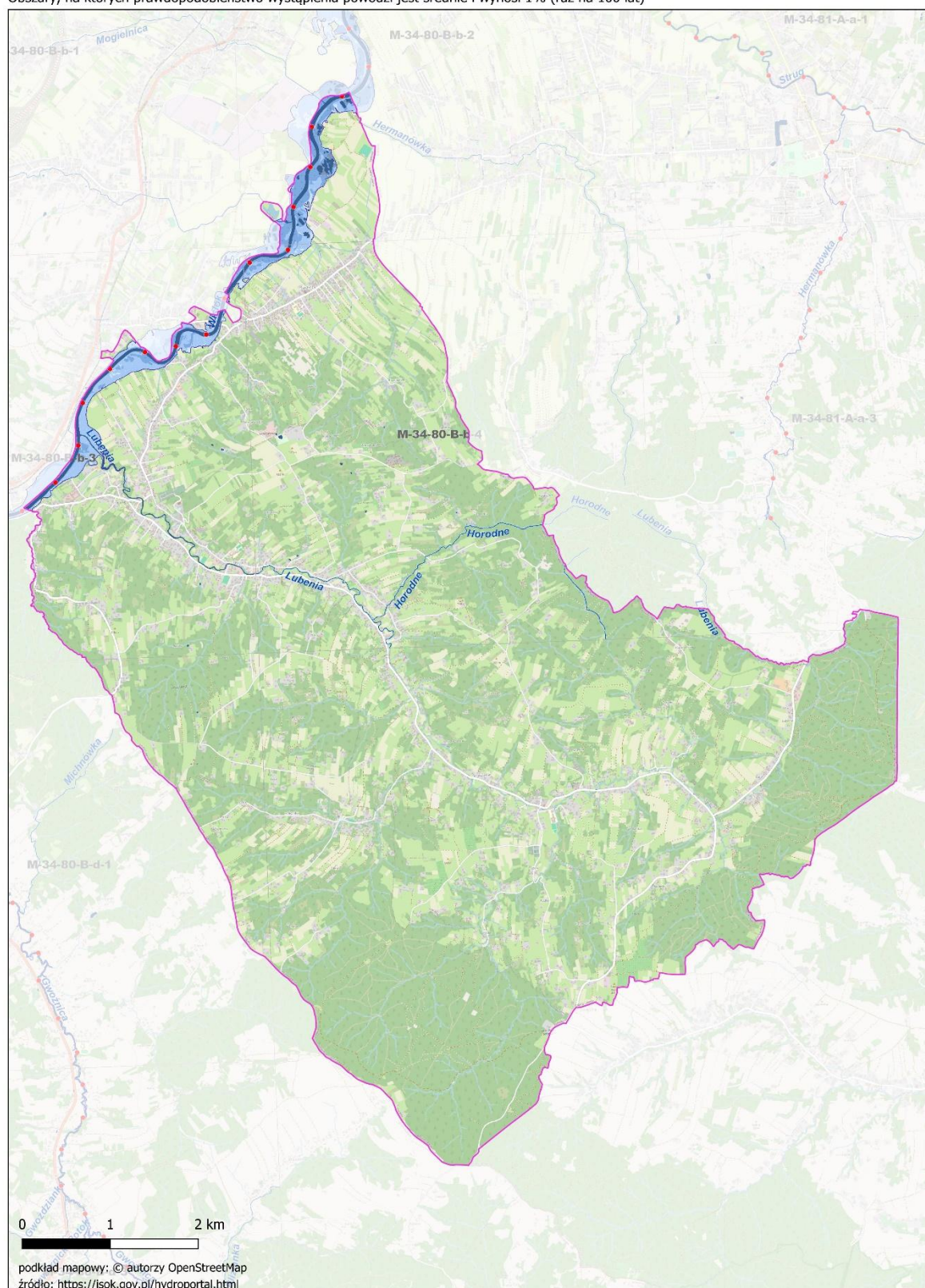
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

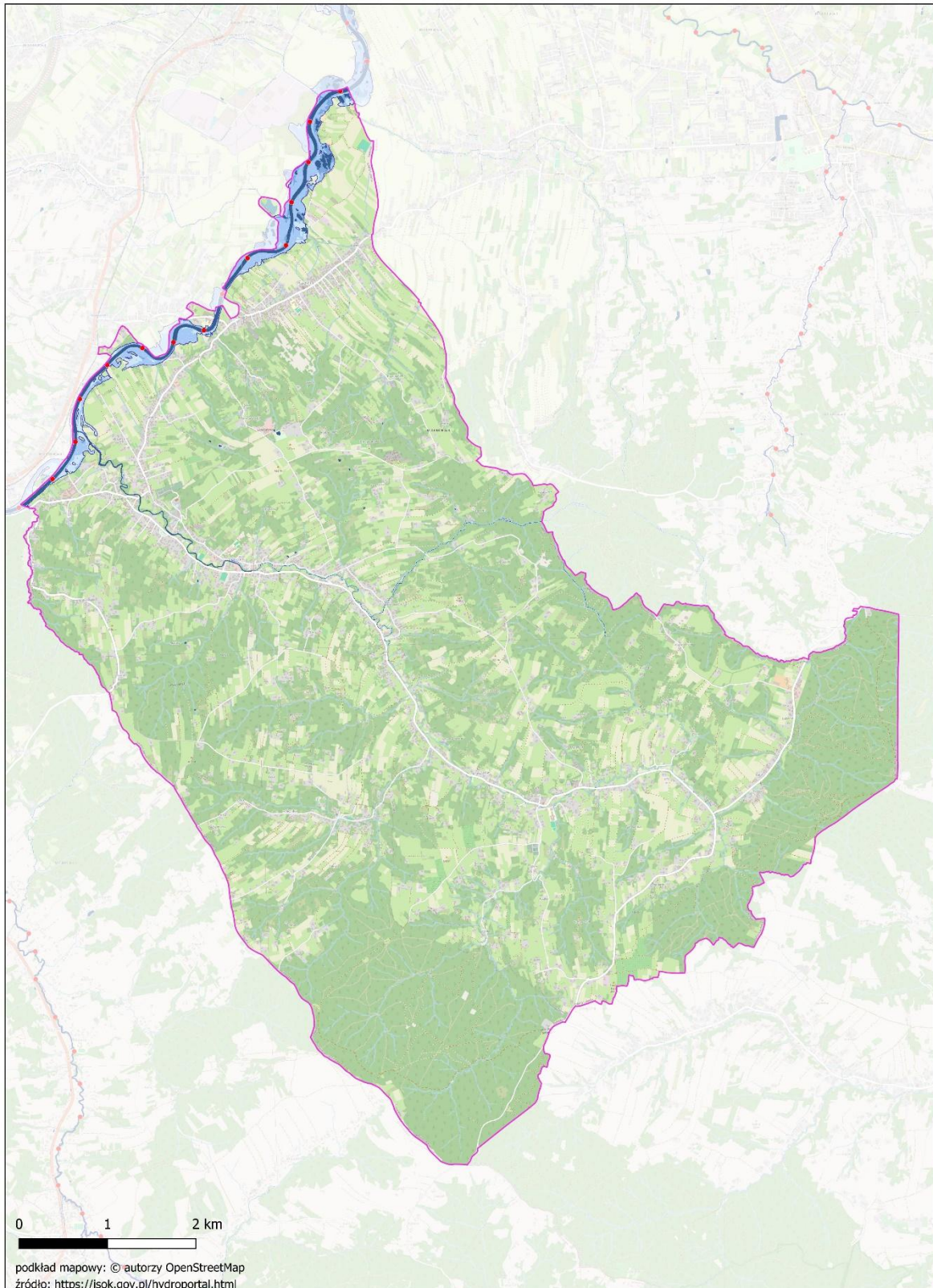
Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

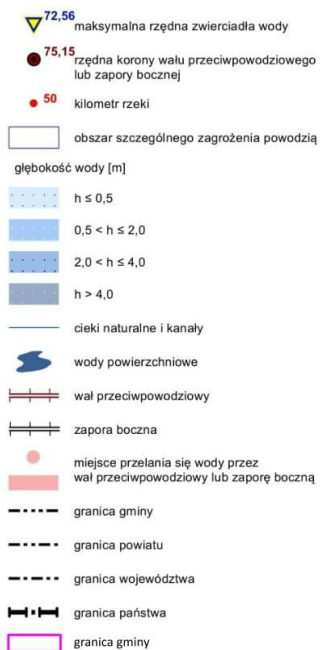
Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

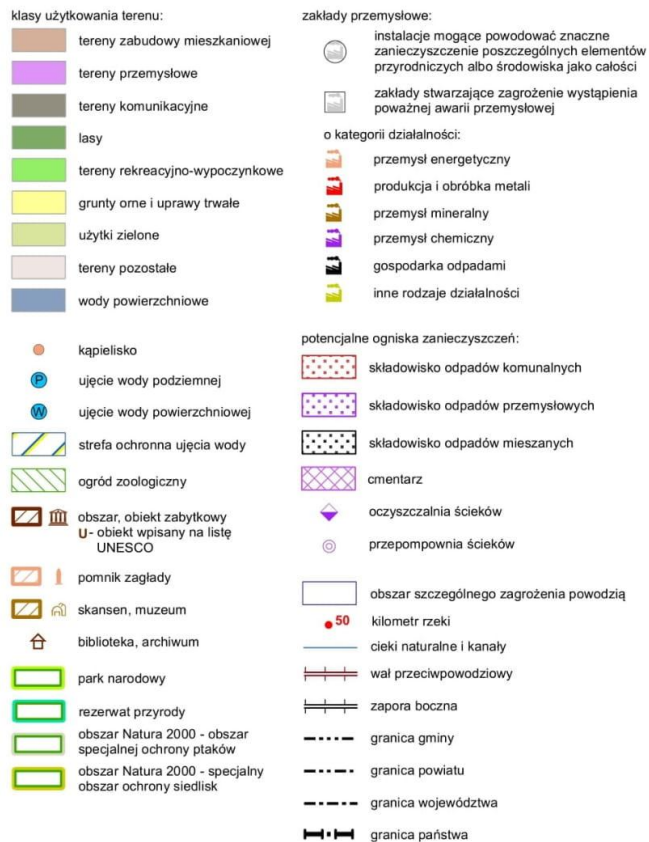
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

